

เอกสารวิชาการ
เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน
เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ธานี ภาคอุทัย
บุญยัง สรวงท่าไม้
พัชราภรณ์ แก้วน้ำใส

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์
กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขทะเบียนวิจัยที่ ๕๙(๑)-๐๕๑๑-๐๑๔

คำนำ

การวิจัยโครงการ ”การพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการส่งออก การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและองค์ประกอบต่อเนื่องที่สนับสนุนการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและอนุภูมิภาคโดยรวม ที่นำประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าปศุสัตว์ (Distribution Livestock Hub) ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูทเวทีแก่กรมปศุสัตว์ และขอขอบคุณแหล่งข้อมูลที่สนับสนุนข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อการนำไปขยายผลหรือทำงานวิจัยเพิ่มเติมต่อไป

ธานี ภาคอุทัย

สิงหาคม 2562

การพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน^{1/} เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ธานี ภาคอุทัย^{2/} บุญยัง สรวงท่าไม้^{2/} พิชราภรณ์ แก้วน้ำใส^{2/}

บทคัดย่อ

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายใน ประเทศ เพื่อการนำเข้า-ส่งออก กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน และแนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ และผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศ มีการคัดเลือก ตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ด่านกักกันสัตว์ที่มีศักยภาพทางการค้าชายแดน จำนวน 11 แห่ง คือ ด่านกักกันสัตว์ ตาก ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ด่านกักกันสัตว์นครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่าน กักกันสัตว์อุบลราชธานี ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ด่านกักกันสัตว์ตราด ด่านกักกันสัตว์ ระนอง และด่านกักกันสัตว์สงขลา สรุปผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อการนำเข้า-ส่งออก ประกอบด้วย หน่วยงานที่ สนับสนุน การนำเข้า-ส่งออก ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์ สถานที่ตั้งของสถานกักกันสัตว์เอกชนที่ได้รับ การรับรองจำนวน บุคลากรของกรมปศุสัตว์และงบประมาณ พบว่ามีประสิทธิภาพการทำงานในการสนับสนุนการ นำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ได้อย่างดี

2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน พบว่า กรมปศุสัตว์มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ รวมทั้งนำระบบ National Single Window (NSW) ที่เชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ ควบคู่ไปกับการ ปฏิรูปกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ รวมทั้งการลดการใช้เอกสารช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ให้บริการ ได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งการสำรวจความเห็นผู้ประกอบการต่อการให้บริการด่านกักกันสัตว์พบว่า มีความพึงพอใจต่อ ขั้นตอนการขออนุญาตนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ในระดับสูงที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.42 และมีความพึงพอใจต่อการ ให้บริการด้านอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลการทำงานของด่าน กักกันสัตว์ ด้านกระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนเป็น Distribution Livestock Hub พบว่าประเทศไทยมีนโยบายที่สนับสนุนสำคัญ ได้แก่ นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนประเทศในการใช้ประโยชน์จากโอกาสการเชื่อมโยง ภูมิภาคกับประชาคมอาเซียน ตามพื้นที่แนวระเบียงเศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขง (GMS Economic Corridors) ซึ่งจะช่วย กระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามจังหวัดที่อยู่ในแนวพื้นที่การพัฒนาทั้งในด้านการเพิ่มขีดความสามารถการค้า และการลงทุน อาทิ การเลี้ยงโคขุน การรวบรวมโคเนื้อ การขนส่ง และการตลาดโคเนื้อบริเวณชายแดนในการ ขยายโอกาสส่งออกปศุสัตว์ทางตอนใต้ของจีน โดยมีปัจจัยสนับสนุนคือ ความร่วมมือทางวิชาการและเศรษฐกิจ ด้านการค้าปศุสัตว์ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีต่าง ๆ ที่ทำให้อัตราภาษีปรับลดลงเป็นลำดับและการกีดกันทางการค้า ลดลงด้วย ทำให้มีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น เป็นแรงหนุนสำคัญให้การค้าระหว่างไทยกับพม่า กัมพูชา ลาว

เวียดนาม และมณฑลยูนนาน (จีน) เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ประเทศไทยควรเร่งส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการธุรกิจการส่งออกปศุสัตว์ ร่วมกับกลไกการทำงานระหว่างประเทศในการเจรจา กับประเทศสมาชิกอาเซียนหรือ GMS เพื่อประสานการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ ควรมีการจัดการและการใช้ระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบการสื่อสารข้อมูล ช่วยการทำงานของบุคลากรในด้านต่าง ๆ เช่น Internet of Thing (IOT) ในการติดตามตรวจสอบเส้นทางการขนส่งโคด้วย RFID, GPS เป็นต้น ควรมีห้องปฏิบัติการเคลื่อนที่ (Mobile Lab) ซึ่งเป็นการทำงานแบบ real time ควรมีการพัฒนาการสร้างกลไกและยุทธศาสตร์การค้าโคระหว่างประเทศ รวมทั้งนักวิจัยควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือการเก็บข้อมูลเชิงลึก ศึกษาวิจัยในการนำเทคโนโลยีสมัยมาทำงานร่วมเสริมประสิทธิภาพบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และการวิจัยเชิงพาณิชย์

คำสำคัญ : การค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน, ด่านกักกันสัตว์

^{1/} เลขทะเบียนวิจัยที่ 59(1)-0511-014

^{2/} กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

Enhancement Border Trade of Thai Livestock under AEC

Thanee Pak-uthai^{1/}, Bunyoung Suangthamai^{2/}, Patcharaporn Kaewnamsai^{3/}

Abstract

This research aims to study basic structures which support domestic livestock production base for import and export, livestock logistic procedure between Thailand and neighboring countries and development guideline for livestock border trade potential. The study's conducting is survey research which uses purposive samplings through eleven Animal Quarantine Stations and international livestock trade entrepreneur. The eleven Animal Quarantine Stations are the offices of Tak, Chiang Rai, Mae Hongson, Nakhon Phanom, Mukdahan, Umonratchatani, Surin, Srakaew, Trad, Ranong and Songkhla. The study results are :

1) Infrastructure that support livestock trade for import and export consist of government units that facilitate import and export, diagnosis animal disease laboratories, private quarantine stations that are certified by Department of Livestock Development, livestock officers and budget.

2) The study of livestock logistics among Thailand and neighboring countries shows that Department of Livestock Development has implemented livestock import and export procedure guideline as well as National Single Window system which integrate government and private information autonomously and semi-autonomously, moreover there are service procedure reform as well as reducing document paper to help customer get quicker services. According to the questionnaire surveys, the study also reveals the high entrepreneur's satisfactory on livestock import and export permit procedure which is on average 4.42 while most satisfactory are on other services of livestock station's officers which implies the effective working, logistics and transportation of Thai livestock and neighboring countries.

3) The development guideline of livestock border trade potential to be livestock hub consists of many important policies such as setting special economic zones. This policy is the tool to support Thailand of getting opportunity to link regions to ASEAN community on GMS which encourage economic activities along provinces both in trade and investment extension e.g. fattening beef cattle feedlot, beef cattle collection, transportation and beef cattle marketing along the border in expansion opportunity to the southern China which the supporting factors are academic and livestock economic co-operations including free trade area which reduce tariff and non-tariff barrier. These factors extend demand and boost trade among Thailand, Myanmar, Cambodia, Laos PDR, Vietnam and China. As a result Thailand should encourage private sector to play an important role in livestock export administration inclusively with cooperation between

Thailand's negotiation and GMS country's member to cope with development and problem solving consistently.

The research suggestion is that there should be (providing) computer system and data communication to help officers' duty such as internet of Thing (IOT) in investigation cattle transportation with RFID, and GPS system, real time mobile laboratory, mechanism and strategy of international cattle trade as well as encouraging researchers to study in qualitative research and in-depth data collecting system, study in technology usage with limited officers and commercial research.

Keyword : border trade of Thai Livestock, quarantine station

^{1/} Research Project No. : 59(1)-0511-014

^{2/} Bureau of Livestock Extension and Development

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	I
บทคัดย่อ	II
Abstract	IV
สารบัญ	VI
สารบัญตาราง	IX
สารบัญรูปภาพ	XI
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	
การค้าชายแดน	4
ด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ	6
ขั้นตอนการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์ระหว่างประเทศ	9
สถานกักกันสัตว์เอกชน	12
โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	13
นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ	14
ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม One Belt, One Road	16
ความร่วมมือด้านการค้าสินค้าปศุสัตว์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน	17
สถานการณ์การผลิตและการค้าโคในประเทเพื่อนบ้าน	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
แผนการวิจัย	24
ประชากรที่ศึกษา	24
กลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือในการวิจัย	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ด่านกักกันสัตว์ตาก	27
ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน	31
ด่านกักกันสัตว์เชียงราย	36
ด่านกักกันสัตว์นครพนม	39
ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร	41
ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี	44
ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์	48
ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว	53
ด่านกักกันสัตว์ตราด	58
ด่านกักกันสัตว์ระนอง	60
ด่านกักกันสัตว์สงขลา	63
การวิเคราะห์ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ	66

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล	69
โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก	70
กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	72
แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนเป็น Distribution Livestock Hub	79
ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้	83
ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป	84
บรรณานุกรม	85

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	ขนาดพื้นที่ของคอกหรือโรงเรือนสำหรับการกักกันสัตว์	12
ตารางที่ 2	เป้าหมายการดำเนินงานกิจกรรมรองรับผลกระทบการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านปศุสัตว์ จำแนกตามด่านกักกันสัตว์	14
ตารางที่ 3	รายชื่อสถานกักกันสัตว์เอกชนภายใต้การกำกับดูแลของด่านกักกันสัตว์ตาก	28
ตารางที่ 4	จำนวนสัตว์ที่นำเข้าราชอาณาจักร ณ ด่านกักกันสัตว์ตาก	29
ตารางที่ 5	จำนวนซากสัตว์ที่อนุญาตนำเข้าราชอาณาจักร ณ ด่านกักกันสัตว์ตาก	30
ตารางที่ 6	จำนวนสัตว์ที่อนุญาตส่งออกราชอาณาจักร ณ ด่านกักกันสัตว์ตาก	30
ตารางที่ 7	จำนวนซากสัตว์ที่อนุญาตส่งออกราชอาณาจักร ณ ด่านกักกันสัตว์ตาก	31
ตารางที่ 8	รายชื่อสถานกักกันสัตว์เอกชนภายใต้การกำกับดูแลของด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน	32
ตารางที่ 9	ปริมาณการนำเข้าสัตว์มีชีวิต ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน แสดงเป็นรายอำเภอ	36
ตารางที่ 10	ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ปี 2557-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์เชียงราย	38
ตารางที่ 11	ปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ปี 2558-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์เชียงราย	39
ตารางที่ 12	ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์นครพนม	41
ตารางที่ 13	ปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์นครพนม	41
ตารางที่ 14	ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ปี 2558-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร	43
ตารางที่ 15	ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ปี 2558-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร	43
ตารางที่ 16	ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี	46
ตารางที่ 17	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี	47
ตารางที่ 18	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี	48
ตารางที่ 19	กลุ่มผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีกที่ช่องจอม ณ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์	50
ตารางที่ 20	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์ปีกมีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์	53

ตารางที่ 21	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว	57
ตารางที่ 22	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว	57
ตารางที่ 23	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์ตราด	59
ตารางที่ 24	ปริมาณและมูลค่าการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์ตราด	60
ตารางที่ 25	ปริมาณการนำเข้าปลาปนปี 2558-2561 ณ ด้านกักกันสัตว์ระนอง	62
ตารางที่ 26	ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์ระนอง	62
ตารางที่ 27	แสดงปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์ระนอง	62
ตารางที่ 28	ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์สงขลา	66
ตารางที่ 29	ความเห็นของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ต่อปัจจัยทางด้านการส่งเสริมและนโยบายรัฐ	67
ตารางที่ 30	ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์	68
ตารางที่ 31	รายละเอียดงบประมาณรายดำนกักกันสัตว์	70
ตารางที่ 32	สรุปผลการศึกษาในประเด็นโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการผลิตสินค้าปศุสัตว์ ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก	72
ตารางที่ 33	การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์หลัก ปี 2561 แสดงเป็นรายดำนกักกันสัตว์	78

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดวิจัย	3
ภาพที่ 2 แสดงกลุ่มด่านกักกันสัตว์	8
ภาพที่ 3 ขั้นตอนการขออนุญาตนำสัตว์หรือซากสัตว์เข้าราชอาณาจักรไทย	11
ภาพที่ 4 แหล่งเลี้ยงโคของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	34
ภาพที่ 5 จุดปฏิบัติงานด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน	35
ภาพที่ 6 เส้นทางการค้าและราคาซื้อ-ขายไก่พื้นเมืองมีชีวิตในสภาวะปกติ/ช่วงเทศกาล	50
ภาพที่ 7 เส้นทางการค้าไก่พื้นเมือง ณ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์	52
ภาพที่ 8 การเคลื่อนย้ายโคเนื้อตลอดห่วงโซ่อุปทาน	74
ภาพที่ 9 เส้นระเบียบเศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขง	79
ภาพที่ 10 เส้นระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

อาเซียนเป็นตลาดการค้าและการลงทุนที่สำคัญ ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม สปป.ลาว สาธารณรัฐสหภาพเมียนมา และกัมพูชา ผู้นำอาเซียนได้ประกาศปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2012) ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2550 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ ให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 เพื่อสร้างให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางภายในภูมิภาค มีตลาดและฐานการผลิตร่วมกัน โดยจะเปิดเสรีทั้ง การเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนและแรงงานที่มีทักษะ

การค้าชายแดนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากมีต้นทุนค่าขนส่งต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่น ๆ และยังเป็นแหล่งระบายสินค้าที่ล้นตลาดของไทย ตลอดจนยังเป็นช่องทางในการหาวัตถุดิบที่มีราคาถูกป้อนโรงงานผลิตสินค้าภายในประเทศเพื่อลดต้นทุนการผลิต ทำให้สินค้าดังกล่าวมีราคาลดลง อันเป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคภายในประเทศของไทยและสามารถส่งออกสินค้าที่มีราคาต้นทุนต่ำเป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางด้านราคาในตลาดโลกเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การค้าชายแดนยังมีการส่งเครื่องจักร อุปกรณ์ หรือปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เพื่อการผลิตสินค้าในประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านดีขึ้น จึงเกิดประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่ายจากการค้าชายแดน แต่อย่างไรก็ตาม การค้าสินค้าตามแนวชายแดนยังมีปัญหาอุปสรรคในหลาย ๆ ประเด็น เช่น จุดผ่านแดนการค้า จุดผ่านแดนสากลมีไม่เพียงพอตอบสนองกับภาวะการค้าได้ขยายตัวเพิ่มขึ้น การซื้อขายและการชำระเงิน การค้าส่วนใหญ่เป็นการค้ารายย่อยระบบเงินสด ผู้ประกอบการค้าชายแดนที่ทำการค้านอกระบบ ส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจ กฎระเบียบพิธีการศุลกากร โดยเข้าใจว่าการผ่านพิธีการศุลกากรต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและเสียเวลา จึงลักลอบทำการค้าตามช่องทางต่าง ๆ ในแนวชายแดน กฎระเบียบและมาตรการทางการค้า มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ทำให้ผู้ประกอบการไทยจำเป็นต้องติดตามขอทราบความคืบหน้าในการดำเนินงานและศึกษากฎระเบียบใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา คณะรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (คสช.) ได้มอบนโยบายการแก้ไขปัญหาสินค้าทางการเกษตรตามแนวชายแดน โดยกำหนดยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาภาพรวมทุกมิติ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการกำหนดจุดเข้าออกสินค้า พื้นที่เขตเศรษฐกิจ ปริมาณและประเภทของผลผลิตทางการเกษตรในแต่ละพื้นที่ การแปรรูปและเพิ่มมูลค่าสินค้า การควบคุมคุณภาพสินค้า การส่งออก รวมทั้งระบบภาษี การลงทุน ความร่วมมือกับภาคเอกชน และข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีรายได้และเป็นการแก้ไขปัญหาสินค้าเกษตรทั้งในประเทศและประเทศเพื่อนบ้าน

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาเพื่อทราบกระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการส่งออก ที่แสดงถึงประสิทธิภาพการทำงานและความพึงพอใจของผู้รับบริการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก
- 2) ศึกษากระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลผลิต(Output)

- 1) ทราบสถานะโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก
- 2) ทราบรูปแบบและกระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน

ผลลัพธ์ (Outcome)

- 1) พัฒนาระบบการขนส่งและโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานสากล เช่น พัฒนาด่านกักกันสัตว์ การอำนวยความสะดวกการค้าชายแดน พัฒนาระบบเครือข่ายและการบริหารเครือข่ายธุรกิจและโลจิสติกส์ตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค
- 2) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยและอนุภูมิภาคโดยรวมในด้านการลดต้นทุนค่าขนส่งและโลจิสติกส์ โดยการปรับปรุงขั้นตอนการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ ภายใต้กฎระเบียบการเคลื่อนย้ายสัตว์ เช่น การลดจำนวนเอกสาร ต้นทุนการดำเนินงาน ระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขนส่งผ่านแดนและข้ามแดน
- 3) พัฒนาศักยภาพที่ทำหน้าที่ ณ ด่านกักกันสัตว์และผู้ประกอบการโดยเฉพาะระดับ SMEs รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของไทยให้สามารถดำเนินธุรกิจการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศได้อย่างมืออาชีพ
- 4) ผู้บริหารได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการผลักดันยุทธศาสตร์สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศของไทยในการเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าปศุสัตว์ (Distribution Livestock Hub) ที่สนับสนุนธุรกิจของผู้ประกอบการให้สามารถใช้ช่องทางการตลาดหรือเส้นทางการค้าสินค้าปศุสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลกระทบ (Impact)

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าปศุสัตว์ (Distribution Livestock Hub) ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.4 ขอบเขตการวิจัย

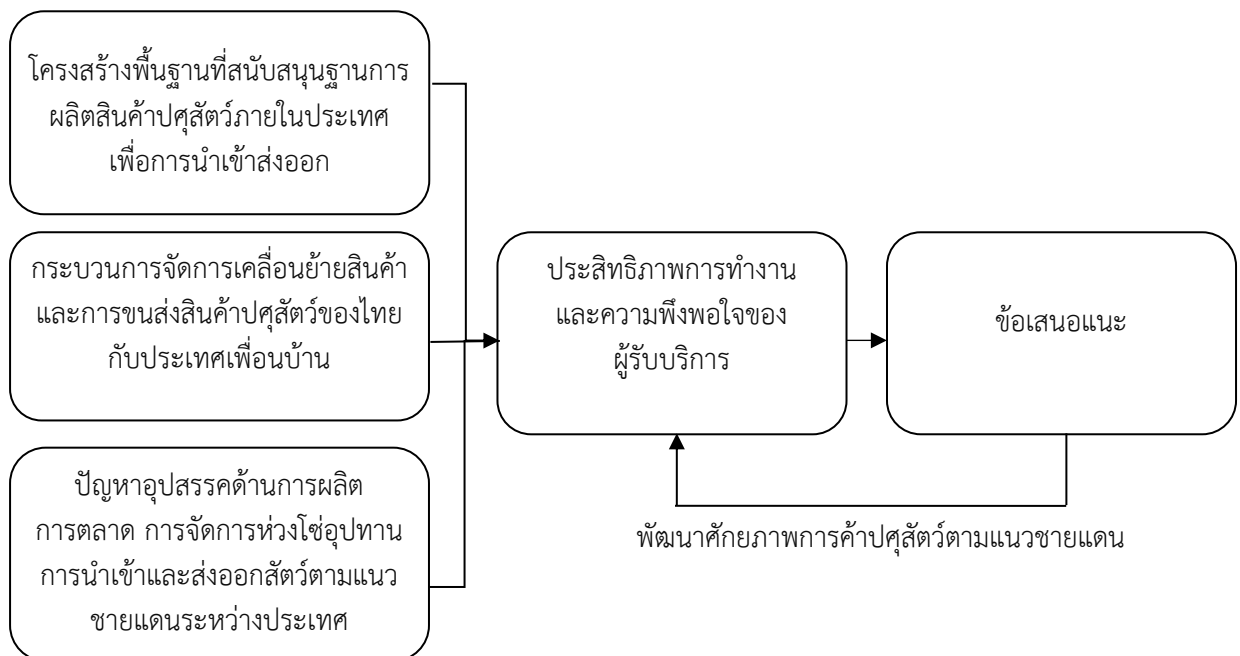
- 1) ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ ด้านกักกันสัตว์ที่มีศักยภาพทางการค้าชายแดน เช่น ด้านกักกันสัตว์เชียงราย ด้านกักกันสัตว์ตาก ด้านกักกันสัตว์หนองคาย ด้านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด้านกักกันสัตว์นครพนม ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว ด้านกักกันสัตว์ตราด ด้านกักกันสัตว์ระนอง และด้านกักกันสัตว์สงขลา
- 2) ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็นสามส่วนคือ
 - 2.1 ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก ประกอบด้วย สถานที่ตั้งของสถานกักกันสัตว์เอกชนที่ได้รับการรับรอง ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์ กฎระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าปศุสัตว์กับประเทศเพื่อนบ้าน ระบบสารสนเทศ ผู้ประกอบการค้าสัตว์ ตลาดนัดปศุสัตว์
 - 2.2 ศึกษากระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การจัดหาปัจจัยการผลิต (การรวบรวม/แหล่งเลี้ยง การเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต) การผลิต (การจัดการตั้งแต่การหาพันธุ์ การเลี้ยง การจัดการฟาร์ม โรงเรือน) และการส่ง

มอบผลผลิต (การจำหน่าย แหล่งจำหน่าย วิธีการจำหน่าย ลักษณะสินค้า ช่องทางการนำเข้า-ส่งออก) การกักกัน และการดูแลสุขภาพสัตว์

2.3 ศึกษาปัญหาอุปสรรคด้านการผลิต การตลาด การจัดการห่วงโซ่อุปทาน การนำเข้าและส่งออกสัตว์ ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศ

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดำเนินการโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและสังเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่ สถิติการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ โครงสร้างพื้นฐานที่อำนวยความสะดวกทางการค้า เช่น จำนวนด่านกักกันสัตว์ จำนวนพาร์มกักสัตว์ เอกชน จำนวนตลาดนัดปศุสัตว์ นโยบายและกฎระเบียบการนำเข้า-ส่งออกของประเทศเพื่อนบ้าน มาตรฐานสินค้า ปัญหาอุปสรรคการค้าชายแดน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างด้วยการสังเกตการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ สภาพโครงสร้างพื้นฐาน กระบวนการเคลื่อนย้าย/ขนส่งสินค้า สภาพเศรษฐกิจและสังคม เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากพ่อค้ารวบรวมสัตว์ ผู้ประกอบการตลาดนัดปศุสัตว์ ผู้ประกอบการโรงฆ่าสัตว์ และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์และปศุสัตว์อำเภอ ผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศ หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน โดยศึกษากระบวนการจัดการต่าง ๆ ตลอดห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่การนำเข้าถึงการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ซึ่งผลการศึกษาคouldจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน” ด้วยการศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ เอกสาร รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 การค้าชายแดน

2.1.1 นิยามการค้าชายแดน

นิยม ไวยรัชพานิช (2550) ประธานกรรมการส่งเสริมการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ได้นิยามการค้าชายแดน ดังนี้

1) การค้าชายแดน หมายถึง การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยประกอบด้วยเมียนมา กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และมาเลเซีย

2) การค้าผ่านแดน หมายถึง การค้าที่อาศัยประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน แล้วผ่านไปยังอีกประเทศหนึ่ง การค้าในรูปแบบนี้ประเทศไทยได้ทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านเพียงประเทศเดียวเท่านั้น คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความตกลงว่าด้วยการขนส่งทางถนนระหว่างรัฐบาลแห่ง

ราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ฉันมิตรและฉันเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดระหว่างประเทศทั้งสองและพัฒนาการขนส่งสินค้าและผู้โดยสาร อำนวยความสะดวกให้แก่กันและกัน โดยการขนส่งสินค้าผ่านดินแดนของอีกฝ่ายหนึ่งไปยังประเทศที่สาม หรือในทางกลับกันจากประเทศที่สามผ่านดินแดนของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไปยังดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งนี้ไม่รวมถึงการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารระหว่างจุดภายในดินแดนของภาคีสัญญา คือ การค้าชายแดนที่อาศัยการขนส่งข้ามเขตแดนทางบกผ่านดินแดนของประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดกันไปสู่ประเทศที่สาม การค้ารูปแบบนี้จึงน่าจะเป็นการค้าข้ามแดน ไม่ใช่การค้าผ่านแดนตามความตกลงดังกล่าว

2.1.2 รูปแบบการค้าชายแดนและข้ามแดน

1) นำติดตัวไปบริโภค (Consumer Trade) เป็นการซื้อ - ขายกัน ระหว่างประชาชนในบริเวณแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ ส่วนมากจะเป็นสินค้าประเภทอุปโภค บริโภค ซึ่งจะดำเนินการซื้อ - ขายกันทุกวัน และไม่สามารถเก็บเป็นสถิติข้อมูลปริมาณการค้าได้

2) การค้าแบบเงินสด (Cash) เป็นการซื้อ - ขายกันในบริเวณชายแดนที่ใช้เงินสด และมีการสำแดงและเสียภาษี ณ ด่านศุลกากรที่ควบคุมพื้นที่นั้น ๆ ผู้ซื้อจะเป็นผู้สำแดงตามระเบียบศุลกากร และมีการเก็บสถิติข้อมูลทางการค้า

3) การค้าแบบขายฝาก (Sale on Consignment License) เป็นการค้าแบบการให้สินเชื่อซึ่งกันและกัน การค้ารูปแบบนี้ต้องอาศัยความเชื่อใจกัน ซึ่งพ่อค้าชายแดนมีความสามารถในการติดต่อกับพ่อค้าในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นผู้ที่ต้องการจะไปลงทุนทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านจะต้องติดต่อกับพ่อค้าชายแดนเพราะเขาจะรู้ข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดีในการค้า และสามารถให้สินเชื่อแก่กันได้

4) การค้าแบบต่างตอบแทน (Balance Trade)

(1) Import License คือ กรณีที่พ่อค้าในประเทศ ต้องการซื้อสินค้า และนำสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามา ก็จะต้องส่งสินค้าของในประเทศออกไปก่อน จากนั้นเมื่อมีการนำสินค้าเข้าและสินค้าออกในมูลค่าที่เท่ากันแล้ว ก็จะได้ License เมื่อพ่อค้าที่ทำการค้าได้ License แล้ว ก็จะไปส่งสินค้านำเข้าได้ในมูลค่าที่เท่ากันกับที่ส่งสินค้าออก ที่ทุกประเทศทำการค้าในรูปแบบนี้เพื่อความเสมอทางการค้า และรักษาเงินตรา และเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศของตน ประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่นิยมใช้วิธีการค้ารูปแบบนี้ คือ เมียนมา นิยมใช้มากกว่าสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชา

(2) Border Trade Agreement เป็นรูปแบบการค้าที่ประเทศเพื่อนบ้านเสนอโดยกระทรวงพาณิชย์ เข้าร่วมประชุม JTC (Joint Trade Committee) และกระทรวงการต่างประเทศ เข้าร่วมประชุม JTC ทั้งสองหน่วยงานของไทย จะประชุมร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านทุกปี เพื่อเจรจาเรื่องการค้าที่ค้าขายผ่านบริเวณชายแดนให้เป็นการค้าที่ถูกต้องและมีรูปแบบที่ตรงกัน แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเมียนมายังไม่ยอมแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับการค้ารูปแบบนี้

5) การค้าแบบหักบัญชี (Account Trade หรือ Counter Trade) เป็นรูปแบบการค้าโดยการเปิดบัญชีขึ้นมาบัญชีหนึ่งด้วยรัฐบาลของแต่ละประเทศ หากผู้ค้าคนใดจะทำการค้าต้องมาลงทะเบียนเป็นผู้ค้า และดำเนินการสั่งซื้อของเข้ามาแล้วไปตัดหรือหักบัญชีภายหลัง ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว

6) การค้าแบบสากล (Normal Trade) เป็นการค้าแบบมาตรฐานสากล โดยใช้วิธีการเปิด L/C เป็นรูปแบบการค้าที่นิยมใช้แพร่หลาย

2.1.3 รูปแบบการชำระเงิน

1) การชำระเงินโดยใช้เงินสด โดยปกติตามแนวชายแดน จะยอมรับเงินสดของแต่ละประเทศ ซึ่งจะยอมรับเฉพาะแนวบริเวณชายแดนเท่านั้น และไม่มีอัตราแลกเปลี่ยนที่รับรองโดยธนาคารแห่งประเทศไทย จะแลกเปลี่ยนกันโดยพ่อค้าซึ่งตั้งตัวเป็นธนาคารท้องถิ่น และมีอัตราแลกเปลี่ยนวันต่อวัน ซึ่งจะมีความแตกต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารประเทศเพื่อนบ้านมาก ดังเช่น ประเทศเมียนมาได้กล่าวว่าการค้าตามแนวชายแดนด้านด้านศุลกากรระนอง ด้านศุลกากรแม่สอด ด้านศุลกากรแม่สาย เป็นผู้กำหนดค่าเงินของประเทศเมียนมาเนื่องจากการค้าในปริมาณมากและมูลค่าสูง แต่ในปัจจุบันการชำระโดยใช้เงินสดลดลงแต่ที่ยังมีอยู่ก็จะใช้อัตราแลกเปลี่ยนของเมียนมา แต่อย่างไรก็ตาม อัตราแลกเปลี่ยนที่ใช้ตามแนวชายแดนก็ยังแตกต่างจากอัตราแลกเปลี่ยนของธนาคารเมียนมาอยู่มาก

2) การชำระเงินนอกระบบ หรือ โปยก๊วน เป็นระบบการชำระเงินที่จะไม่ถือเงิน เพียงแต่ไปแจ้งยังร้านโปยก๊วนให้โอนเงิน ตัวอย่างเช่น พ่อค้าในเมียนมาจะซื้อของในจังหวัดระนองก็จะให้โปยก๊วนโอนเงิน ไปยังจังหวัดระนองก่อนจึงจะไปเอาของได้ และพ่อค้าในจังหวัดระนองจะไปซื้อของที่เมียนมาต้องให้โปยก๊วนในจังหวัดระนองโอนเงินไปยังย้งก่อนจึงจะไปเอาของมาได้ การค้าลักษณะนี้พ่อค้าที่อื่น ๆ ไม่สามารถทำการค้าได้ จะกระทำกันเฉพาะพ่อค้าในพื้นที่เท่านั้น ในอดีตชำระเงินนอกระบบใช้กันมาก แต่ในปัจจุบันเมื่อมีกฎหมาย ป.ป.ง. เข้ามาก็ไม่สามารถจะทำได้ เพราะถ้ามีการโอนเงิน 2,000,000 บาท จะต้องแจ้งการทำธุรกรรม จึงทำให้การชำระเงินนอกระบบหรือโปยก๊วนลดน้อยลง

3) การชำระเงินโดยผ่านทางบุคคล ถ้าจะทำการค้ากับประเทศกัมพูชา เมียนมาจะต้องเป็นการส่งเงินผ่านบุคคล เนื่องจากเมียนมาไม่มีธนาคารจึงไม่มีการเปิด L/C ผากเงินสดกับบุคคลถือผ่านเข้า - ออกตามแนวชายแดน แต่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมเงินตราด้วย

4) การชำระเงินโดยผ่านธนาคาร การค้ากับประเทศเพื่อนบ้านชายแดนลาว และกัมพูชา ธนาคารไทยจะมีธนาคารสาขาอยู่บริเวณแนวชายแดน แต่จะไม่มีธนาคารสาขาตามแนวชายแดนเมียนมา ถ้าพ่อค้าเมียนมาทำ

การค้ากับพม่าไทย และต้องการโอนเงินผ่านธนาคารจะต้องโอนเงินไปที่ธนาคารประเทศสิงคโปร์หรือฮ่องกงแล้วธนาคารที่สิงคโปร์หรือฮ่องกงจะโอนเงินกลับมาที่ธนาคารไทย การโอนเงินโดยวิธีการนี้มีปัญหาที่ยุ่งยากไม่สะดวก

2.1.4 ช่องทางการค้า

1) ช่องทางการค้าแบบธรรมชาติ (Natural Pass) เป็นช่องทางที่ประชาชนใช้เดินทางผ่านเข้าออกไปมาค้าขายกัน บางด่านถือเอาช่องทางธรรมชาติมาเป็นจุดผ่อนปรน และจุดผ่านแดนถาวร

2) ช่องทางอนุมติเฉพาะของศุลกากร (ตามมาตรา 5 ทวิ พ.ร.บ. ศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480) ช่องทางนี้เป็นช่องทางที่อำนวยความสะดวกทางการค้าชายแดน ที่ทำให้ปริมาณการค้าและมูลค่าการค้าขายสูงขึ้น

3) จุดผ่านแดนชั่วคราว (Temporary Crossing Point) เป็นช่องทางที่ขออนุมติการนำเข้าสินค้าเฉพาะอย่างเมื่อเสร็จแล้วก็จะปิดช่องทางให้นำเข้า

4) จุดผ่อนปรนทางการค้า (Check Point Border Trade) เป็นจุดที่มีการนัดหมายกันตามเวลาเพื่อทำการค้า มีเวลาในการเปิด - ปิดเป็นเวลา เป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัดที่จะอนุมัติให้เปิด โดยคำแนะนำของกรมศุลกากรร่วมกับตำรวจตรวจคนเข้าเมือง

5) จุดผ่านแดนถาวร (Permanent Crossing Point) เป็นจุดผ่านที่เป็นทางการถูกต้องตามหลักสากล โดยมีด่านศุลกากรกำกับดูแล เช่นเดียวกับท่าเรือ

การค้าชายแดนไทยมีอยู่ 4 กลุ่มตามแนวชายแดน ได้แก่ การค้าชายแดนไทย - เมียนมา การค้าชายแดนไทย - ลาว การค้าชายแดนไทย - กัมพูชา และการค้าชายแดนไทย - มาเลเซีย มีรายละเอียดดังนี้

1) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย-เมียนมามี 7 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย ตาก ระนอง เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดที่ไม่มีจุดผ่านแดนคือ ราชบุรี เพชรบุรี และชุมพร

2) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย-ลาว มีจุดผ่านแดนถาวร/ด่านสากล รวม 19 แห่ง และจุดผ่อนปรนรวม 29 แห่ง ใน 10 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย น่าน พะเยา เลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อุบลราชธานี อุดรดิตถ์

3) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา มีจุดผ่านแดนถาวร/ด่านสากล รวม 6 แห่ง และจุดผ่อนปรนรวม 10 แห่ง ใน 6 จังหวัด คือ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ สระแก้ว จันทบุรี และตราด ดังนี้

4) จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย - มาเลเซีย มีจุดผ่านแดนถาวร/ด่านสากล รวม 9 แห่ง ใน 4 จังหวัด ได้แก่ สงขลา นราธิวาส ยะลา มี และสตูล

2.2 ด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ

กองสารวัตรและกักกันสัตว์ เดิมเป็นส่วนควบคุมเคลื่อนย้ายและกักกัน สังกัดสำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ ต่อมาเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2555 ได้มีการแบ่งส่วนราชการภายในกรมปศุสัตว์ ยกกระดับส่วนควบคุมเคลื่อนย้ายและกักกันเป็นกองสารวัตรและกักกัน มีภาระหน้าที่ดังนี้

(1) กำกับ ดูแลกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

ก. พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

ข. พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ. 2553

ค. พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2535

ง. พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2525

จ. พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

(2) กำกับ ดูแล รับผิดชอบงานด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ

(3) ประสานงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ซากสัตว์

และสินค้าปศุสัตว์ ของกรมปศุสัตว์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(4) ศึกษา วิเคราะห์ เกี่ยวกับการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ ชากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ รวมทั้งวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการเคลื่อนย้ายสัตว์ ชากสัตว์ และสินค้าปศุสัตว์

(5) วิเคราะห์ สรุป แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย

(6) ปฏิบัติงานและให้คำแนะนำในการบังคับใช้กฎหมายแก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

กองสารวัตรและกักกัน มีหน่วยงานในระดับพื้นที่เป็นด่านกักกันสัตว์ รวมทั้งสิ้น 58 แห่ง โดยแบ่งเป็นกลุ่มด่านกักกันสัตว์จำนวน 10 กลุ่ม ตามประกาศกรมปศุสัตว์เรื่อง กำหนดด่านกักกันสัตว์ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 เพื่อให้การปฏิบัติงานกักกันสัตว์หรือชากสัตว์เพื่อตรวจโรคระบาดในการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือชากสัตว์ภายในประเทศและระหว่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีหน้าที่รับผิดชอบ

1) กำกับ ดูแลบังคับใช้ ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

(1) พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558

(2) พระราชบัญญัติสถานพยาบาลสัตว์ พ.ศ.2533

(3) พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559

(4) พระราชบัญญัติควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์ พ.ศ. 2558

(5) พระราชบัญญัติวิชาชีพสัตวแพทย์ พ.ศ. 2545

(6) พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

(7) พระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) กำกับ ดูแล รับผิดชอบงานด่านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ

3) ประสานงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับด่าน

กลุ่มด่านกักกันสัตว์จำนวน 10 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ด่านกักกันสัตว์ลพบุรี ด่านกักกันสัตว์สระบุรี ด่านกักกันสัตว์ชัยนาท ด่านกักกันสัตว์

พระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ 2 ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ด่านกักกันสัตว์นครนายก ด่านกักกันสัตว์ฉะเชิงเทรา ด่านกักกันสัตว์ชลบุรี ด่านกักกันสัตว์ปราจีนบุรี ด่านกักกันสัตว์จันทบุรี ด่านกักกันสัตว์ตราด

กลุ่มที่ 3 ด่านกักกันสัตว์นครราชสีมา ด่านกักกันสัตว์บุรีรัมย์ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านกักกันสัตว์ศรีสะเกษ ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี, ด่านกักกันสัตว์ยโสธร

กลุ่มที่ 4 ด่านกักกันสัตว์หนองคาย ด่านกักกันสัตว์เลย ด่านกักกันสัตว์นครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่านกักกันสัตว์อุดรธานี ด่านกักกันสัตว์ขอนแก่น ด่านกักกันสัตว์มหาสารคาม

กลุ่มที่ 5 ด่านกักกันสัตว์เชียงใหม่ ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ด่านกักกันสัตว์น่าน ด่านกักกันสัตว์พะเยา ด่านกักกันสัตว์ลำปาง ด่านกักกันสัตว์ลำพูน ด่านกักกันสัตว์แพร่

กลุ่มที่ 6 ด่านกักกันสัตว์พิษณุโลก ด่านกักกันสัตว์กำแพงเพชร ด่านกักกันสัตว์ตาก ด่านกักกันสัตว์อุตรดิตถ์ ด่านกักกันสัตว์พิจิตร ด่านกักกันสัตว์เพชรบูรณ์ ด่านกักกันสัตว์นครสวรรค์

กลุ่มที่ 7 ด่านกักกันสัตว์เพชรบุรี ด่านกักกันสัตว์กาญจนบุรี ด่านกักกันสัตว์ราชบุรี ด่านกักกันสัตว์นครปฐม ด่านกักกันสัตว์สุพรรณบุรี ด่านกักกันสัตว์ประจวบคีรีขันธ์

กลุ่มที่ 8 ด่านกักกันสัตว์ชุมพร ด่านกักกันสัตว์ระนอง ด่านกักกันสัตว์นครศรีธรรมราช ด่านกักกันสัตว์ภูเก็ต ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานนานาชาติสมุย ด่านกักกันสัตว์ตรัง

กลุ่มที่ 9 ด้านกักกันสัตว์สงขลา ด้านกักกันสัตว์สตูล ด้านกักกันสัตว์นราธิวาส

กลุ่มที่ 10 ด้านกักกันสัตว์ท่าเรือกรุงเทพฯ ด้านกักกันสัตว์ลาดกระบัง ด้านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานดอนเมือง ด้านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ในการนี้ ด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศและด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ มีภาระหน้าที่ดังนี้

1) กำกับ ดูแลบังคับใช้ ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2) กำกับ ดูแล รับผิดชอบงานด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ

ด้านจังหวัดสระแก้ว-ประเทศกัมพูชา

3) กำกับการปฏิบัติงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการควบคุมการเคลื่อนย้ายสัตว์

ซากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ของกรมปศุสัตว์ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

4) ศึกษา วิเคราะห์ เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสัตว์ ซากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ รวมทั้งวิเคราะห์

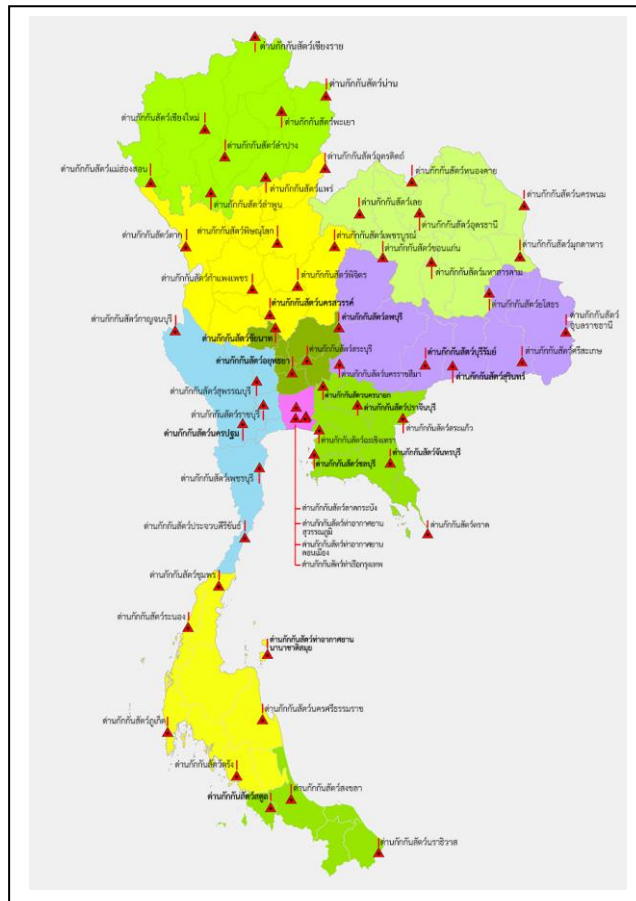
ความเสี่ยงจากการเคลื่อนย้ายสัตว์ ซากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์

5) วิเคราะห์ สรุป แนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมแนวทางการบังคับ

ใช้กฎหมาย

6) ปฏิบัติงานและให้คำแนะนำในการบังคับใช้กฎหมายแก่หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับ

มอบหมาย

ภาพที่ 2 แสดงกลุ่มด่านกักกันสัตว์

2.3 ขั้นตอนการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์ระหว่างประเทศ

1) การนำเข้าสัตว์มีชีวิต

(1) การดำเนินการ (ล่วงหน้า)

1) ยื่นแบบคำขออนุญาตนำสัตว์เข้าราชอาณาจักร (แบบ ร. 1/1) ต่อสัตวแพทย์ด่านกักกันสัตว์ประจำท่าเข้าล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวหรือมีหนังสือมอบอำนาจ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องมาด้วยทุกครั้ง

2) กรมปศุสัตว์ตรวจสอบสถานะโรคของประเทศต้นทางเพื่อออกหนังสืออนุมัติในหลักการอนุญาตนำสัตว์เข้าราชอาณาจักรฉบับภาษาอังกฤษ (Import Permit) พร้อมสำเนาเงื่อนไข (Requirement)

3) รับ Import Permit แล้ว ให้นำส่งไปยังประเทศต้นทางทันที เพื่อจะได้ไปปฏิบัติให้ถูกต้องตาม Requirement

4) แจ้งเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 3 วันก่อนสัตว์เดินทางมาถึง เพื่อออกใบแจ้งอนุมัตินำสัตว์เข้าฯ (แบบ ร.6) ให้ผู้ขอฯ นำไปติดต่อด่านศุลกากรประจำท่าเข้านั้น

5) ต้องมีเอกสารหนังสือรับรองสุขภาพสัตว์ (Health Certificate) เป็นภาษาอังกฤษ ออกให้โดยสัตวแพทย์รัฐบาลผู้มีอำนาจเต็มจากประเทศต้นทาง และต้องตรงตาม Requirement ที่กรมปศุสัตว์กำหนดทุกประการ

6) สัตว์ที่นำเข้ามาทำพันธุ์ ต้องมีเอกสารหนังสือรับรองพันธุ์ประวัติ (Pedigree)

(2) การดำเนินการ (ช่วงนำเข้า)

1) สัตวแพทย์ตรวจสอบเอกสารครบถ้วนถูกต้อง และสัตว์มีสุขภาพสมบูรณ์ จึงออกใบอนุญาตนำสัตว์เข้าฯ (แบบ ร.7)

2) สัตว์ที่นำเข้าราชอาณาจักร เก็บตัวอย่างส่งตรวจห้องปฏิบัติการ กักกันสัตว์รอผลการตรวจ และเสียค่าธรรมเนียมนำเข้าราชอาณาจักร ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

(3) การดำเนินการ (หลังนำเข้า)

1) ยื่นแบบคำขออนุญาตนำสัตว์เข้าราชอาณาจักร(แบบ ร.1/1) ต่อสัตวแพทย์ด่านกักกันสัตว์ประจำท่าเข้าล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัวหรือมีหนังสือมอบอำนาจ พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องมาด้วยทุกครั้ง

2) กรณีสัตว์ป่วย ตาย ขณะมาถึงหรือระหว่างกักดูอาการ เจ้าของสัตว์ต้องรีบแจ้งสัตวแพทย์ทันทีการนำเข้า-ซากสัตว์

โดยสรุปขั้นตอนการนำเข้าสัตว์มีชีวิต สรุปดังนี้

- 1) ตรวจรับรองสถานกักกันสัตว์เอกชน
- 2) ดำเนินการพิธีการนำเข้า
- 3) เจาะเลือดสัตว์นำเข้า
- 4) กักตรวจสุขภาพสัตว์นำเข้า
- 5) ฉีดวัคซีนและกำจัดพยาธิสัตว์นำเข้า
- 6) ทำเครื่องหมายสัตว์นำเข้า
- 7) อนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์นำเข้าไปที่อื่น

2) การนำเข้าซากสัตว์

(1) การดำเนินการ (ล่วงหน้า)

- 1) ยื่นคำร้องล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 7 วัน พร้อมแนบสำเนาบัตรประจำตัว หรือมีหนังสือมอบอำนาจ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวผู้รับมอบอำนาจ-ผู้มอบอำนาจ
- 2) กรมปศุสัตว์ตรวจสอบสถานะโรคของประเทศต้นทางแล้วจึงออก Import permit พร้อมกำหนด Requirement
- 3) รับ Import Permit แล้ว ส่งไปประเทศต้นทางทันที เพื่อจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตาม Requirement
- 4) แจ้งเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ล่วงหน้า ไม่น้อยกว่า 3 วันก่อนซากสัตว์มาถึง เพื่อออกไปแจ้งอนุมัตินำซากสัตว์เข้าฯ (แบบ ร.6) ให้ผู้ขอฯ นำไปที่ด่านศุลกากรประจำท่าเข้านั้น
- 5) ต้องมีเอกสารหนังสือรับรองสุขภาพสัตว์ (Health Certificate) เป็นภาษาอังกฤษ ออกให้โดยสัตวแพทย์รัฐบาลผู้มีอำนาจเต็มจากประเทศต้นทาง และต้องตรงตาม Requirement ที่กรมปศุสัตว์กำหนดทุกประการ

(2) การดำเนินการ (ช่วงนำเข้า)

- 1) สัตวแพทย์ตรวจสอบเอกสารครบถ้วนแล้ว จะออกใบอนุญาตนำเข้าซากสัตว์เข้าฯ (แบบ ร.7) ให้ผู้ขอฯ เพื่อใช้ในการตรวจปล่อยสินค้ากับศุลกากร
- 2) ผู้นำเข้าฯ ราชอาณาจักรเก็บตัวอย่าง กักรอผลการตรวจเสียด่างธรรมเนียมนำเข้าตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ออกตามความในพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499

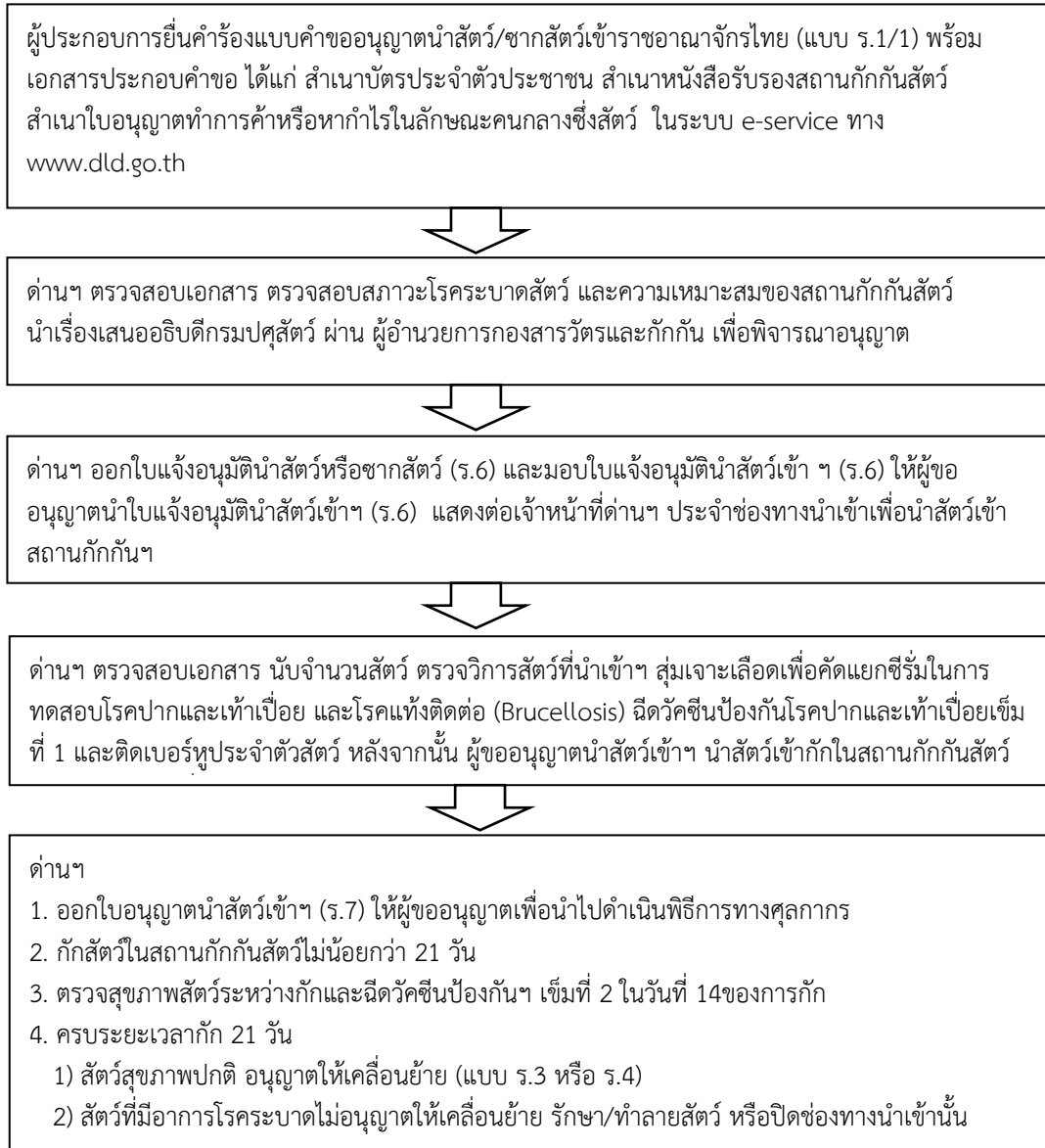
3) ขั้นตอนการออกใบอนุญาตนำออกราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ (ฉบับที่ 1)

- (1) ผู้รับบริการต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการนำเข้า นำออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ พ.ศ.2544 โดยต้องยื่นคำขอ (แบบ ร.1/1) พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบผ่านระบบ e-Movement (กรณีมีความประสงค์ขอรับ Health Certificate สำหรับสัตว์หรือซากสัตว์ที่ไม่ใช่บริโภคให้ผู้ยื่นคำขอปฏิบัติตามคู่มือการออกหนังสือรับรอง Health Certificate สำหรับสัตว์หรือซากสัตว์ที่ไม่ใช่บริโภค)
- (2) ผู้รับบริการต้องติดต่อแจ้งนัดหมายเจ้าหน้าที่ ณ ด่านกักกันสัตว์ท่าเข้าท่าออกเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับสัตว์หรือซากสัตว์ให้เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดหรือเงื่อนไขของประเทศปลายทาง แบ่งได้เป็น 3 กรณี ดังนี้
 - 1) กรณีซากสัตว์ที่ไม่ใช่บริโภค เจ้าหน้าที่จะดำเนินการตรวจสอบและควบคุมการทำลายเชื้อโรคโดยปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดหรือเงื่อนไขของประเทศปลายทาง
 - 2) กรณีซากสัตว์ที่บริโภค เจ้าหน้าที่ของสำนักพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าปศุสัตว์จะดำเนินการตรวจสอบ ณ โรงงานผลิตเพื่อการส่งออก
 - 3) กรณีสัตว์มีชีวิต เจ้าหน้าที่จะดำเนินการบันทึกสิ่งกักสัตว์ (ถ้ามี) ตรวจสอบสุขภาพสัตว์ ฉีดวัคซีน หรือดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดหรือเงื่อนไขของประเทศปลายทาง
- (3) ผู้ที่ประสงค์จะขอรับการตรวจสอบการนำออกสัตว์หรือซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์ท่าออก เพื่อขอรับใบอนุญาตนำออกราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ให้ผู้ยื่นคำขอปฏิบัติตามคู่มือการออกใบอนุญาตนำออกราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ (ฉบับที่ 2) เงื่อนไข
 - 1) ผู้ยื่นคำขอต้องมีอำนาจในการลงนามรับทราบข้อแก้ไขในการยื่นคำขอ
 - 2) กรณีการมอบอำนาจผู้ยื่นคำขอต้องเป็นผู้รับมอบอำนาจในฐานะข้อมูลทะเบียนของระบบ e-Movement
 - 3) กรณีคำขอหรือเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วนหรือไม่ถูกต้องและไม่อาจแก้ไข

เพิ่มเติมได้ในขณะนั้น ผู้รับคำขอและผู้ยื่นคำขอจะต้องลงนามบันทึกความบกพร่องและรายการเอกสารหลักฐานร่วมกันพร้อมกำหนดระยะเวลาให้ผู้ยื่นคำขอดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม หากผู้ยื่นคำขอไม่ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนดจะถือว่าผู้ยื่นคำขอไม่ประสงค์จะยื่นคำขอ

4) ในกรณีคณะกรรมการ/ผู้พิจารณามีข้อสงสัยในเอกสารหลักฐานที่ยื่นมา คณะกรรมการ/ผู้พิจารณาสามารถแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอมาชี้แจงเพิ่มเติมได้

5) ขั้นตอนการดำเนินงานตามคู่มือจะเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารครบถ้วนถูกต้องตามที่ระบุไว้ในคู่มือประชาชนเรียบร้อยแล้ว

ที่มา : กองสารวัตรและกักกัน

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการขออนุญาตนำสัตว์หรือซากสัตว์เข้าราชอาณาจักรไทย

4) ช่องทางการให้บริการ

สถานที่ให้บริการ : เว็บไซต์และช่องทางออนไลน์ https://emovereq.dld.go.th / เว็บไซต์และช่องทางออนไลน์ (หมายเหตุ: กรณียื่นคำขอผ่านทางเว็บไซต์หลังเวลาทำการ เจ้าหน้าที่จะดำเนินการในวันทำการถัดไป และหากมีข้อสงสัยสามารถติดต่อได้ที่ 025013473 – 5 ต่อ 106, 107, 109 ในวันและเวลาราชการ)	ระยะเวลาเปิดให้บริการ เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง
สถานที่ให้บริการ : ด่านกักกันสัตว์ท่าเข้าท่าออก/ติดต่อดำเนินการเอง ณ หน่วยงาน (หมายเหตุ: กรณีผู้มาติดต่อหลัง 16.00 น. สามารถยื่นเอกสารได้ถึง 16.30 น. แต่เจ้าหน้าที่จะดำเนินการให้ในวันทำการถัดไป)	ระยะเวลาเปิดให้บริการ เปิดให้บริการวันจันทร์ถึงวันศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่เวลา 08:30 - 16:30 น. (มีพักเที่ยง)

2.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

กรมปศุสัตว์ได้ออก “ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการตรวจรับรองสถานกักกันสัตว์และที่พักซากสัตว์ ตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2555” เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการกักกันตรวจสอบสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยซากสัตว์ ในการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ระหว่างประเทศ รวมถึงกรณีการเคลื่อนย้ายเข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลดีต่อการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ของประเทศไทยและเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน โดยผู้ประกอบการสถานกักกันสัตว์ที่ประสงค์จะขอรับการตรวจรับรองสถานกักกันสัตว์เพื่อนำเข้าในราชอาณาจักร หรือนำออกนอกราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอ พร้อมหลักฐานประกอบคำขอที่ด่านกักกันสัตว์ในท้องที่ซึ่งสถานกักกันสัตว์ตั้งอยู่ กรณีการขอรับการตรวจรับรองสถานกักกันสัตว์เพื่อการเคลื่อนย้ายเข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาด ให้ยื่นคำขอพร้อมหลักฐานประกอบคำขอที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดท้องที่ซึ่งสถานกักกันสัตว์ตั้งอยู่ โดยสถานกักกันสัตว์ต้องมีองค์ประกอบตามที่กรมปศุสัตว์กำหนด รวมทั้งโรงเรือนหรือคอกมีสภาพพร้อมใช้งานกักกันสัตว์ มีสภาพที่สัตว์สามารถอาศัยอยู่ได้อย่างปลอดภัย ไม่มีลักษณะแออัดหรือเป็นลักษณะการทรมาณสัตว์ ทั้งนี้ กรมปศุสัตว์กำหนดขนาดพื้นที่ของคอกหรือโรงเรือนสำหรับการกักกันสัตว์ดังนี้

ตารางที่ 1 ขนาดพื้นที่ของคอกหรือโรงเรือนสำหรับการกักกันสัตว์

ชนิดสัตว์ที่นำเข้ากัก		พื้นที่ของคอกหรือโรงเรือนกักกันสัตว์
โค	ลูกโค	ควรเป็นคอกยกพื้นซึ่งเดี่ยว ขนาด 14 ตารางเมตร/ตัว
	โครุ่น	ขนาด 5 ตารางเมตร/ตัว
	โคเนื้อ	ขนาด 7 ตารางเมตร/ตัว
กระบือ	กระบือโตเต็มวัย	ขนาด 7 ตารางเมตร/ตัว
แพะ	แพะโตเต็มวัย	ควรเป็นคอกยกพื้นสูง ขนาด 1 ตารางเมตร/ตัว
แกะ	แกะโตเต็มวัย	ควรเป็นคอกยกพื้น ขนาด 2 ตารางเมตร/ตัว
สุกร	พ่อพันธุ์	คอกเดี่ยว ขนาด 7.5 ตารางเมตร/ตัว
	แม่พันธุ์	คอกเดี่ยว ขนาด 1.5 ตารางเมตร/ตัว
	สุกรอนุบาล	ขนาด 0.4 ตารางเมตร/ตัว
	สุกรรุ่น	ขนาด 0.7 ตารางเมตร/ตัว
	สุกรขุน	ขนาด 1.5 ตารางเมตร/ตัว
ม้า ลา ล่อ	ทุกช่วงอายุ	คอกเดี่ยวขนาดไม่น้อยกว่า 11 ตารางเมตร/ตัว

ตารางที่ 1 (ต่อ) ขนาดพื้นที่ของคอกหรือโรงเรือนสำหรับการกักกันสัตว์

ชนิดสัตว์ที่นำเข้ากัก	พื้นที่ของคอกหรือโรงเรือนกักกันสัตว์	
ไก่	อายุไม่เกิน 8 สัปดาห์	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 30 ตัว/ตารางเมตร
	อายุ 8-20 สัปดาห์	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 10 ตัว/ตารางเมตร
	ไก่ไข่โตเต็มวัย	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 7 ตัว/ตารางเมตร
	ไก่เนื้อโตเต็มวัย	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 10 ตัว/ตารางเมตร
เป็ด	อายุไม่เกิน 7 สัปดาห์	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 8 ตัว/ตารางเมตร
	อายุ 7-20 สัปดาห์	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 6 ตัว/ตารางเมตร
	เป็ดไข่โตเต็มวัย	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 5 ตัว/ตารางเมตร
	เป็ดเนื้อโตเต็มวัย	ควรเป็นโรงเรือนพื้นซีเมนต์ขนาด 7 ตัว/ตารางเมตร
ห่าน	อายุไม่เกิน 2 สัปดาห์	ขนาด 1 ตัว/ตารางฟุต
	อายุ 2 สัปดาห์	ขนาด 1 ตัว/1.5 ตารางฟุต
	ห่านโตเต็มวัย	ควรเป็นแปลงหญ้า มีขนาดตามความเหมาะสม
นก	พิจารณาตามความเหมาะสมของนกแต่ละชนิด และช่วงอายุ	
สัตว์ป่า	พิจารณาตามความเหมาะสมของสัตว์ป่าแต่ละชนิด และช่วงอายุ	
ไซส์ตว์ปีกสำหรับทำพันธุ์	พิจารณาตามความเหมาะสม	

ที่มา : กองสารวัตรและกักกัน

2.5 โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการค้าและการลงทุน และที่สำคัญเพื่อการรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จึงได้กำหนดให้ตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นรวม 10 พื้นที่ ได้แก่ ตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี นครราชสีมา โดยรัฐบาลมีมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมต่าง ๆ ทำการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การให้สิทธิและประโยชน์ และมาตรการอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานฝีมือภายในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะบริเวณชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีการนำเข้า-นำผ่านของปริมาณสินค้าเกษตรจำนวนมาก ด้านสินค้าเกษตรจึงมีความสำคัญในการอำนวยความสะดวกทางการค้าสินค้าเกษตรให้รวดเร็ว และเพื่อปกป้องสินค้าภาคเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศโดยเฉพาะโรคสัตว์ โรคแมลงและสิ่งเจือปนต่าง ๆ ที่อาจติดมาระหว่างการเคลื่อนย้ายและเตรียมห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์สินค้าให้ได้มาตรฐานในการนำไปสู่การรับรองห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีระบบตรวจสอบศักยภาพสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานสากลเพื่อส่งออกให้เป็นที่ยอมรับของผู้ประกอบการทั้งในและนอกประเทศ

ในส่วนกรมปศุสัตว์ได้เตรียมความพร้อมด้านกักกันสัตว์ จำนวน 58 ด้านทั่วประเทศ ประกอบด้วย ด้านสากล 9 ด้าน ด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ 21 ด้าน และด้านชายแดน 28 ด้าน เพื่อสนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์ไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ เออีซี (AEC) และพัฒนาศักยภาพด้านในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 7 ด้านหลัก ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย มุกดาหาร ตาก สระแก้ว เชียงราย ตราด และสงขลา โดยมุ่งพัฒนาขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ด้านกักกันสัตว์ และเพิ่มจำนวนบุคลากร เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า ส่งออกและนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ เน้นให้บริการด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำ ขณะเดียวกันมุ่งพัฒนาระบบไอที (IT) และระบบสื่อสารด้วย ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณพัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบขั้นสูงโรคสัตว์ ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2559-2560 ดำเนินกิจกรรมใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว ด้านกักกันสัตว์ตาก ด้านกักกันสัตว์ตราด ด้านกักกันสัตว์

มุกดาหาร ด้านกักกันสัตว์หนองคาย ด้านกักกันสัตว์สงขลา และในปี 2562 ได้รับเป้าหมายดำเนินการเพิ่มขึ้นรวม 10 ด้าน มีภาระหน้าที่ประกอบด้วย

- 1) เก็บตัวอย่างสัตว์-ซากสัตว์ส่งตรวจห้องปฏิบัติการด้าน AEC เพื่อตรวจโรคปากและเท้าเปื่อย โรค พูเบอร์คิวโลสิส โรคบรูเซลโลสิส โรค ASF (African Swine Fever) และโรคโลหิตจางติดเชื้อในน้ำ (EIA)
- 2) ตรวจวินิจฉัยสัตว์-ซากสัตว์ทางห้องปฏิบัติการด้าน AEC เพื่อตรวจวิเคราะห์เชื้อซัลโมเนลล่าใน เนื้อสัตว์นำเข้า ตรวจวิเคราะห์จุลชีวินวิทยา (total count) ในเนื้อสัตว์นำเข้า และตรวจวิเคราะห์เชื้อ Straphylococcus aureus) ในเนื้อสัตว์นำเข้า
- 3) เก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจวิเคราะห์ชนิดปริมาณ Afatoxin B1, B2, G1,G2
- 4) เก็บตัวอย่างปัสสาวะ เพื่อตรวจหาสารเร่งเนื้อแดง
- 5) เก็บตัวอย่างสัตว์-ซากสัตว์ส่งตรวจห้องปฏิบัติการอื่น เพื่อตรวจโรค PPR (Peste des Petit Ruminants) ตรวจ Trypanosoma evansi (Surra) ตรวจ West Nile และตรวจโรค PRRS

ตารางที่ 2 เป้าหมายการดำเนินงานกิจกรรมรองรับผลกระทบการเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนด้านปศุสัตว์ จำแนกตามด้านกักกันสัตว์

กิจกรรม	สระแก้ว	ตราด	หนองคาย	มุกดาหาร	นครพนม	เชียงราย	ตาก	กาญจนบุรี	สงขลา	นราธิวาส
เก็บตัวอย่าง สัตว์-ซากสัตว์ ส่งตรวจ ห้องปฏิบัติการ ด้าน AEC	200	200	450	450	440	440	13,710	2,400	270	205
ตรวจวินิจฉัย สัตว์-ซากสัตว์ ทางห้อง ปฏิบัติการ ด้าน AEC	0	0	0	0	0	150	150	0	150	0
เก็บตัวอย่าง อาหารส่ง ตรวจ ห้องปฏิบัติการ	45	0	0	45	0	45	45	0	0	0
เก็บตัวอย่าง ปัสสาวะ	80	60	60	60	60	60	270	60	150	80
เก็บตัวอย่าง สัตว์-ซากสัตว์ ส่งตรวจห้อง ปฏิบัติการอื่น	0	0	0	0	0	5	100	0	130	10
รวม	325	260	510	555	500	700	14,275	2,460	700	295

ที่มา : กองสารวัตรและกักกัน

2.6 นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs)

รัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการนำประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ใช้ประโยชน์จากโอกาสการเชื่อมโยงภูมิภาคในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ชายแดน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน ได้ประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในเดือนมกราคม 2558 จำนวน 5

เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก สระแก้ว ตราด สงขลา และมุกดาหาร และต่อมาในเดือน เมษายนปีเดียวกันได้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมอีกจำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย กาญจนบุรี เชียงราย นครพนม และนราธิวาส

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วย

1) กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 และระยะที่ 2 รวม 10 จังหวัด
2) จัดหาที่ดินและการบริหารจัดการ เพื่อการใช้ประโยชน์สำหรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ทั้งในส่วนของพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ด้านศุลกากร และนิคมอุตสาหกรรมเพื่อให้ภาคเอกชนเข้าดำเนินการ

3) ให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน อาทิ สิทธิประโยชน์สำหรับนักลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ชายแดน กรณีกิจการทั่วไปตามประกาศ และกรณีกิจการเป้าหมายตามที่คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (กนพ.) กำหนด

4) จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุน (One Stop Service: OSS) ในแต่ละพื้นที่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ด้านการลงทุนและด้านแรงงาน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร รวมทั้งสนับสนุนจัดตั้งศูนย์รวบรวมรับซื้อสินค้าเกษตร

5) การจัดระบบแรงงานข้ามชาติ ให้สามารถเข้ามาทำงานในลักษณะไป-กลับ ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เชียงราย ตาก และกาญจนบุรี

6) การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร ช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดการขยายตัวของการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในระยะ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาและในอนาคต

7) การจัดทำผังเมืองรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน มีการจัดทำผังการใช้ประโยชน์ที่ดินผังคมนาคมขนส่ง รวมทั้งการออกแบบการกำหนดโซนนิ่งระดับย่าน พร้อมวางระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ให้สอดคล้องกับพื้นที่และสอดคล้องกับโอกาสขยายตัวในอนาคต

พื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 1 และ 2 ทั้ง 10 จังหวัด ล้วนเป็นพื้นที่ชายแดนบนแนวระเบียงเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (GMS Economic Corridors) ซึ่งสามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตในพื้นที่ใกล้เคียงและเขตเศรษฐกิจ รวมทั้งฐานการผลิตของประเทศเพื่อนบ้าน ธุรกิจที่จะได้ประโยชน์ในการลงทุนใน SEZ จะเป็นประเภทอุตสาหกรรมที่มีฐานการผลิตและการค้าเดิมอยู่แล้วในแต่ละพื้นที่ และเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ในระยะยาวกิจการที่ใช้แรงงานต่างด้าวเป็นหลักจะมีการย้ายฐานการผลิตไปสู่ SEZ ตามแนวชายแดนมากขึ้น

ในการนี้ Economic Intelligence Center ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้ประเมินว่าพื้นที่นำร่อง 3 ใน 5 แห่ง มีศักยภาพในการพัฒนาและขับเคลื่อนให้เติบโตเป็น SEZ ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ แม่สอด อรัฐประเทศ และ สะเดา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ รวมทั้งยังมีฐานการผลิตในอุตสาหกรรมและการค้ารองรับอยู่แล้ว เช่น "อำเภอแม่สอด" มีความพร้อมมากที่สุดในการจัดตั้งเป็น SEZ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก ธุรกิจคลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้าและบริการด้านโลจิสติกส์ เนื่องจากมีการทำการศึกษา สำรวจพื้นที่ และเตรียมความพร้อมในเรื่องดังกล่าวมานานแล้ว อีกทั้งยังเป็นประตูหน้าด่านที่สำคัญในการเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวเข้าสู่กรุงเทพฯ และยังสามารถเชื่อมโยงด้านการผลิตโดยตรงกับเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดีที่ตั้งอยู่ห่างออกไปเพียงประมาณ 10 กิโลเมตรเท่านั้น ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ช่วยส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาและขับเคลื่อนให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษคู่ขนานร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในด้านการค้าการลงทุนระหว่างไทยและเมียนมาร์อีกด้วย นอกจากนี้ แม่สอดมีความพร้อมในเรื่องแรงงานต่างด้าวจากเมียนมาร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานไร้ฝีมือที่พร้อมจะป้อนเข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (labor-intensive industry) เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องหนัง นอกจากนี้ ยังมีความได้เปรียบในด้านภูมิศาสตร์ใน

ฐานะประตูฝั่งตะวันตกของไทยบนระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตกหรือ East West Economic Corridor (EWEC) พื้นที่บริเวณนี้จึงมีศักยภาพในการพัฒนาและใช้ประโยชน์เพื่อจัดตั้งเป็นคลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า และให้บริการด้านโลจิสติกส์

เช่นเดียวกับ "อำเภออรัญประเทศ" มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเป็นหลัก พื้นที่ค้าส่ง-ค้าปลีก รวมทั้งธุรกิจขนส่งและคลังสินค้านี้ระหว่างประเทศ เพราะเป็นประตูฝั่งตะวันออกของไทยบนระเบียงเศรษฐกิจแนวใต้ หรือ Southern Economic Corridor (SEC) สามารถเชื่อมต่อกับกัมพูชา ซึ่งมีเขตเศรษฐกิจพิเศษปอยเปต-โอเนียง และนิคมอุตสาหกรรมศรีโสภณ รวมทั้งยังสามารถเชื่อมต่อกับทะเลผ่านท่าเรือของเวียดนามได้ ถือเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญต่อธุรกิจขนส่งสินค้าและคลังสินค้านี้ระหว่างประเทศ ขณะเดียวกันยังมีความพร้อมในด้านแรงงานจากกัมพูชา ที่สามารถป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตรตามแนวชายแดนเพื่อรองรับวัตถุดิบจากประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันสำปะหลัง ซึ่งสามารถนำเข้ามาแปรรูปเป็นมันเส้นและแป้งมันในไทยเพื่อส่งออกต่อไป

ในขณะที่ "อำเภอสะเตา" มีความเหมาะสมสำหรับการจัดตั้งโรงงานแปรรูปสินค้าเกษตร โดยเฉพาะยางพาราและอาหารทะเล รวมทั้งยังมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่การค้า และเป็น gateway หลักเพื่อรองรับการส่งออกสินค้าไปยังมาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย เนื่องจากเป็นบริเวณที่อยู่ใกล้กับท่าเรือปิ่นังและท่าเรือกลางของมาเลเซีย รวมทั้งยังอยู่ใกล้พื้นที่อุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมฮาลาล และอุตสาหกรรมยางพาราของมาเลเซีย ที่สำคัญด่านศุลกากรสะเตาและปาดังเบซาร์ ยังเป็นด่านที่มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุดของประเทศอีกด้วย

ในส่วนของกรมปศุสัตว์ นายสรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ ได้มอบหมาย นายวิวัฒน์ ไชยชะอุ่ม ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ และนายวีรชัย วิโรจน์แสงอรุณ ปศุสัตว์เขต 9 เข้าร่วมการประชุมหารือวางแผนบริหารจัดการร่วมเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดชายแดนใต้ พัฒนาไร้รอยต่อ มิติใหม่แห่งการพัฒนาชายแดนใต้ เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2561 ณ ห้องประชุม ศอ.บต. จังหวัดยะลา เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจแบบไร้รอยต่อ มีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องงานพัฒนา ได้แก่ ด้านการเกษตร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ดิจิทัล พร้อมด้วยหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด 5 จังหวัดชายแดนใต้ หน่วยงานและตัวแทนภาคเอกชนทุกภาคส่วนที่ร่วมพัฒนาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่ต้นแบบพื้นที่อุตสาหกรรม 5 จังหวัดชายแดนใต้ 14 เขตเศรษฐกิจ ได้ร่วมชี้แจงกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการต่าง ๆ และระดมสมองจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจไร้รอยต่อให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา

2.7 ยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม One Belt, One Road

ประเทศจีนมีนโยบายในการบูรณาการจีนกับภูมิภาคต่าง ๆ ด้วยยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหม One Belt, One Road ซึ่งประธานาธิบดีสีจิ้นผิงของจีนได้เริ่มเอ่ยถึงคำว่า "Silk Road" หรือ เส้นทางสายไหม เป็นครั้งแรกที่เมื่อเดือนกันยายน 2556 โดยพยายามที่จะปลุกฟื้นคืนชีพเส้นทางสายไหมเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ครอบคลุมทั้งกลุ่มอาเซียน เอเชียใต้ เอเชียกลาง เชื่อมโยงไปจนถึงตะวันออกกลาง แอฟริกาและยุโรป ไปจนถึงทะเลเมดิเตอร์เรเนียน รวมทั้งการเชื่อมโยง 2 มหาสมุทร คือ มหาสมุทรแปซิฟิกและอินเดีย เส้นทาง "One Belt, One Road" เป็นกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพหุภาคีของจีน ที่บูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม และการขยายการค้าในระดับภูมิภาค ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) Silk Road Economic Belt (การเชื่อมโยงทางบก) เป็นการเชื่อมโยงประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเส้นทางสายไหมเดิม แบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง ได้แก่ (1) จีนไปสู่เอเชียกลาง รัสเซียและยุโรป (2) จีนเข้าเอเชียกลาง เอเชียตะวันตก เพื่อไปสู่ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และ (3) จีนเข้าเอเชียอาคเนย์ เอเชียใต้กลุ่มมหาสมุทรอินเดีย ทั้งนี้เส้นทางด้านใต้จึงมีจุดเชื่อมต่อที่ไทย และ 2) Maritime Silk Road (การเชื่อมโยงทางทะเล) รู้จักกันดีในชื่อ "21st Century Maritime Silk Route Economic Belt" หรือเส้นทางสายไหมด้าน

เศรษฐกิจทางทะเลในศตวรรษที่ 21 เป็นการพัฒนาต่อจากเส้นทางเดิมหลายร้อยปีก่อน โดยออกจากทางตะวันออกของจีนลงทางทะเลจีนใต้สู่มหาสมุทรอินเดียไปยุโรป มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการลงทุน ระหว่างจีนกับประเทศ ในแถบภูมิภาคมหาสมุทรคือ อาเซียน โอเชียเนีย แอฟริกาเหนือ แอฟริกา รวมถึงมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งเส้นทางสายไหมดังกล่าวจะช่วยเปลี่ยนทศวรรษแห่งยุคทอง (Golden Decade) ระหว่างจีนและภูมิภาคอาเซียนสู่การเป็นทศวรรษแห่งยุคเพชร (Diamond Decade) ทั้งนี้ ประเทศที่อยู่บนเส้นทาง One Belt , One Road มีจำนวน 65 ประเทศ ประกอบด้วย อาเซียน 10 ประเทศกับมองโกเลีย อีก 1 รวม 11 ประเทศ เอเชียตะวันตก 18 ประเทศ เอเชียใต้ 8 ประเทศ เอเชียกลาง 5 ประเทศ โซเวียต 7 ประเทศ ตะวันออกกลาง 10 ประเทศ และอีก 6 ประเทศแอฟริกา เมื่อรวมกับจีนผู้ริเริ่มมีทั้งหมด 66 ประเทศ

การดำเนินยุทธศาสตร์ทางการค้า “One Belt, One Road” ของจีนจะส่งผลดีต่อไทย ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศของไทยในการเป็นศูนย์กลางของอาเซียนที่จะสร้างความเชื่อมโยง (connectivity) กับประเทศต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค ในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ (คมนาคมขนส่ง) และเชิงสถาบัน (กฎระเบียบข้อบังคับ) ตลอดจนประชาชนกับประชาชน ไทยจะต้องเป็นประตูสู่จีนตะวันตกให้ได้ เพราะจีนตะวันตกมีเส้นทางออกสู่ทะเลยาก จีนจึงอยู่ระหว่างสร้างเส้นทางไปออกทะเลที่เมียนมา โดยเจาะอุโมงค์ความยาว 35 กิโลเมตรเพื่อทำให้เป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดในการออกสู่ทะเล ขณะเดียวกันก็สามารถเชื่อมไทยลงมาทางตอนใต้ได้ไปถึง EEC ทำให้สินค้าต่าง ๆ มุ่งสู่จีนตะวันตกบนเส้นทางสายนี้ได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีการขยายโอกาสทางธุรกิจ e-Commerce ซึ่งกลุ่มเซ็นทรัลของไทยประกาศความร่วมมือกับ JD.com ของจีนในมูลค่า 500 ล้านดอลลาร์ และ Lazada ที่ Alibaba เป็นเจ้าของตั้งใจจะทำ e-Commerce ที่ใหญ่ที่สุดในไทย ประเทศไทยจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของโลจิสติกส์และสินค้า พร้อมนี้ไทยอยู่ระหว่างเตรียมการที่จะปลดล็อกกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้ไทยสามารถเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าได้ เช่น การปรับกฎเกณฑ์การควบคุมอาหารและยาของไทยที่กำหนดว่าสินค้าประเภทอาหารและยาที่ส่งผ่านแผ่นดินไทยต้องผ่านการตรวจสอบของสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ของไทย โดยแก้ไขเป็นถ้าสินค้าส่งผ่านแผ่นดินไทยและไม่แกะกล่องก็ให้เป็นสินค้าผ่านแดนได้ทันที รวมทั้งไทยจะเป็นสปริงบอร์ดที่ดีของจีนและฮ่องกงในการเข้าสู่อาเซียนหรืออินโดจีน เพราะไทยใกล้ชิดกับทั้งเมียนมา ลาว กัมพูชา และจะเป็นโอกาสที่ไทย-จีนสามารถร่วมมือกันด้านการค้าโดยให้บริษัทจีนเข้ามาตั้งสำนักงานภูมิภาค (Regional Headquarter) ในไทย เพื่อบริหาร Supply Chain โดยมีไทยเป็นศูนย์กลางแหล่งสินค้าหรือ วัตถุประสงค์ (Sourcing Center) ด้วย

2.8 ความร่วมมือด้านการค้าสินค้าปุศสัตว์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน

คณะผู้แทนไทย ประกอบด้วย ฝ่ายการเกษตรประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว ผู้แทนจากกรมปศุสัตว์และภาคเอกชน ได้เดินทางศึกษาศักยภาพ และโอกาสในการขยายตลาดสินค้าปุศสัตว์ของไทยในมณฑลทางตอนใต้ของจีนระหว่างวันที่ 25-30 มีนาคม 2562 เข้าพบหารือกับศุลกากรคุนหมิง กรมเกษตรและกิจการชนบทมณฑลยูนนาน กรมพาณิชย์สิบสองปันนา หอการค้านำเข้าอุตสาหกรรมโคเนื้อสิบสองปันนา หอการค้า นำเข้าส่งออกสิบสองปันนา และหอการค้านำเข้าอุตสาหกรรมโคเนื้อสิบสองปันนา สรุปดังนี้

1) ความร่วมมือด้านการพัฒนาสถานที่กักกันโคมีชีวิตข้ามแดน จีน-ลาว-เมียนมา

ด้วยความริเริ่มตามนโยบายของจีนเมื่อเดือนกันยายน 2559 ภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงการศุลกากร สาธารณรัฐประชาชนจีน (General Administration of China Customs : GACC) กระทรวงเกษตรและกิจการชนบท และกระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ร่วมกับลาวและเมียนมา เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อย โดยสร้างระบบความปลอดภัยและการควบคุมโรคระบาดสัตว์ข้ามแดนระหว่างจีน-ลาว และจีน-เมียนมา โดยในส่วนของลาว จีนได้ลงทุนสร้างจุดทดลองการจัดการโรคระบาดสัตว์ข้ามพรมแดน ณ เมืองสิง สปป.ลาว ซึ่งมีระยะทางห่างจากจุดนำเข้าช่องทางเมืองเหมิงหม่าน ชายแดนมณฑลยูนนาน

ประมาณ 3 กิโลเมตร มีแผนการก่อสร้าง 3 ระยะ พื้นที่ประมาณ 56 ตารางกิโลเมตร บริหารงานโดยหอการค้า นำเข้าอุตสาหกรรมโคเนื้อสิบสองปันนา คาดการณ์จะสามารถรองรับการกักกันโคมีชีวิตที่จะส่งเข้าจีนได้ปีละประมาณ 5 แสนตัว โดยใช้ระยะเวลาการกักกันประมาณ 45 วัน ให้ได้น้ำหนักตามที่ต้องการ จากนั้นเจ้าหน้าที่กักกันสัตว์ สปป.ลาว จะตรวจสุขภาพสัตว์ตามมาตรฐานและสังเกตอาการ หากไม่มีความผิดปกติจะติด ear tag ตามที่จีน จัดหาให้ เพื่อบันทึกข้อมูลโค หลังจากนั้นจะถูกส่งเข้าพื้นที่กักกันโรคที่เป็นเขตปลอดโรคระบาดอีก 30 วัน เมื่อครบกำหนดแล้ว สปป.ลาว จะออกไปรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า (Certificate of Origin) ไปรับรองสุขภาพสัตว์และขนส่งโคระยะทางประมาณ 3.3 กิโลเมตร ผ่านช่องทางเหมิงหม่าน สิบสองปันนา ศุลกากรโม่ฮานจะตรวจเอกสาร ไปรับรองสุขภาพสัตว์และไปรับรองแหล่งกำเนิดสินค้าที่ออกโดย สปป.ลาว รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลโค น้ำหนัก เป็นต้น แล้วขนส่งโคต่อไปอีกระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตรเข้าสถานกักกันโรคสัตว์เพื่อสังเกตอาการ อีก 7 วัน จึงส่งเข้าโรงเชือด ณ อำเภอเหมิงล่า ซึ่งคาดว่าจะเสร็จภายในตุลาคม 2562 นี้ โดยโรงเชือดมีประสิทธิภาพ การผลิต 120-130 ตัวต่อชั่วโมง ปีละประมาณ 500,000 ตัว และมีโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์โคทั้งแบบแช่เย็น แช่แข็งและปรุงสุก รวมถึงมีห้องเย็นรองรับอย่างครบวงจรด้วย ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีนได้เพียงร้อยละ 10 เท่านั้น

ในการนี้ คณะผู้แทนไทยเข้าพบหารือกับกรมพาณิชย์สิบสองปันนา หอการค้า นำเข้าส่งออก สิบสองปันนา และหอการค้า นำเข้าอุตสาหกรรมโคเนื้อสิบสองปันนา พร้อมนำเสนอข้อมูลการเลี้ยงโคและการส่งเสริมให้เกษตรกรปรับปรุงพันธุ์โคลูกผสม และแสดงความสนใจรูปแบบความร่วมมือในลักษณะเดียวกับลาว ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย หนองคาย หรือนครพนม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงโค เพื่อผลิตสินค้าปลอดโรคและมีคุณภาพส่งมายังจีนอย่างถูกต้องด้วย ซึ่งฝ่ายจีนเห็นว่าหากไทยต้องการดำเนินการในรูปแบบดังกล่าว ต้องหยิบยกขึ้นหารือและเสนอโครงการกับสำนักงานศุลกากรแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (GACC) เพื่อวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงในการดำเนินการ และหน่วยงานของจีนทั้งสามหน่วยงานได้แก่ GACC กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงเกษตรและกิจการชนบท จะร่วมกันพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการต่อไป ซึ่งที่ผ่านมาเวียดนาม และกัมพูชาก็มีความสนใจในรูปแบบความร่วมมือโครงการดังกล่าวเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในเบื้องต้นตามแนวทางที่เป็นไปได้ คือ ไทยส่งโคมีชีวิตผ่านลาวเข้าจีน โดยสิบสองปันนามีแผนการนำเข้าโคปีละ 1 ล้าน แบบไม่กำหนดโควตานำเข้า ซึ่งการนำเข้าจะดำเนินการใน 2 จุด คือ ช่องทางเหมิงหม่าน อำเภอเหมิงล่า และช่องทาง 240 เมืองจิ่งหง (เมืองเชียงรุ่ง) สิบสองปันนา

2) ความร่วมมือด้านการส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้สัตว์ปีกของไทย

ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้สัตว์ปีกผ่านท่าเรือกวนเหล่ย์ ชุดแรกตั้งแต่เดือนมีนาคม 2561 ซึ่งศุลกากรกวนเหล่ย์ได้รายงาน ว่า จนถึงปัจจุบันมีการนำเข้าสินค้าผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้สัตว์ปีก รวมทั้งสิ้น 105 ล็อต (2,183 ตัน) มีการสุ่มตรวจเพียง 6 ล็อตและผ่านการตรวจสอบทั้งหมด อย่างไรก็ตาม การนำเข้าผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังมีจำนวนน้อยกว่าที่ประมาณการไว้ที่ 100,000 ตันต่อปี จากสาเหตุ (1) ไปรับรองสุขอนามัยสัตว์ บางครั้งไม่ได้แจ้งผ่านทางช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาการตรวจปล่อยสินค้าล่าช้า ซึ่งฝ่ายไทยได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ฝ่ายไทยไม่ทราบข้อมูลว่า GACC ได้รับเอกสารหรือไม่หลังจากส่งเอกสารแล้ว เนื่องจากไม่ได้รับการตอบกลับจากฝ่ายจีน จนกว่าผู้ประกอบการจะแจ้งให้กรมปศุสัตว์ทราบว่า มีปัญหาเมื่อสินค้าถึงด่านนำเข้าแล้ว จึงเสนอให้มีการเพิ่มเติมช่องทางการประสานงานกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป โดยฝ่ายจีนเสนอว่าต้องนำเสนอผ่านศุลกากรคุณหมิงต่อไป (2) บรรทัดฐานที่เป็นภาษาจีน บางครั้งระบุชื่อสินค้าไม่ตรงกัน ซึ่งฝ่ายไทยได้ให้ข้อมูลว่าอาจเกิดความคลาดเคลื่อนในการเรียกชื่อชิ้นส่วนต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ที่เป็นชื่อทางเทคนิค

ในการนี้ ภาครัฐและภาคเอกชนของจีนแจ้งความประสงค์ขอให้ไทยส่งออกสินค้าผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้สัตว์ปีกผ่านท่าเรือกวนเหล่ย์ให้มากขึ้น แทนการส่งไปยังท่าเรืออื่น ๆ เช่น ท่าเรือเหยียนเถียน เมือง

เงินเงิน เนื่องจากท่าเรือกวนเหล่ย เป็นจุดเริ่มต้นของการลงทุนและผลักดันให้ประเทศไทยสามารถส่งออกสินค้าสัตว์ปีกมายังจีนได้อีกครั้งหลังจากถูกระงับการนำเข้ามาเป็นเวลานาน และทราบว่าต้นทุนการขนส่งสินค้า ณ ท่าเรือเชียงแสนค่อนข้างสูง ทำให้ผู้ประกอบการของทั้งสองฝ่ายหันไปใช้เส้นทางอื่น จึงขอให้ฝ่ายไทยหาความร่วมมือในการลดต้นทุนการขนส่งผ่านแม่น้ำโขงร่วมกัน และกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้มีการค้าผ่านแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน ในการนี้ ผู้ประกอบการฝ่ายไทยได้ชี้แจงว่า ปัจจุบันมีโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกผลิตภัณฑ์ผลพลอยได้จากสัตว์ปีกเพียง 6 ราย ในขณะที่สินค้ามีต้องการสูง ทำให้ผู้ประกอบการเงินมีการแข่งขันราคากันสูง ประกอบกับการขนส่งทางแม่น้ำโขงผ่านท่าเรือเชียงแสนไปยังท่าเรือกวนเหล่ยนั้นมีต้นทุนค่าใช้จ่ายภายในประเทศจากโรงงานถึงท่าเรือค่อนข้างสูง ส่งผลให้มีการเสนอขายราคาสินค้าสูงด้วย จึงทำให้ผู้นำเข้าจีนเลือกใช้เส้นทางอื่น เช่น ท่าเรือแหลมฉบัง ในการขนส่งสินค้าไปยังท่าเรือเหยียนเถียนแทน แต่อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการไทยก็ได้ยื่นรายชื่อโรงงานเพิ่มเติมและขอให้ GACC มาตรฐานโรงงาน เพื่อให้มีจำนวนโรงงานที่สามารถส่งออกสินค้าดังกล่าวได้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาสถานการณ์การแข่งขันดังกล่าวได้ จึงขอให้ช่วยผลักดันให้มีการมาตรฐานประเมินโรงงานโดยเร็วด้วย

3) ความร่วมมือด้านการส่งออกสุกร

กรมเกษตรและกิจการชนบท มณฑลยูนนาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาอุตสาหกรรมและส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ การควบคุม ป้องกันและเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ โดยมณฑลยูนนานให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมปศุสัตว์ ส่งเสริมการเลี้ยงสุกร การจัดการของเสียที่เกิดจากการเลี้ยงสัตว์ปีก การยกระดับการเพาะเลี้ยง ปัจจุบันมีปริมาณสุกรประมาณ 30.3 ล้านตัว โค 8.1 ล้านตัว แพะ 12.4 ล้านตัว ผลิตภัณฑ์เนื้อ 5 ล้านตัน และนม 560,000 ตัน ในการนี้ ทั้งสองฝ่ายได้หารือและแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมโรคระบาด และการจัดทำเขต Compartment สำหรับสุกรในภาคเหนือของไทย ในส่วนของจีนรายงานมา มาตรการควบคุมโรคอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของส่วนกลาง มีการจัดตั้งเขตปลอดโรคระบาดในหลายมณฑล โดยมณฑลยูนนานจัดอยู่ในเขตที่ปลอดโรคปากและเท้าเปื่อยตามหลักการของ OIE มีการฉีดวัคซีน และมาตรการป้องกันล่วงหน้า ส่วนโรคอหิวาต์สุกรแอฟริกัน (ASF) นั้น เป็นมาตรการที่จีนให้ความสำคัญเป็นอย่างมากหลังจากเกิดการระบาดตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2561 ซึ่งในมณฑลยูนนานพบการระบาดของโรค 6 กรณี ซึ่งสามารถควบคุมและถอดออกจากพื้นที่ที่มีการระบาดของโรคแล้ว ทั้งนี้ หากพบการระบาดของ ASF ในรัศมี 3 กิโลเมตร จะมีมาตรการให้ทำลายสุกรทั้งหมด ทำการฆ่าเชื้อและควบคุมโรค รวมทั้งไม่อนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์จากพื้นที่ที่มีการระบาด และรัฐบาลจีนมีมาตรการชัดเจนให้กับเกษตรกรตัวเลขไม่เกิน 1,200 หยวน ตามชนิด ประเภท ขนาด น้ำหนัก ของสุกรที่ถูกทำลาย ขณะนี้มีการทดสอบและพัฒนาวัคซีน แต่ยังไม่มีการใช้ในเชิงพาณิชย์ จึงใช้มาตรการยกระดับให้เกษตรกรใช้หลักการความปลอดภัยทางชีวภาพ (biosecurity) โดยกรมเกษตรฯ ยินดีที่จะร่วมมือกับกรมปศุสัตว์ในการแลกเปลี่ยนการเยือนและการฝึกอบรมระหว่างกัน พร้อมนี้ คณะได้ศึกษาดูงานโรงเชือดแปรรูปสุกรสมัยใหม่ บริษัทซีหนาน กรุ๊ป และบริษัทเสินหนง กรุ๊ป ซึ่งเป็นวิสาหกิจด้านการเลี้ยงและเชือดฆ่าและสุกรลำดับต้น ๆ ของมณฑลยูนนาน โดยตั้งเป้าหมายการผลิตในปี 2563 จะสามารถผลิตสุกรได้ปีละ 2 ล้านตัว ปัจจุบันมีมาตรการเฝ้าระวังโรค ASF อย่างเข้มงวด โดยมีการควบคุมการปลดเชื้อกับรถขนส่งสุกรที่จะเข้าโรงเชือด ตรวจสอบเชื้อในรถขนส่งสุกรที่จะเข้าฟาร์ม รวมถึงสุกรในแต่ละล็อตที่เข้าโรงเชือดจะต้องทำการตรวจโรค ASF นอกจากนี้ สุกรที่ถูกฆ่าและแล้วก่อนออกจากโรงเชือดต้องมีการสุ่มตรวจโรคอีกครั้งหนึ่ง หากพบโรคก็จะต้องทำลายสินค้าในล็อตนั้น และหยุดการผลิตเพื่อทำการฆ่าเชื้อโรงเชือด 48 ชม.

2.9 สถานการณ์การผลิตและการค้าโคในประเทศเพื่อนบ้าน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้มอบหมายให้สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ทำการศึกษาโครงการ “นวัตกรรมการบริหารจัดการการพัฒนาโคเนื้อเชิงระบบเพื่อความมั่นคงอาหาร

และความสามารถในการแข่งขัน” ในปี 2557 สรุปผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การผลิตและการค้าโคชายแดน ดังนี้

1) สถานการณ์การผลิตและการค้าโคในเมียนมา

รายงานของ FAO (2014) ระบุว่าเมียนมามีปริมาณโคเนื้อ 18 ล้านตัว ใช้โคเป็นแรงงานเกษตร ทำให้มีการดูแลโคเป็นอย่างดี โดยให้อาหารด้วยหญ้าธรรมชาติและวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ต้นถั่วลิสง เปลือกถั่วเขียว เมล็ดถั่วเขียวที่แตกระหว่างการนวด กากฝ้าย เป็นต้น ผสมน้ำใส่ลงรางอาหารเลี้ยงโคกิน โคพื้นเมืองที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นโคขนาดกลางถึงใหญ่น้ำหนัก 350 กิโลกรัมขึ้นไป นอกจากนี้มีการเลี้ยงโคแบบยีนโรง โดยชาวมุสลิม มีการคัดเลือกโคที่มีขนาดเหมาะสมเข้าเลี้ยงขุนโดยไม่ตอนโค รวมทั้งนำเข้าโคลูกผสมฮินดูบราซิลจากประเทศไทย (ราชบุรี) เข้ามาเลี้ยงขุนยีนโรงด้วย มีการรีดน้ำเชื้อจำหน่าย และนำโคที่มีอายุ 4 ปีขึ้นไปเข้าเชือดเพื่อใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา

สายพันธุ์โคเนื้อที่พบในเมียนมา แบ่งออกได้ 3 กลุ่มดังนี้

1. โคสีขาว (เปี้ยแซง) และโคสีขาวคอมมีลายดำ (เปี้ย) จะเป็นโคขนาดกลาง-ขนาดใหญ่ น้ำหนักตัวประมาณ 450 กิโลกรัมขึ้นไป มีแหล่งเลี้ยงที่สำคัญอยู่ตอนกลางของประเทศ แถบเมืองมัณฑลเยย์ และหงสาวดี (พะโค)
2. โคสีแดง (ชเวณี) จะเป็นโคขนาดกลาง-ใหญ่ น้ำหนักตัวประมาณ 450 กิโลกรัมขึ้นไป มีแหล่งเลี้ยงที่สำคัญอยู่ตอนกลางของประเทศ แถบเมือง Magwe (มะกวย)
3. โคมีหลากหลายสี จะเป็นขนาดเล็ก-ขนาดกลาง น้ำหนักตัวประมาณ 250-450 กิโลกรัม มีแหล่งเลี้ยงที่สำคัญอยู่ทางตอนล่างของประเทศ แถบรัฐกะเหรี่ยง

เมียนมามีการส่งออกโคไปยังประเทศเพื่อนบ้านมาช้านานแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายห้ามฆ่าสัตว์ที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปี และการเคลื่อนย้ายสัตว์ต้องขออนุญาตจากรัฐบาลก่อน จากผลการศึกษาเมื่อปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีการนำเข้าโคจากเมียนมาอย่างไม่เป็นทางการปีละกว่า 100,000 ตัว และรู้จักกันในนามของโคโครงหรือโคก๊อก เป็นโคขนาดเล็ก โคที่นำเข้าบริเวณชายแดนอำเภอแม่สอด จะนำไปเลี้ยงเพิ่มปริมาณเนื้อในช่วงสั้น ๆ ในจังหวัดสุโขทัย แล้วนำไปจำหน่ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือแปรรูปเป็นลูกชิ้นในพื้นที่ภาคกลาง การค้าโคชายแดนของเมียนมาในปี พ.ศ. 2557 ยังคงดำเนินการอย่างไม่เป็นทางการ และมีการส่งออกไปยังมาเลเซียและจีนเพิ่มขึ้น โคที่รวบรวมจากตลาดนัดโค-กระบือบริเวณเหนือกรุงย่างกุ้ง จะถูกรวบรวมไปลงเรือที่เมืองท่ามาละแหม่งเพื่อส่งออกไปยังมาเลเซีย สำหรับการส่งออกไปจีน ซึ่งต้องเดินทางขึ้นทางเหนือของประเทศ สภาพภูมิประเทศเป็นเขาสูงชัน เส้นทางถนนคดเคี้ยว ทำให้การเดินทางไม่สะดวก และยังมีปัญหาความขัดแย้งในเรื่องชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลกลาง พ่อค้าจึงเลือกเส้นทางการค้ามาผ่านประเทศไทยแทน โดยโคที่ผ่านเข้ามายังใช้ระบบการเดินด้วยเท้าเช่นเดิม และไทยยังคงใช้ระบบเดิมเพื่อป้องกันการนำโรคระบาดเข้ามาแพร่ในประเทศ ด้วยการกำหนดให้โคที่นำเข้ามาอย่างไม่เป็นทางการ เข้าด่านกักกันสัตว์เป็นเวลา 21 วัน จากนั้นจึงให้นำไปเสียภาษีตัวละ 200 บาท ก่อนอนุญาตให้นำโคเข้าไปจำหน่ายในตลาดนัดต่อไป โคที่นำเข้ามามีขนาดใหญ่กว่าเดิม ตามความต้องการของประเทศจีน ซึ่งโคถูกนำออกไปทางเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ส่วนโคขนาดเล็ก ส่งไปจำหน่ายต่อในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ปัญหาโรคและพยาธิในโคในเมียนมายังคงพบอยู่ ถึงแม้ว่ารัฐบาลประเทศเกาหลี่ได้จะให้การสนับสนุนอาคารสำหรับผลิตวัคซีน แต่พบว่ายังไม่มีมาตรการใด ๆ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานกรมปศุสัตว์จังหวัดตาก และชนกลุ่มน้อยเมืองเมียวดี ได้บรรลุข้อตกลงระดับหนึ่งในการควบคุมโรคติดต่อที่ไทยเสนอให้เมียนมาจัดทำคอกพักสัตว์ไว้ในชายแดนเมืองเมียวดี และให้กักกันสัตว์ไว้ก่อน 10 วัน ก่อนนำเข้ามายังฝั่งไทยเพื่อกักกันไว้ต่ออีก 10 วัน

สถานการณ์ความสงบในรัฐกะเหรี่ยงที่ได้บรรลุข้อตกลงกับรัฐบาลกลาง จะเป็นโอกาสทำให้การพัฒนาความร่วมมือทางการค้าชายแดนประเทศไทย-เมียนมาก้าวหน้าขึ้น ถนนในเมียนมาที่สร้างโดยรัฐบาลไทยและสะพานเชื่อมทั้งสองประเทศจะทำให้การขนส่งสินค้าผ่านแดนสะดวกขึ้น การพัฒนาความร่วมมือระหว่างกรมปศุสัตว์ของไทยและกรมปศุสัตว์และสัตวแพทย์ของเมียนมา ภายใต้ข้อตกลงยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจจิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง ระหว่างกัมพูชา ลาว เมียนมา ไทย และเวียดนาม (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy: ACMECS) ที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง จะทำให้เกษตรกรไทยและเมียนมาได้รับประโยชน์จากการค้าชายแดนนี้ ถึงแม้ปลายทางของสินค้าจะเป็นประเทศจีน ก็ตาม ปริมาณโคในเมียนมามีจำนวนมาก เกือบเท่ากับระบบการทำฟาร์ม และวิถีชีวิตของเกษตรกร การจัดการที่เหมาะสมจะนำไปสู่การพัฒนาโคต้นน้ำที่ยั่งยืนของทั้งสองประเทศร่วมกัน

2) สถานการณ์การผลิตและการค้าโคในกัมพูชา

อธิบดีกรมการผลิตและสุขภาพสัตว์ (Department of Animal Health and Production) กัมพูชา รายงานสถานการณ์การผลิตและการค้าโคในกัมพูชาว่า ประชากรโคและกระบือในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นผลจากการสำรวจในปี พ.ศ.2556-2557 มีประมาณ 4 ล้านตัว จำแนกเป็นโค 3.43 ล้านตัว และกระบือ 0.60 ล้านตัว ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาพบว่ามีปริมาณลดลงประมาณร้อยละ 12 มีสาเหตุสำคัญจากการขยายตัวของการใช้เครื่องจักรกลแทนแรงงานสัตว์ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 70-80) และการส่งออกโคมีชีวิตไปยังประเทศเวียดนาม ซึ่งพันธุ์โคในกัมพูชา จำแนกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ พันธุ์พื้นเมืองเดิมหรือโคขแมร์ (สีส้ม) และพันธุ์ลูกผสมฮายานา (Hayana) ซึ่งนำเข้าจากอินเดียตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487 มีลำตัวสีขาว โครงสร้างใหญ่ พื้นที่เลี้ยงโคทั้งสองพันธุ์นี้สังเกตได้ชัดเจนตามเมืองบนถนนหมายเลข 5 เส้นทางจากปอยเปตสู่พนมเปญ โดยจังหวัด Battambang มีการเลี้ยงโคขแมร์เป็นส่วนใหญ่ เมื่อผ่านเข้าสู่จังหวัด Pusat และ Kampong Channang เป็นโคลูกผสมสีขาว จากพนมเปญเข้าสู่จังหวัดสำคัญที่เป็นแหล่งผลิตโคส่งเวียดนาม คือ Kampongcham เป็นโคลูกผสมสีขาว ส่วนเส้นทางหมายเลข 7 จาก Kampongcham สู่ Kampongthom ส่วนใหญ่เป็นโคสีขาว แต่เมื่อเข้าสู่ Siem reap จะเป็นโคขแมร์ สำหรับการผสมพันธุ์มีสองรูปแบบ คือ การใช้พ่อพันธุ์ประจำหมู่บ้าน (Village bull) และการผสมเทียม (Artificial assimilation) อัตราการให้ลูก 1-3 ปีต่อตัว การฉีควัคซีนปากเท้าเปื่อย และโรคคอบวม ปีละ 2 ครั้ง โดยได้รับการสนับสนุนจากเวียดนาม การตั้งบ้านเรือนของเกษตรกรกัมพูชาจะเรียงรายอยู่บนถนนสายหลัก และทุกพื้นที่บนเส้นทางหมายเลข 5 และ 7 นี้ จะพบฝูงโคเลี้ยงกระจายอยู่ในพื้นที่นาอันกว้างใหญ่ และบ้านเกือบทุกหลังจะมีคอกสัตว์และกองฟาง พบพื้นที่ที่เป็นทุ่งหญ้าน้อยมาก โคจึงอาศัยฟางแห้งเป็นหลัก

กรมการผลิตและสุขภาพสัตว์มีนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เพื่อผลิตเนื้อ และปลูกหญ้าอาหารสัตว์ โดยส่งเสริมพันธุ์นำเข้าจากประเทศไทย (อุบลราชธานี) ภายใต้โครงการ CIAT แต่ปัญหาคือสภาพอากาศที่ร้อนและแล้งมากในช่วงฤดูแล้ง การส่งเสริมจึงไม่บรรลุผล นอกจากนี้ กัมพูชารับโครงการช่วยเหลือจากออสเตรเลียสร้างโรงฆ่าสัตว์มาตรฐาน Sihnoukville ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จประมาณร้อยละ 80 เพื่อแปรรูปเนื้อเดือนละ 5,000 ตัว

อธิบดีกรมการผลิตและสุขภาพสัตว์ยืนยันว่า การนำเข้าโคจากประเทศไทยเป็นการขนส่งผ่านแดนไปสู่เวียดนาม ตามเส้นทางหมายเลข 5 6 และ 7 จากปอยเปตสู่กัมปงจาม สู่เวียดนาม โดยต้องผ่านจุดตรวจโรค ส่วนการส่งออกสัตว์ของกัมพูชามีการส่งออกโคและกระบืออายุน้อยไปขุนต่อที่เวียดนาม เพื่อส่งเนื้อไปรัสเซียและ เบลารุส โดยธุรกิจการค้าโคมี 4 กลุ่มผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับจากระดับใกล้เคียงเกษตรกรจนถึงปลายทาง ได้แก่

(1) Broker (2) Small trader (3) Big trader และกลุ่มสุดท้ายคือ ผู้ส่งออกหรือโรงฆ่าสัตว์

จากการตรวจสอบตลาดเนื้อโคในร้านอาหารและรูปแบบการบริโภคเนื้อ พบว่าคนกัมพูชานิยมบริโภคเนื้อโคมาก ปริมาณการผลิตยังไม่เพียงพอต่อการบริโภค เพราะโคที่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นโคพื้นเมือง ขนาดเล็ก ถึงแม้จะมีเปอร์เซ็นต์ซากสูงก็ตาม นอกจากนี้ ยังมีโคหย่านมส่วนหนึ่งส่งออกไปขุนต่อที่ประเทศเวียดนาม ในขณะที่หน่วยงานที่รับผิดชอบกำลังหาช่องทางในการเพิ่มปริมาณการเลี้ยง และความร่วมมือในการพัฒนาอุตสาหกรรม เนื้อ

กัมพูชาเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงในการเป็นฐานแม่โคต้นน้ำเพื่อผลิตโคขุน เนื่องจากมีการเลี้ยงอยู่ในระบบเกษตรผสมผสาน มีการใช้แรงงานสัตว์ในการเตรียมดินและขนส่ง มีการขยายฐานการผลิตโดยนำแม่โคจากออสเตรเลียและไทยเข้าไปแม่พันธุ์ แต่ต้องมีการจัดการที่เหมาะสมในเรื่องของการผสมพันธุ์ การจัดการทุ่งหญ้าและอาหารสัตว์ และแมลงที่จะวางไข่ในลูกตา ดังนั้น ความร่วมมือกันระหว่างไทยกับกัมพูชายังสามารถดำเนินการได้ โดยให้กัมพูชาเป็นแหล่งโคต้นน้ำเพื่อส่งต่อไปยังประเทศเวียดนาม ประเทศไทยให้ความรู้ด้านการจัดการทุ่งหญ้าและอาหารสัตว์และการจัดการโซ่อุปทานโคเนื้อ ก่อนที่ออสเตรเลียจะเข้ามาขยายฐานการผลิตเนื้อโค โดยนำโคมีชีวิตเข้ามาแปรรูป

3) สถานการณ์การผลิตและการค้าโคในมาเลเซีย

มาเลเซียเป็นประเทศที่นำเข้าโคมีชีวิตและเนื้อโคเพื่อบริโภคในประเทศ การนำเข้าโคมีชีวิตมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การนำเข้าโคเพื่อพิธีกรรมทางศาสนา และการนำเข้าเพื่อการแปรรูป ในอดีตมาเลเซียจะนำเข้าโคเนื้อจากประเทศไทยเป็นหลัก เนื่องจากการขนส่งสะดวกและพิธีการทูตไม่ซับซ้อน แต่ปัจจุบันราคาโคมีชีวิตในประเทศไทยสูงขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งอื่น คือ ออสเตรเลียและเมียนมา ผู้นำเข้าจึงเปลี่ยนไปนำเข้าจากสองประเทศแทน โดยราคาโคมีชีวิตจากไทยที่หน้าฟาร์มกิโลกรัมละ 100 -105 บาท ในขณะที่ราคาโคนำเข้าจากออสเตรเลียเพียงกิโลกรัมละ 97 บาท ดังนั้น โอกาสของการซื้อโคมีชีวิตจากประเทศไทยน้อยลงมาก เส้นทางการนำเข้าโคมีชีวิตในปัจจุบันมีอยู่ 3 ประเทศ คือ ไทย เมียนมาและออสเตรเลีย มาเลเซียมีการเลี้ยงโคปริมาณน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย เมียนมาและกัมพูชา การสังเกตการณ์จากการเดินทางจากชายแดนไทยไปยังกรุงกัวลาลัมเปอร์จะพบฝูงโคหากินอยู่ในสวนปาล์มประมาณ 5 ฝูง เป็นฝูงโคโคพื้นเมืองขนาดเล็ก

การศึกษาเชิงลึกจากบริษัทผู้ให้ข้อมูลของมาเลเซียจำนวน 2 บริษัท พบว่า มีฟาร์มที่เป็นเครือข่ายกันจำนวน 2 ฟาร์ม ฟาร์มแรกอยู่ใกล้ชายแดนประเทศไทย ส่วนฟาร์มที่สองอยู่ใกล้กรุงกัวลาลัมเปอร์ มีการนำเข้าโคมีชีวิตจากออสเตรเลีย ได้แก่ โคบราห์มัน และโคลูกผสมเดรัมาสเตอร์ จากฝูงที่คัดออกในช่วงฤดูร้อนทางด้านตะวันตกของประเทศออสเตรเลีย เช่น เมือง Dawin เมือง Broom เป็นต้น น้ำหนักประมาณ 350-370 กิโลกรัม ฟาร์มละประมาณ 1,000 ตัว โดยนำเข้าลำเรือละประมาณ 22,000 ตัว จำนวน 3-4 ลำเรือต่อปี บางส่วนส่งขึ้นที่ท่าเรือเวียดนามปีละ 3-4 ลำเรือ ส่วนที่เหลือนำเข้ามาเลเซียที่รัฐยะโฮบารู เลี้ยงประมาณ 80 วัน หลังจากนั้นลำเลี้ยงมาเลี้ยงขุน ณ ฟาร์มที่เข้าไปศึกษา อีกประมาณ 30 วัน ด้วยทางปาล์มและกากปาล์ม จนกระทั่งโคมีน้ำหนักประมาณ 500-700 กิโลกรัม จึงคัดย้ายไปขังรวมกันในคอกที่พร้อมจำหน่าย โคลูกผสมเดรัมาสเตอร์ทำการเลี้ยงปล่อยในคอกขนาดใหญ่ ส่วนโคบราห์มันเลี้ยงขังคอก ๆ ละประมาณ 20 ตัว รวม 20 คอก นอกจากนี้ ยังพบโคนำเข้าจากอินโดนีเซียสายพันธุ์บาห์ลีประมาณ 300 ตัว สำหรับโคที่นำเข้าจากประเทศไทยเป็นโคลูกผสมบราห์มัน น้ำหนักประมาณ 280-300 กิโลกรัม เพื่อทำพิธีกรรมทางศาสนาในช่วงเดือนพฤษภาคมและพฤศจิกายน โดยมีการประมาณว่าในช่วงเวลาดังกล่าวจะมีการฆ่าโคเพียงวันเดียวถึง 1 ล้านตัว ส่วนโคที่นำเข้าจากเมียนมาจะมาจากท่าเรือเขตตะนาวศรีเข้าสู่มาเลเซีย ณ ท่าเรือปีนัง ลำเรือละประมาณ 300 ตัว อายุ 4-5 ปี เลี้ยงขุนต่อประมาณ 90 วัน สำหรับทำพิธีกรรมทางศาสนาเช่นกัน

นอกจากนี้ มีการนำเข้าซากโคแช่แข็ง เนื้อโคแช่แข็ง และเนื้อชำแหละแช่แข็งบรรจุกล่อง เพื่อการบริโภคภายในประเทศทั้งหมด โดยนำเข้าเนื้อชำแหละแช่แข็งบรรจุกล่องจากประเทศอินเดีย ราคา กิโลกรัมละ 140 บาท เนื้อสัน ราคา กิโลกรัมละ 180 บาท และนำเข้าซากโคแช่แข็งผ่าซีก 4 ส่วน เกรดโคกินหญ้าจากประเทศออสเตรเลีย ราคา กิโลกรัมละ 120 บาท หรือประมาณซีกละ 450 บาท ไม่มีการนำเข้าเนื้อชำแหละแช่แข็งจากประเทศออสเตรเลีย เนื่องจากมีราคาสูงถึงกิโลกรัมละ 300 บาท มีการนำเข้าซากโคส่วนอื่น ๆ เช่น กระดูก จากออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ นำเข้าเครื่องในโคแช่แข็งจากประเทศอินเดียและประเทศจีน

บริษัทฯ มีการส่งออกโคพันธุ์บราห์มันกลับมาประเทศไทย เพื่อนำไปเลี้ยงขุนที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แล้วส่งต่อไปประเทศจีนและเวียดนาม นอกจากนี้ บริษัทมีแผนการส่งออกแม่โคพันธุ์ไปเมืองย่างกุ้ง เมียนมา จำนวน 40 ตัว เป็นโคที่มีน้ำหนักประมาณ 350 กิโลกรัม เพื่อเลี้ยงขุนระยะเวลา 60 วัน จนได้น้ำหนัก 500 กิโลกรัม รวมทั้งมีแผนส่งแพะพันธุ์บอร์ไปเมียนมาด้วย จำนวน 700 ตัว

คณะผู้วิจัย ได้เยี่ยมชมโรงฆ่าสัตว์ของรัฐบาลที่เมือง Shah Alam รัฐ Selangor ซึ่งให้สัมปทานการฆ่าสัตว์แก่ผู้ประกอบการที่ให้สัมภาระณ์ ซึ่งเป็นโรงฆ่าได้รับการรับรองจากรัฐบาลออสเตรเลีย มีกระบวนการฆ่า 20 ตัวต่อ 2 ชั่วโมง แบ่งเป็นส่วนที่ฆ่าโคและส่วนที่ฆ่าแพะ แกะ เมื่อฆ่าชำแหละแล้วจะส่งให้พ่อค้าชำแหละเครือข่าย 6 ราย ณ วันสำรวจมีการฆ่าโควันละ 20 ตัว น้ำหนักโคเฉลี่ย 500 กิโลกรัม เสียค่าธรรมเนียมการฆ่าตัวละ 250 บาท

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสรุปเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน ดังนั้น จึงให้ความสำคัญในวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 แผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) หนังสือกฎและระเบียบ รายงานการวิจัยและบทความต่าง ๆ รายงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และเว็บไซต์

2) ศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ประกอบการสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศ เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ เพื่อทราบสถานภาพสถานกักกันสัตว์เอกซเรย์ที่ได้รับการรับรอง สถานภาพห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์ สถานภาพระบบสารสนเทศ สถานภาพผู้ประกอบการค้าสัตว์ สถานภาพตลาดนัดปศุสัตว์ สถานภาพการเคลื่อนย้าย สินค้าปศุสัตว์จากการนำเข้า แหล่งผู้ผลิต การส่งออก และประเทศปลายทาง ปัญหาและอุปสรรค

(2) กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบด้านการนำเข้าส่งออกสินค้าปศุสัตว์และผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ปัญหาและอุปสรรค เพื่อทราบแนวทางและทิศทางในการออกกฎระเบียบ แนวทางการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งกลยุทธ์ในทางปฏิบัติและข้อเสนอแนะ

(3) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบด้วย การจัดหาปัจจัยการผลิต (การรวบรวม/แหล่งเลี้ยง การเชื่อมโยงกับธุรกิจอื่นที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต) การผลิต (การจัดการตั้งแต่การหาพันธุ์ การเลี้ยง การจัดการฟาร์ม โรงเรือน) และการส่งมอบผลผลิต (การจำหน่าย แหล่งจำหน่าย วิธีการจำหน่าย ลักษณะสินค้า ช่องทางการนำเข้า-ส่งออก) การกักกันและการดูแลสุขภาพสัตว์ เพื่อทราบแนวทางการบริหารจัดการสินค้าปศุสัตว์ในการตอบสนองความต้องการของตลาด ความสัมพันธ์การสร้างเครือข่ายผู้ค้าสินค้าปศุสัตว์ในต่างประเทศ ปัญหาและอุปสรรค

(4) วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนผู้บริหารในการผลักดันยุทธศาสตร์สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศของไทย ในการเป็น Distribution Livestock Hub ที่สนับสนุนธุรกิจของผู้ประกอบการให้สามารถใช้ช่องทางการตลาดหรือเส้นทางการค้าสินค้าปศุสัตว์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ประชากร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ และผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศ

3.3 กลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1) หัวหน้าด่านกักกันสัตว์หรือเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์

- 2) ผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศต่อต้าน (ผู้ค้าสัตว์มีชีวิตและผู้ค้าซากสัตว์) จำนวน 3-5 ราย
- 3) สถานที่เก็บข้อมูล คือ ด่านกักกันสัตว์ที่มีศักยภาพทางการค้าชายแดน ได้แก่ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ด่านกักกันสัตว์ตราด ด่านกักกันสัตว์เขียงราย ด่านกักกันสัตว์ตาก ด่านกักกันสัตว์นครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านกักกันสัตว์ระนอง และด่านกักกันสัตว์สงขลา

3.4 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยนี้ ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบคำถามตรงสภาพความเป็นจริง และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ แบ่งเป็น 2 ชุด คือ

- 1) แบบสอบถามด่านกักกันสัตว์ แบ่งเป็น 7 ประเด็น
 - (1) ข้อมูลพื้นฐานหน่วยงาน
 - (2) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน
 - (3) กฎและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - (4) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
 - (5) ปัจจัยทางด้านการส่งเสริมและนโยบายรัฐที่มีผลต่อการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์
 - (6) การเป็น Distribution Livestock Hub ของอาเซียน
 - (7) ความพึงพอใจที่มีผลต่อปัจจัยด้านการส่งเสริมและนโยบายของรัฐที่มีผลต่อการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์
- 2) แบบสอบถามผู้ประกอบการ แบ่งเป็น 2 ประเด็น
 - (1) ข้อมูลพื้นฐาน
 - (2) ความพึงพอใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านด่านกักกันสัตว์

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในห่วงโซ่อุปทานการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างประเทศ ดังนี้

(1) หัวหน้าด่านกักกันสัตว์หรือเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ ได้แก่ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ด่านกักกันสัตว์ตราด ด่านกักกันสัตว์เขียงราย ด่านกักกันสัตว์ตาก ด่านกักกันสัตว์นครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านกักกันสัตว์ระนอง และด่านกักกันสัตว์สงขลา

(2) ผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศต่อต้าน (ผู้ค้าสัตว์มีชีวิตและผู้ค้าซากสัตว์) จำนวน 3-5 ราย

(3) สถานที่เก็บข้อมูล คือ ด่านกักกันสัตว์ที่มีศักยภาพทางการค้าชายแดน ได้แก่ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ด่านกักกันสัตว์ตราด ด่านกักกันสัตว์เขียงราย ด่านกักกันสัตว์ตาก ด่านกักกันสัตว์นครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านกักกันสัตว์ระนอง และด่านกักกันสัตว์สงขลา

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้า ตำรา วารสาร ข้อมูลจากหน่วยงานราชการ เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และเว็บไซต์

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลด่านกักกันสัตว์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำเสนออธิบายเชิงบรรยาย หรือสรุปในรูปของร้อยละ ค่าเฉลี่ย และแจกแจงความถี่

2) วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งมีระดับการประเมิน แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ทั้งนี้ การแปลผลของความคิดเห็น พิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (John W. Best) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

3) วิเคราะห์ห่วงโซ่อุปทาน โดยวิเคราะห์กระบวนการจัดการต่าง ๆ เช่น การผลิต การส่งมอบ ครอบคลุม ตั้งแต่การนำเข้าถึงการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าปศุสัตว์ ได้แก่ ตลาดนัดโค-กระบือ พ่อค้าคนกลาง โรงฆ่าสัตว์ โรงงานแปรรูป การจัดการ Logistic เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามถามเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์และผู้ประกอบการค้าสัตว์ ในประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก
2. กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน
3. ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์และผู้ประกอบการ

ได้ข้อสรุปจำแนกตามรายด่านกักกันสัตว์ ดังนี้

4.1 ด่านกักกันสัตว์ตาก

ด่านกักกันสัตว์ตาก เป็นด่านกักกันสัตว์กลุ่มที่ 6 ประกอบด้วย ด่านกักกันสัตว์พิษณุโลก ด่านกักกันสัตว์กำแพงเพชร ด่านกักกันสัตว์ตาก ด่านกักกันสัตว์อุตรดิตถ์ ด่านกักกันสัตว์พิจิตร ด่านกักกันสัตว์เพชรบูรณ์ ด่านกักกันสัตว์นครสวรรค์ เป็นด่านระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายด่านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์ตาก มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 30 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 7 คน พนักงานราชการ 11 คน และลูกจ้าง 12 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์ตาก ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 2,994,820 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 2,162,820 บาท และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 832,000 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์ตาก ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรคที่มีกักขังในพื้นที่เบื้องต้น ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย สารเร่งเนื้อแดง โรคแท้งติดต่อ โรควัณโรค และสารพิษจากเชื้อราในพืชอาหารสัตว์ ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน มีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 5 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ทำให้ทราบสถานะโรคได้เร็ว ประกอบกับเจ้าหน้าที่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการพัฒนาองค์ความรู้เท่าทันสถานะโรคที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีปัญหาขาดแคลนสารเคมีและการจัดส่งวัสดุห้องปฏิบัติการมีความล่าช้า

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

ด่านกักกันสัตว์ตากได้ให้การรับรองสถานกักกันสัตว์เอกชน จำนวน 11 แห่ง ในเขต อ.อุ้มผาง อ.แม่สอด อ.แม่ระมาด และ อ.ท่าสองยาง ดังนี้

ตารางที่ 3 รายชื่อสถานกักกันสัตว์เอชไอวีภายใต้การกำกับดูแลของด่านกักกันสัตว์ตาก

ลำดับ	ชื่อสถานกักกันสัตว์เอชไอวี	สถานที่ตั้ง
1	สถานกักกันสัตว์เปิงเคล็ง	หมู่ 9 ตำบลแม่จัน อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก
2	สถานกักกันสัตว์บ้านแม่ดาว (บ้านไร่)	หมู่ 6 ตำบลแม่ดาว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3	สถานกักกันสัตว์วังตะเคียน	หมู่ 4 ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
4	สถานกักกันสัตว์บ้านวังแก้ว	หมู่ 4 ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
5	สถานกักกันสัตว์หนองบัวแดง	หมู่ 4 ตำบลแม่ปะ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
6	สถานกักกันสัตว์มหาวินเมยไค้ง	หมู่ 1 ตำบลมหาวิน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
7	สถานกักกันสัตว์หลังวัง	หมู่ 2 ตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก
8	สถานกักกันสัตว์บ้านแม่สลิดน้อย	หมู่ 2 ตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
9	สถานกักกันสัตว์บ้านแม่ตะวอ	หมู่ 9 ตำบลท่าสองยาง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
10	สถานกักกันสัตว์หนองบัว	หมู่ 16 ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
11	สถานกักกันสัตว์วังผา	หมู่ 4 ตำบลแม่จะเรา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์ตาก

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

ปัจจุบันด่านกักกันสัตว์ตากและด่านกักกันสัตว์เมียวดี ประเทศเมียนมามีการดำเนินงานระหว่างประเทศเป็นไปตามขั้นตอนตามหลักสากลการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ด่านกักกันสัตว์จากและพ่อค้าได้พัฒนาความร่วมมือในพื้นที่กับชนกลุ่มน้อยผู้ปกครองตามแนวชายแดนในการพัฒนาระบบการกักกันสัตว์เพื่อการควบคุมและป้องกันโรคระบาด รวมทั้งการลักลอบค้าค้าโคกระบือตามแนวชายแดนด้วย

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

โคเนื้อที่นำเข้าจากเมียนมา ส่วนมากมาจากตอนเหนือของเมียนมา ที่ราบลุ่มอิรวดี รัฐมอญ และรัฐกระเหรี่ยง โคที่มาจากที่ราบลุ่มอิรวดีจะถูกขนส่งทางเรือมาขึ้นที่พะอาน รัฐกระเหรี่ยง หรือมะละแหม่ง รัฐมอญ จากนั้นจะใช้เวลา 5 - 7 วัน เดินทางมายังชายแดนแม่สอด ส่วนโคที่อยู่ทางเหนือของเมียนมาใช้วิธีการไล่ต้อนมาขายบริเวณชายแดนเมียวดี-แม่สอด โดยใช้คนไล่ต้อน 1 คน ต่อโค 2 ตัว ถ้านำมาขายครั้งละ 40 ตัว ต้องใช้คน 20 คน ค่าใช้จ่ายในการจ้างคนต่อโค 1 คู่ จากเมืองพะอาน รัฐกระเหรี่ยงใช้เวลา 5-7 วัน ข้ามแม่น้ำเมยที่บ้านวังแก้ว ทำทราย แม่สลิด วังตะเคียน แม่โกนเกน เข้าคอกกักกันสัตว์เอชไอวี เพื่อรอการตรวจโรคและขึ้นทะเบียนจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โดยพ่อค้าโคเมียนมาจะพักอาศัยอยู่กินนอนอยู่ในคอกกักกันสัตว์จนกว่าจะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อโค-กระบือไปขายตลาดนัดโค-กระบือโพธิ์ทอง อ.แม่สอด ซึ่งมีการเปิดตลาดทุกวันศุกร์-อาทิตย์ ในปัจจุบันการขนส่งโคจากกรุงย่างกุ้งมาถึงชายแดนประเทศไทย จะใช้รถบรรทุกขนส่งระยะเวลา 1 - 2 วัน ส่วนใหญ่เป็นโคเพศผู้อายุ 6 ปีขึ้นไป

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

จังหวัดตากมีพรมแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งประเทศไทยเมียนมา โดยมีแนวเขตพรมแดนที่กั้นด้วยแม่น้ำเมยและห้วยวาลย์ระยะทางยาวประมาณ 380 กิโลเมตร เป็นทิวเขาตะนาวศรีประมาณ 155 กิโลเมตร มี 5 อำเภอที่มีเขตติดต่อกับชายแดนเมียนมาได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง มีจุดทำการค้า 1 แห่ง คือจุดผ่านแดนถาวรแม่สอด-เมียวดี (สะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา) ตั้งอยู่บริเวณบ้านริมเมย หมู่ที่ 2 ตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด สำหรับการ

นำเข้าโคกระบือมีช่องทางการนำเข้าตามจุดที่อยู่ใกล้คอกที่เป็นสถานกักกันสัตว์เอกชน ทั้ง 11 แห่ง ตามตารางที่ 3 โดยมีศักยภาพการกักกันโครวมกันประมาณ 120,000 ตัวต่อปี

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

จังหวัดตากมีตลาดนัดโคกระบือ รวมทั้งสิ้น 3 แห่ง ได้แก่

1) ตลาดนัดโคกระบือแม่สอด (ตลาดนัดโคกระบือโพธิ์ทอง) ต.แม่ปะ อ.แม่สอด เปิดบริการมากกว่า 30 ปี ถือเป็นตลาดขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่กว่า 100 ไร่ สามารถรองรับโคกระบือประมาณ 2,000-3,000 ตัว พ่อค้ารวบรวมโคหรือเกษตรกรจะนำโคกระบือเข้าตลาดตั้งแต่วันพฤหัสบดีและเริ่มซื้อขายวันอาทิตย์ โดยมีพ่อค้าจากหลาย ๆ จังหวัดเดินทางมาซื้อโค-กระบือนำไปจำหน่ายต่อในตลาดต่างจังหวัดหรือถ้าเป็นโคที่มีโครงสร้างเล็กจะเลี้ยงขุนส่งโรงฆ่าสัตว์ที่จังหวัดปทุมธานี อยุธยา สุพรรณบุรี เพื่อบริโภคภายในประเทศ ส่วนโคโครงสร้างใหญ่จะเลี้ยงขุนระยะเวลา 3-4 เดือน เพิ่มน้ำหนักให้ได้มากกว่า 550 กิโลกรัม ส่วนใหญ่เลี้ยงในเขตจังหวัดสุโขทัย อุตรธานี เลย หนองบัวลำภู ฯลฯ เพื่อส่งออกทางอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผ่านแขวงหลวงน้ำทา สปป.ลาว ไปจีน บางส่วนถูกส่งออกจังหวัดมุกดาหารผ่านแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว ไปภาคกลางของเวียดนาม และบางส่วนส่งลงใต้ไปยังมาเลเซีย ณ วันสำรวจข้อมูล (20 กุมภาพันธ์ 2562) พบว่าราคาโคที่ซื้อขายในตลาดนัดอยู่ระหว่าง 75-80 บาท เมื่อพ่อค้ารวบรวมโคได้ตามกำหนดแล้วก็จะใช้รถบรรทุก 10 ล้อ บรรทุกโคประมาณ 20-25 ตัว/คัน หรือ 50 ตัว/รถพ่วง โดยปฏิบัติตามระเบียบกรมปศุสัตว์ทุกขั้นตอน

2) ตลาดนัดค้าสัตว์วังประจบ ต.วังประจบ อ.เมือง กำหนดเปิดตลาดทุกวันจันทร์-อังคาร มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาดเฉลี่ยวันละ 500 ตัว

3) ตลาดนัดค้าสัตว์มารวย ต.น้ำริน อ.เมือง กำหนดเปิดตลาดทุกวันเสาร์-อาทิตย์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาดเฉลี่ยวันละ 500 ตัว

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

(1) การนำเข้า

จากรายงานสถิติจำนวนสัตว์ที่นำเข้าราชอาณาจักร ด้านกักกันสัตว์ตาก ระหว่างปี 2557-2561 พบว่า ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา มีการนำเข้าโคจากประเทศเมียนมา โดยเฉลี่ยปีละประมาณ 87,052 ตัว เช่นเดียวกับการนำเข้ากระบือเฉลี่ยปีละ 21,650 ตัว นอกจากนี้ มีการนำเข้าแพะ-แกะ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากปริมาณนำเข้า 4,200 ตัว ในปี 2557 เป็น 50,323 ตัว รวมสัตว์มีชีวิตนำเข้าในปี 2561 เท่ากับ 164,841 ตัว

ตารางที่ 4 จำนวนสัตว์ที่นำเข้าราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก (หน่วย: ตัว)

รายการสินค้า	2557	2558	2559	2560	2561
โค	97,050	84,876	63,011	93,432	96,895
กระบือ	23,850	20,013	23,919	22,848	17,623
รวมโค-กระบือ	120,900	104,889	86,930	116,280	114,518
แพะ	4,100	2,500	20,524	53,626	38,793
แกะ	100	400	1,927	11,462	11,530
รวมแพะ-แกะ	4,200	2,900	22,451	65,088	50,323

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์ตาก

สำหรับปริมาณการนำเข้าซากสัตว์ที่อนุญาตนำเข้าราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก พบว่า เป็นการนำเข้าหนังโค-กระบือหมักเกลือ ในช่วงระหว่างปี 2557-25610 รวมจำนวน 3,452,650 กิโลกรัม โดยมีปริมาณการนำเข้าเฉลี่ยปีละ 690,530 กิโลกรัม

ตารางที่ 5 จำนวนซากสัตว์ที่อนุญาตนำเข้าราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก (หน่วย: กก.)

รายการสินค้า	2557	2558	2559	2560	2561	รวม
หนังโคหมักเกลือ	35,900	232,000	1,239,250	600,000	883,000	2,990,150
หนังกระปือหมักเกลือ	-	36,000	206,500	130,000	90,000	462,500
หนังแพะหมักเกลือ	5,080	2,000	21,150	7,000	-	35,230
หนังแกะหมักเกลือ	-	-	3,900	1,000	-	4,900
อื่นๆ	1,500	700	-	-	-	2,200
รวมซากสัตว์ทุกชนิด	42,480	270,700	1,470,800	738,000	973,000	3,494,980

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์ตาก

(2) การส่งออก

จำนวนสัตว์ที่อนุญาตส่งออกราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก ระหว่างปี 2557-2561 พบว่า มีปริมาณการส่งออกลูกไก่เนื้อมากที่สุดรวมทั้งสิ้น 12.598 ล้านตัว เฉลี่ยปีละ 2.520 ล้านตัว โดยในปี 2560 และ 2561 มีการส่งออกเพิ่มมากขึ้นจำนวน 4.042 ล้านตัวและ 6.178 ล้านตัว ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ การส่งออกไก่เนื้อที่มีจำนวนเฉลี่ยปีละ 1.086 ล้านตัว และที่น่าสังเกตคือ การส่งออกลูกไก่ไข่มีแนวโน้มสูงขึ้น โดยมีการส่งออกครั้งแรกในปี 2559 เพียงจำนวน 59,000 ตัว ขยายตัวเป็นจำนวน 206,200 ตัวในปี 2560 และก้าวกระโดดเป็นจำนวน 1.747 ล้านตัวในปี 2561

ตารางที่ 6 จำนวนสัตว์ที่อนุญาตส่งออกราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก (หน่วย: ตัว)

รายการสินค้า	2557	2558	2559	2560	2561
ไก่ไข่	5,900	21,200	8,500	-	4,500
ไก่ไข่ปลดระวาง	34,000	159,250	155,450	703,472	639,780
ไก่เนื้อ	814,740	645,200	1,629,200	932,286	1,408,706
เป็ดไข่	-	47,778	-	600	13,000
ลูกเป็ด	-	-	-	8,000	485,950
ไข่นกกระทา ทำพันธุ์	-	-	3,000	26,000	20,000
ลูกไก่เนื้อ	404,420	138,840	1,834,000	4,042,042	6,178,740
ลูกไก่ไข่	-	-	59,000	206,200	1,747,444
สุกรขุน	1,293	1,208	1,084	19,702	10,249
สุกรพันธุ์	-	11	-	759	1,811
ลูกสุกรขุน	-	-	600	11,275	58,165
ลูกสุกรพันธุ์	-	-	6,600	34,400	80,991
โคเนื้อ	56	32	37	20	-
โคนม	20	-	376	-	10
น้ำเชื้อโค	1,000	100	120,015	600	-
ม้า	-	-	45	10	10
อื่นๆ	-	2,500	5	12,273	176

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์ตาก

การส่งออกซากสัตว์ที่อนุญาตส่งออกราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก ไปประเทศเมียนมามีการส่งออกเนื้อไก่มากที่สุดเฉลี่ยปีละประมาณ 2,125.82 กิโลกรัม ตามด้วยเครื่องในไก่ เฉลี่ยปีละประมาณ 487,211 กิโลกรัม และเนื้อสุกรเฉลี่ยปีละ 130,083 กิโลกรัม ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี 2557 จาก

ปริมาณ 440 กิโลกรัม เป็น 348,430 กิโลกรัมในปี 2561 และเป็นที่น่าสังเกตว่ามีการส่งออกไข่ไก่และไข่เป็ดเพื่อบริโภคตั้งแต่ปี 2560 ในอัตราที่ก้าวกระโดดจากการส่งออกไข่ไก่จำนวน 1.532 ล้านฟองในปี 2560 เป็น 22.327 ล้านฟองในปี 2561 เช่นเดียวกับการส่งออกไข่เป็ดจากการส่งออกไข่ไก่จำนวน 2.761 ล้านฟองในปี 2560 เป็น 13.010 ล้านฟองในปี 2561

ตารางที่ 7 จำนวนซากสัตว์ที่อนุญาตส่งออกราชอาณาจักร ณ ด้านกักกันสัตว์ตาก

รายการสินค้า	2557	2558	2559	2560	2561	รวม
ไข่ไก่บริโภค (ฟอง)	-	-	-	1,532,800	22,327,000	23,859,800
ไข่เป็ดบริโภค (ฟอง)	-	-	-	2,731,300	13,010,200	15,741,500
เครื่องในไก่ (กิโลกรัม)	262,816	313,060	602,910	584,290	672,981	2,436,057
ซากเป็ด(ตัว)แช่แข็ง (กิโลกรัม)			4,696	12,314	5,016	22,025
เนื้อไก่ (กิโลกรัม)	1,441,543	1,805,990	2,026,096	1,752,950	3,602,510	10,629,089
เนื้อสุกร (กิโลกรัม)	440	25,200	74,354	201,993	348,430	650,417
เป็ดดิบแช่แข็ง (กิโลกรัม)	-	-	8,391	4,214	4,527	17,132
ไส้กรอก (กิโลกรัม)	-	-	-	-	401,969	401,969
อื่น ๆ (กิโลกรัม)	798	4,589	728	240	18,726	25,081

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์ตาก

2.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

ปัจจุบันด้านกักกันสัตว์ตากและด้านกักกันสัตว์ประเทศเมียนมา ไม่มีความร่วมมือที่เป็นทางการระหว่างในระดับพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย การดำเนินงานระหว่างประเทศเป็นไปตามขั้นตอนตามหลักสากลการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งความตกลงภายใต้กรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมปศุสัตว์ของทั้งสองประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการโดยเป็นความสัมพันธ์ฉันท์พี่น้อง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารหรือขอรับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

(3) ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากพื้นที่ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมาในพื้นที่ประเทศเมียนมาอยู่ในการปกครองของชนกลุ่มน้อย ซึ่งยังคงเป็นปัญหาด้านการเมือง ส่งผลให้ข้อตกลงและความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมามีข้อจำกัดในการปฏิบัติตามแผนงาน เช่น การกักกันสัตว์ตามระยะเวลาที่กำหนด ระเบียบกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการค้าชายแดน การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่เมียนมาบ่อย ๆ เป็นต้น

4.2 ด้านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

ด้านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน อยู่ในด้านกักกันสัตว์กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย ด้านกักกันสัตว์เชียงใหม่ ด้านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ด้านกักกันสัตว์เชียงราย ด้านกักกันสัตว์น่าน ด้านกักกันสัตว์พะเยา ด้านกักกันสัตว์ลำปาง ด้านกักกันสัตว์ลำพูน ด้านกักกันสัตว์แพร่ เป็นด่านระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 26 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 4 คน พนักงานราชการ 8 คน และลูกจ้าง 14 คน มีสำนักงาน 3 แห่ง ได้แก่ อ.แม่สะเรียง (สำนักงานหลัก) อ.เมือง และ อ.ขุนยวม

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 2,895,760 บาท แบ่งเป็น งบบุคลากร จำนวน 1,727,760 บาท และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 1,168,000 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงาน และตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรคที่มักจะพบในพื้นที่เบื้องต้น ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย สารเร่งเนื้อแดง และสารพิษจากเชื้อราในพืชอาหารสัตว์ ภายใต้โครงการ Animal Disease Control Project in Thailand ของ JICA ปี 2553 เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการตรวจวิเคราะห์โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease) โดยมีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 3 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ทำให้ทราบสถานะโรคได้เร็ว ประกอบกับเจ้าหน้าที่ได้รับการอบรมอย่างต่อเนื่องที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนบน จ.ลำปาง ทำให้มีการพัฒนาองค์ความรู้เท่าทันสภาวะโรคที่เปลี่ยนแปลงไป แต่อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีปัญหาหลักคือขาดแคลนสารเคมี

1.4 สถานกักกันสัตว์

ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอนได้ให้การรับรองสถานกักกันสัตว์เอกชน จำนวน 20 แห่ง ในเขต อ.เมือง อ.แม่สะเรียงและ อ.ขุนยวม ดังนี้

ตารางที่ 8 รายชื่อสถานกักกันสัตว์เอกชนภายใต้การกำกับดูแลของด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

ลำดับ	ชื่อสถานกักกันสัตว์เอกชน	สถานที่ตั้ง
1	สถานกักกันสัตว์บุญมาฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
2	สถานกักกันสัตว์เลอะโพฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
3	สถานกักกันสัตว์ยุทธนาฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
4	สถานกักกันสัตว์จันทร์ดีฟาร์ม	ต.แม่ยวม อ.แม่สะเรียง
5	สถานกักกันสัตว์น้ำดิบฟาร์ม	ต.แม่ยวม อ.แม่สะเรียง
6	สถานกักกันสัตว์สุรชัยฟาร์ม	ต.แม่ยวม อ.แม่สะเรียง
7	สถานกักกันสัตว์อุดมฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
8	สถานกักกันสัตว์สุชาติฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
9	สถานกักกันสัตว์ทองดีฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
10	สถานกักกันสัตว์สว่างฟาร์ม	ต.บ้านกาศ อ.แม่สะเรียง
11	สถานกักกันสัตว์ดงสังข์ฟาร์ม	ต.แม่สะเรียง อ.แม่สะเรียง
12	สถานกักกันสัตว์ชาติชายฟาร์ม	ต.แม่คง อ.แม่สะเรียง
13	สถานกักกันสัตว์สุรสิทธิ์ฟาร์ม	ต.แม่สะเรียง อ.แม่สะเรียง
14	สถานกักกันสัตว์สุพิงฟาร์ม	ต.แม่เงา อ.ขุนยวม
15	สถานกักกันสัตว์ทองดีฟาร์ม	ต.ปางหมู อ.เมือง
16	สถานกักกันสัตว์ชุมพรฟาร์ม	ต.ปางหมู อ.เมือง

ตารางที่ 8 (ต่อ) รายชื่อสถานกักกันสัตว์เอกชนภายใต้การกำกับดูแลของด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

ลำดับ	ชื่อสถานกักกันสัตว์เอกชน	สถานที่ตั้ง
17	สถานกักกันสัตว์พิศไหวฟาร์ม	ต.ปางหมู อ.เมือง
18	สถานกักกันสัตว์พงศ์พันธ์ฟาร์ม	ต.ปางหมู อ.เมือง
19	สถานกักกันสัตว์อำพลฟาร์ม	ต.ห้วยเตี๋ย อ.เมือง
20	สถานกักกันสัตว์เพ็ญศรีฟาร์ม	ต.ห้วยผา อ.เมือง

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

ปัจจุบันด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอนและด่านกักกันสัตว์ประเทศเมียนมา ไม่มีความร่วมมือระหว่างในระดับพื้นที่ เนื่องจากเป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อย การดำเนินงานระหว่างประเทศเป็นไปตามขั้นตอนตามหลักสากลการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งความตกลงภายใต้กรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมปศุสัตว์ของทั้งสองประเทศ

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

การค้าปศุสัตว์ระหว่างชายแดนไทยกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาช่องทางจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีประวัติการค้าโคกระบือยาวนานผ่านการค้าระบบชายแดน ในอดีตพ่อค้าชาวไทยจะทำการติดต่อหรือไปเลือกโคด้วยตัวเองตามคำสั่งซื้อของลูกค้าหรือความต้องการของตลาด ในเขตจังหวัดลอยก่อ (Loikaw หรือ Hpruso) รัฐคะยา มีรูปแบบการซื้อแบบยกฝูง และเมืองผาปูน (Hpapun) รัฐกระเหรี่ยง ของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา(ขนส่งมาที่ด่านแม่เสี้ยว จ.แม่ฮ่องสอน หรือด่านแม่สลิค จ.ตาก) โคส่วนใหญ่เป็นโคขาว (เปี้ยแซง) เพศผู้ อายุมากกว่า 6 ปี ซึ่งมีแหล่งเลี้ยงในเขตมณฑลละแฉะและเมืองมณฑล (Meiktila) เมื่อรวบรวมโคได้ก็จะบรรทุกขนส่งมาถึงชายแดนแล้วบรรทุกเรือข้ามแม่น้ำสาละวินซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง หรือจ้างคนจูงโคข้ามชายแดนมาพักในสถานกักกันสัตว์เอกชนของไทย เพื่อรอนำไปขายในตลาดนัดโคกระบือและรวบรวมส่งออกต่อไป ในกรณีที่โคยังไม่ได้น้ำหนักตามที่ต้องการ พ่อค้าจะซื้อแล้วนำไปขุนต่อในจังหวัดสุโขทัย กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ระยะเวลา 2 เดือน (จากที่เคยเลี้ยง 3 เดือน) โดยเลี้ยงร่วมกับโคที่รวบรวมจากด่านแม่สอดและจังหวัดอื่น ๆ ด้วย จากนั้นจะทำการติดต่อซื้อขายหรือทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างพ่อค้าและผู้ขุนโค แล้วจึงขนส่งโคที่ขุนได้น้ำหนักแล้วส่งกลับขึ้นภาคเหนือไปที่ด่านเชียงแสน เชียงของ และเวียงแก่น จ. เชียงราย เพื่อส่งออกต่อไป

ในปัจจุบันรูปแบบการค้ามีการเปลี่ยนแปลงไป โดยพ่อค้าไทยจะใช้โทรศัพท์สั่งให้พ่อค้าเมียนมารวบรวมโคตามจำนวนที่ต้องการแล้วขนส่งมาที่ชายแดน มีการคัดเลือกและตกลงราคาซื้อขายโค แล้วจึงโอนเงินให้พ่อค้าเมียนมาต่อไป หลังจากนั้นจะรวบรวมสัตว์ส่งให้พ่อค้าส่งออกหรือพ่อค้าเลี้ยงขุนโดยตรง ซึ่งมีการรวบรวมจำหน่ายในตลาดนัดโคกระบือน้อยลง ชายแดนที่เป็นแผ่นดินติดต่อกัน ได้แก่ บ้านห้วยผิง อ.เมือง บ้านน้ำเพียงดิน อ.เมือง บ้านต้นนุ่น อ.ขุนยวม และบ้านเสาหิน อ.แม่สะเรียง จ.แม่ฮ่องสอน จะใช้วิธีไล่ต้อนโคข้ามชายแดนประมาณ ฝูงละ 100-200 ตัว โดยคนจูง 1 คน จะรับผิดชอบโค 5 ตัว สำหรับช่องทางบ้านแม่สามแลบ อ.สบเมย จ.แม่ฮ่องสอน มีแม่น้ำสาละวินกั้นพรมแดนจะขนส่งโคทางเรือลำละประมาณ 40 ตัว ขึ้นฝั่งที่บ้านแม่สามแลบ

ที่มา : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). รายงานผลการวิจัย“นวัตกรรมการบริหารจัดการ การพัฒนาโคเนื้อเชิงระบบเพื่อความมั่นคงอาหารและความสามารถในการแข่งขัน”, 2557

ภาพที่ 4 แหล่งเลี้ยงโคของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

เส้นทางการคมนาคมที่สำคัญคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1285 ซึ่งเป็นทางหลวงแผ่นดินในพื้นที่ตำบลห้วยผา อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เข้าสู่หมู่บ้านห้วยผึ้ง แล้ววิ่งผ่านพื้นที่อุทยานแห่งชาติถ้ำปลา-น้ำตกผาเสื่อ ไปสิ้นสุดที่จุดผ่อนปรนบ้านห้วยผึ้ง ชายแดนประเทศพม่าบริเวณเขตเมืองปิ่น แขวงลอยแหลม รัฐฉาน เป็นเส้นทางที่มีบทบาทต่อการค้าชายแดนผ่านรัฐฉานมาก โดยเฉพาะการขนส่งวัสดุก่อสร้าง เนื่องจากจุดผ่อนปรนแห่งนี้อยู่ห่างจากกรุงเนปีตอ เมืองหลวงใหม่ของเมียนมาประมาณ 240 กิโลเมตรเท่านั้น จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีช่องทางการนำเข้าสินค้า จำนวน 5 ช่องทาง ได้แก่

จุดผ่อนปรนการค้า	ช่องทางบ้านห้วยผึ้ง	อ.เมือง	เป็นเขตติดต่อกับรัฐฉาน
จุดผ่อนปรนการค้า	ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน	อ.เมือง	เป็นเขตติดต่อกับจังหวัดดอยก่
จุดผ่อนปรนการค้า	ช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น	อ.ขุนยวม	เป็นเขตติดต่อกับเมืองเตี๊ยะ รัฐฉาน
จุดผ่อนปรนการค้า	ช่องทางบ้านเสาหิน	อ.แม่สะเรียง	เป็นเขตติดต่อกับรัฐกอกูแล
จุดผ่อนปรนการค้า	ช่องทางบ้านแม่สามแลบ	อ.สบเมย	เป็นเขตติดต่อกับเมืองผาปูน จังหวัดดอยก่

ที่มา : ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน
ภาพที่ 5 จุดปฏิบัติงานด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

จังหวัดแม่ฮ่องสอนไม่มีตลาดนัดปศุสัตว์ โคกระบือจะถูกขนส่งเข้าตลาดนัดโคกระบือทุ่งฟ้าบด หรือ “กาดจ๊วทุ่งฟ้าบด” ตำบลมะขามหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่โดยใช้ถนนเส้น 108 เชียงใหม่-จอมทอง ถึงอำเภอ สันป่าตอง แล้ววิ่งเลยตัวอำเภอมาก็อีกประมาณ 5 กิโลเมตร เปิดทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เช้าเวลา 05.00 น จนถึงเวลาประมาณ 12.00 น. มีเนื้อที่ประมาณ 17 ไร่ ผู้บุกเบิกคือ นายสม ลอมศรี ซึ่งเป็นชาวบ้านแถบนั้นได้ใช้ประโยชน์จากที่นาว่างเปล่ามาทำเป็นตลาดเพื่อให้เพื่อนบ้านนำโค-กระบือมาซื้อขายแลกเปลี่ยน ในปี พ.ศ. 2504 แต่ทำได้เพียง 3 ปีเป็นอันต้องล้มเลิกไป เพราะไม่มีหลักฐานแสดงการตรวจโรค หรือใบขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์ ต่อมาปี พ.ศ. 2507 นายอินสอน ลอมศรี บุตรชายได้รื้อฟื้นกาดจ๊วอีกครั้ง และเปิดมาจนถึงทุกวันนี้ สมัยก่อนเกษตรกรมาหาซื้อโคไปใช้งานทำไร่ทำนาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นช่วงเวลาที่คึกคักที่สุดของตลาดนัดคือ ช่วงเช้าฤดูทำนาพ่อค้าจะนำโค-กระบือจากเมืองหลวงพระบาง สปป.ลาว แต่ละปีกว่า 5,000 ตัว มาขายให้เกษตรกรนำไปไถนาและเป็นพ่อ-แม่พันธุ์ แต่ปัจจุบันนี้โค-กระบือส่วนใหญ่จะถูกนำไปเลี้ยงขุนระยะสั้น 3-4 เดือน แล้วส่งขายเข้าโรงฆ่าสัตว์หรือส่งออกต่างประเทศ ดังนั้นราคาของโค-กระบือจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับฤดูกาลทำนาเพียงอย่างเดียว ยังขึ้นอยู่กับราคาเนื้อในตลาดด้วย ตลาดนัดโคกระบือทุ่งฟ้าบดจึงนับว่าเป็นตลาดที่ขายโค-กระบือที่ใหญ่ที่สุดในเชียงใหม่

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

การนำเข้าโค-กระบือทางด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ผู้นำเข้าต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการขออนุญาตนำสัตว์หรือซากสัตว์เข้าราชอาณาจักรไทย การนำเข้าโค-กระบือมีชีวิตระหว่างปี 2557-2561 เฉลี่ยปีละ 33,920 ตัว แบ่งเป็นนำเข้าโคเฉลี่ยปีละ 27,513 ตัว และกระบือเฉลี่ยปีละ 6,407 ตัว โดยส่วนใหญ่มีการนำเข้ามากที่สุดในช่วงทางบ้านแม่สามแลบ อ.สบเมย ซึ่งเป็นการขนส่งข้ามแม่น้ำสาละวิน

ตารางที่ 9 ปริมาณการนำเข้าสัตว์มีชีวิต ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน แสดงเป็นรายอำเภอ (หน่วย : ตัว)

ด่าน	2557		2558		2559		2560		2561	
	โค	กระบือ	โค	กระบือ	โค	กระบือ	โค	กระบือ	โค	กระบือ
อ.แม่สะเรียง	1,758	465	2,641	433	588	57	92	0	69	0
อ.สบเมย	8,815	4,826	20,917	4,858	14,697	4,352	16,923	5,884	25,378	6,517
อ.ขุนยวม	1,827	210	4,828	15	1,701	90	311	127	426	143
อ.เมือง	5,350	2,635	8,179	1,264	12,494	742	7,192	427	3,379	57
รวม	17,750	8,136	36,565	6,570	29,480	5,241	24,518	6,438	29,252	6,717

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

(3) ปัญหาและอุปสรรค

เนื่องจากพื้นที่ตามแนวทางชายแดนไทย-เมียนมาในพื้นที่ประเทศเมียนมาอยู่ในการปกครองของชนกลุ่มน้อย ซึ่งยังคงเป็นปัญหาด้านการเมือง ส่งผลให้ข้อตกลงและความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ตามแนวชายแดนไทย-เมียนมามีข้อจำกัดในการปฏิบัติตามแผนงาน เช่น การกักกันสัตว์ตามระยะเวลาที่กำหนด ระเบียบกฎหมายที่ไม่เอื้อต่อการค้าชายแดน การเปลี่ยนเจ้าหน้าที่เมียนมาบ่อย ๆ เป็นต้น

3) ด่านกักกันสัตว์เชียงราย

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย อยู่ในกลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย ด่านกักกันสัตว์เชียงใหม่, ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ด่านกักกันสัตว์น่าน ด่านกักกันสัตว์พะเยา ด่านกักกันสัตว์ลำปาง ด่านกักกันสัตว์ลำพูน ด่านกักกันสัตว์แพร่ ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายด่านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 36 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 6 คน พนักงานราชการ 6 คน และลูกจ้าง 16 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 7,251,360 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 1,185,960 บาท กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 1,618,600 บาท กิจกรรมเฝ้าระวัง ควบคุม บำบัดและชันสูตรโรคสัตว์ จำนวน 168,000 บาท และโครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน จำนวน 4,218,800 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรค ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน มีนักวิทยาศาสตร์

ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติจำนวน 3 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ทำให้เพิ่มขีดความสามารถและความน่าเชื่อถือของการด่านกักกันสัตว์

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

มีสถานที่กักกันสัตว์โคเนื้อของเอกชน 3 แห่ง ที่ได้รับการรับรอง ดังนี้ บริษัท เชียงรายชัยพัฒนา จำกัด เป็นสถานกักกันสุกรเพื่อการนำเข้าและส่งออก ฟาร์มไก่พันธุ์ท่าก้อ เป็นสถานกักกันสัตว์ปีก (ไก่ไข่) เพื่อการนำเข้า และ หจก. อภิชาติฟาร์ม 2014 เป็นสถานกักกันโค-กระบือ เพื่อการส่งออก

1.5 ความร่วมมือต่าง ๆ

ด่านกักกันสัตว์เชียงรายและด่านกักกันสัตว์ สปป.ลาว มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์โรคระบาดสัตว์และวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย มีผู้ประกอบการค้าสัตว์จำนวน 45 ราย ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ไป สปป.ลาว ซึ่งมีคู่ค้าประมาณ 20 ราย นำเข้าโค กระบือ อายุ 3-4 ปี น้ำหนักระหว่าง 450-500 กิโลกรัม และสุกรน้ำหนัก 100-120 กิโลกรัม การส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านเชียงแสน ส่วนใหญ่เป็นการขนส่งทางน้ำไป สปป.ลาว เพื่อนำผ่านไปยังประเทศจีนโดยขึ้นสินค้าที่ท่าสบหลาย ประเทศเมียนมา แล้วขนส่งทางบกต่อเข้าประเทศจีน ซึ่งมีรูปแบบการค้าแบบกึ่งระบบแบบกึ่งปิด

ทางการจีนได้มีการปรับปรุงท่าเรือกว๋นเหล่ย เมืองท่าหน้าด่านในแม่น้ำโขงของจีน เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าด้วยระบบห้องเย็น ตามนโยบาย OBOR หรือ One Belt One Road ของนายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีน โดยทางการจีนได้กำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าประเภทผลไม้สดและอาหารแช่แข็งไว้เพียงร้อยละ 4 เพื่อเป็นการกระตุ้นให้การนำเข้าสินค้าของจีน ที่เคยอยู่นอกระบบแบบกึ่งปิด เข้ามาอยู่ในระบบมากที่สุด ซึ่งส่งผลดีต่อสินค้าไทยที่ส่งออกไปจีน เนื่องจากภาษีนำเข้าเดิมของจีนนั้นสูงกว่านี้มาก รวมทั้งต้องจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มอีกร้อยละ 17 และภาษีอื่น ๆ อีกหลายอย่าง นอกจากนั้น ยังอนุญาตให้สินค้าไทยที่นำเข้าผ่านท่าเรือกว๋นเหล่ย สามารถส่งไปจำหน่ายได้ทุกมณฑลทั่วประเทศจีน จากที่เคยอนุญาตให้จำหน่ายได้เฉพาะในเขตปกครองตนเองสิบสองปันนาของมณฑลยูนนานเท่านั้น ยิ่งกว่านั้น ทางการจีนได้นำระบบไถ่เถา (Cross Border E-Commerce) มาใช้ที่ด่านโมฮาน ด่านแรกของจีนบนเส้นทาง R3a ทำให้ปัจจุบัน คนจีนสามารถสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศผ่านอินเทอร์เน็ต แล้วจัดส่งผ่านระบบขนส่งสินค้าตัวนระหว่างประเทศ และชำระเงินผ่านบัตรเครดิตหรือผู้ให้บริการชำระเงินบุคคลที่ 3 ได้แล้ว โดยมีกติกาว่า มูลค่าการซื้อแต่ละครั้งจะต้องไม่เกิน 2,000 หยวน หรือประมาณ 1 หมื่นบาท และจะต้องไม่เกิน 2 หมื่นหยวน/ปี สินค้าที่ผ่านระบบนี้ไม่ต้องเสียภาษีศุลกากรหรืออัตราภาษีนำเข้า อีกทั้งภาษีส่วนอื่น ๆ ก็ลดลงด้วย ระบบนี้จะเป็นโอกาสและช่องทางใหม่ในการจำหน่ายสินค้าของผู้ประกอบการ SMEs ไทย เพราะสินค้า SMEs หลายรายการของไทยเป็นที่ต้องการและได้รับความนิยมจากผู้บริโภคชาวจีนในมณฑลยูนนาน ซึ่งในอนาคตยังจะมีโอกาสขยายฐานผู้บริโภคไปยังมณฑลอื่น ๆ ที่มีกำลังซื้อสูง ๆ ได้อีกด้วย

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

1) ด่านเชียงแสน ตั้งอยู่ตรงข้ามด่านเมืองตันผิง แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว เป็นจุดค้าชายแดนและผ่านแดนที่สำคัญของการขนส่งทางน้ำไป สปป.ลาว เมียนมาและจีนตอนใต้ ซึ่งมีท่าเรือกว๋นเหล่ย มณฑลยูนนาน เป็นท่าเรือตามนโยบาย One Belt One Road ของจีน ที่ใช้รองรับการขนส่งสินค้าแช่เย็นตู้คอนเทนเนอร์เพียงจุดเดียวในการกระจายสินค้าไปมณฑลต่าง ๆ

2) ด้านเชียงของ ตั้งอยู่ตรงข้ามกับด่านห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว มีการขนส่งสินค้าทั้งทางน้ำและทางบกผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อไปยังจีนตอนใต้

3) ด้านศุลกากรแม่สาย ตั้งอยู่ตรงข้ามด่านท่าซี้เหล็ก แขวงท่าซี้เหล็ก รัฐฉาน ประเทศเมียนมา มีสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งที่ 1 และแห่งที่ 2 ในการขนส่งสินค้าไปยังเมืองตองยี รัฐฉาน ซึ่งเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าของไทยที่สำคัญเมืองหนึ่งในประเทศเมียนมา

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

จังหวัดเชียงรายมีตลาดนัดโคกระบือ รวมทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่

1) ตลาดนัดโคกระบือตำบลดอยลาน อ.เมือง กำหนดเปิดตลาดทุกวันศุกร์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 25-35 ตัว

2) ตลาดนัดโคกระบือ นายบุญ หวานหอม ต.ริมกก อ.เมือง กำหนดเปิดตลาดทุกวันพฤหัสบดี มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาดเฉลี่ยนัดละ 40-60 ตัว

3) ตลาดโคเชียงราย อ.พาน กำหนดเปิดตลาดทุกวันอาทิตย์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาดเฉลี่ยนัดละ 70-120 ตัว

4) หจก.ตลาดนัดโคกระบือบ้านต้า จำกัด กำหนดเปิดตลาดทุกวัน อังคาร มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาดเฉลี่ยนัดละ 70 ตัว

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

1) ไม่มีการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและซากสัตว์จาก สปป.ลาว

2) การส่งออกสัตว์มีชีวิต

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย เป็นด่านที่มีการส่งออกโค-กระบือมากที่สุด โดยส่งออก สปป.ลาว เพื่อส่งผ่านไปประเทศจีนและเวียดนามบางส่วน ปริมาณการส่งออกโคระหว่างปี 2557-2561 เฉลี่ยปีละ 98,600 ตัว และกระบือเฉลี่ยปีละ 46,692 ตัว รวมโค-กระบือมีการส่งออกเฉลี่ยปีละ 145,292 ตัว นอกจากนี้มีการส่งออกสุกร ลูกสุกร และสัตว์ปีกไปยัง สปป.ลาว ด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 10 ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ปี 2557-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์เชียงราย

รายการ	2557		2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัว)	มูลค่า (ล้านบาท)
กระบือ	62,808	3,140.400	51,528	2,576.400	24,838	1,241.900	36,055	1,802.750	58,233	2,911.650
โค	128,825	6,441.250	142,243	7,112.150	66,812	3,340.600	45,329	2,266.450	109,793	5,489.650
สุกร	46,064	345.480	270,590	2,029.425	701,433	5,260.747	235,540	1,766.550	126,716	950.370
ลูกสุกร	1,698	4.245	1,759	4.397	22,353	55.882	16,697	41.742	12,139	30.347
ไก่	13,965	1.396	32,823	3.282	34,411	3.441	81,189	8.118	101,085	10.108
เป็ด	5,720	0.572	14,610	1.461	28,496	2.849	47,578	4.757	58,800	5.880

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์เชียงราย

3) การส่งออกซากสัตว์

การส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ได้แก่ ซากสุกรและซากไก่ เป็นสินค้าหลัก โดยการส่งออกซากสุกรมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จากปริมาณ 1,800 ตัน ในปี 2557 เป็น 6,471 ตัน อัตราการส่งออกเพิ่มขึ้น 3.59 เท่า เช่นเดียวกับการส่งออกซากไก่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จากปริมาณ 1,783 ตัน ในปี 2557 เป็น 6,353 ตัน อัตราการส่งออกเพิ่มขึ้น 3.56 เท่า

ตารางที่ 11 ปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ปี 2558-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์เชียงราย

รายการ	2557		2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)
ซากไก่	1,783,022.8	178.302	2,469,155.2	246.915	4,307,084.0	430.708	3,266,598.3	326.659	6,353,622.7	635.362
ซากโค	-	-	-	-	-	-	-	-	2,767,767.0	830.330
ซากเป็ด	24,000.0	2.400	1,932,230.2	193.223	52,992.0	5.299	583,298.5	58.329	5,659,309.7	565.930
ซาก กระป๋อง	873,296.0	261.988	1,000.0	0.300	-	-	-	-	6,230.0	1.869
ซากสุกร	1,800,069.8	216.008	2,453,218.2	294.386	1,719,672.00	206.360	3,256,614.3	390.793	6,471,294.7	776.555
ไข่ไก่	-	-	-	-	-	-	1,240,776.5	2.481	6,439,962.7	12.879

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์เชียงราย

(3) ปัญหาอุปสรรค

ด่านกักกันสัตว์เชียงราย เป็นด่านกักกันสัตว์หลักที่ส่งออกโคกระบือผ่าน สปป.ลาวไปจีนและเวียดนาม ส่งให้มีปริมาณเอกสารและโคกระบือส่งมีจำนวนมาก แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการนำระบบ National Single Window มาใช้ก็ช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการส่งออกได้มากขึ้น

4) ด่านกักกันสัตว์นครพนม

ด่านกักกันสัตว์นครพนม อยู่ในด่านกักกันสัตว์กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย ด่านกักกันสัตว์หนองคาย ด่านกักกันสัตว์เลย ด่านกักกันสัตว์นครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่านกักกันสัตว์อุดรธานี ด่านกักกันสัตว์ขอนแก่น ด่านกักกันสัตว์มหาสารคาม โดยปฏิบัติงานตามนโยบายด่านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์นครพนม มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 22 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 3 คน พนักงานราชการ 5 คน และลูกจ้าง 14 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์นครพนม ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 2,505,200 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 970,620 บาท และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 1,534,600 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์นครพนม ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรค ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน มีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 4 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ทำให้สินค้ามีคุณภาพดี และได้อำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการได้รวดเร็วขึ้น

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

มีสถานที่กักกันสัตว์โคเนื้อของเอกชน 1 แห่ง ที่ได้รับการรับรองคือ หจก. อารีทรัพย์

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

ด่านกักกันสัตว์นครพนมและด่านกักกันสัตว์ สปป.ลาว มีความร่วมมือด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์โรคระบาดสัตว์และวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

สินค้าส่งออกหลักได้แก่ โคเนื้อ กระบือมีชีวิต อายุ 3-5 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 450 กิโลกรัม ซึ่งมีแหล่งรวบรวมสัตว์จากจังหวัดเพชรบุรี สุพรรณบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ส่งออกไป สปป.ลาวและเวียดนาม มีผู้ประกอบการส่งออกจำนวน 3 ราย ได้แก่ บริษัทโง่นดำชิปปิ้ง จำกัด บริษัท สิงห์ไทย จำกัด และ หจก. อารีย์ทรัพย์

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

สะพานมิตรภาพไทย-ลาว 3 เป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศไทย ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 1 บ้านห้อม ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม กับประเทศลาวที่บ้านเวินใต้ เมืองท่าแขก แขวงคำม่วน เป็นเส้นทางการคมนาคมขนส่งด้านการค้า และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงจากประเทศไทย สปป.ลาว เวียดนามและภาคใต้ของเทศจีน เป็นระยะทางที่ใกล้ที่สุดจากพรมแดนไทยไปยังเวียดนามและจีน ซึ่งจะสามารถเปิดเส้นทางการค้าออกท่าเรือน้ำลึกที่เมืองวุงอาน ของเวียดนาม และการขนส่งสินค้าจากจีนที่เมืองหนานหนิงมายังประเทศไทยได้ใช้เวลาเพียงข้ามคืนเท่านั้น

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

จังหวัดนครพนมมีตลาดนัดโคกระบือ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง ได้แก่

- 1) ตลาดนัดโคกระบือบ้านนาแค อ.ท่าอุเทน กำหนดเปิดตลาดทุกวันศุกร์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 30 ตัว
- 2) ตลาดนัดโคกระบือดอนกลาง อ.บ้านแพง กำหนดเปิดตลาดทุกวันพฤหัสบดี มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 30 ตัว
- 3) ตลาดนัดโคกระบือหนองดี อ.ปลาปาก กำหนดเปิดตลาดทุกวันพฤหัสบดี มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 30 ตัว
- 4) ตลาดนัดโคกระบือโคกศรีทอง อ.นาแก กำหนดเปิดตลาดทุกวันศุกร์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 120 ตัว
- 5) ตลาดนัดโคกระบือชุมชนดอนเดย กำหนดเปิดตลาดทุกวันศุกร์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 30 ตัว

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

- 1) ไม่มีการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและซากสัตว์จาก สปป.ลาว
- 2) การส่งออกสัตว์มีชีวิต

สินค้าปศุสัตว์หลักที่ส่งออกภายใต้ความรับผิดชอบของด่านกักกันสัตว์นครพนม ได้แก่ โค-กระบือมีชีวิต ปริมาณการส่งออกโคระหว่างปี 2557-2561 เฉลี่ยประมาณปีละ 53,467 ตัว และกระบือเฉลี่ยประมาณปีละ 14,559 ตัว เนื่องจากสะพานมิตรภาพแห่งที่ 3 เป็นเส้นทางที่ใกล้ท่าเรือของประเทศเวียดนามมากที่สุด และบางส่วนส่งต่อไปประเทศจีนด้วย

ตารางที่ 12 ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์นครพนม (หน่วย : ตัว)

รายการ	2557	2558	2559	2560	2561
โค	53,765	43,168	64,853	62,521	43,029
กระบือ	21,281	5,671	11,013	19,417	15,413
ลูกสุกร	376	420	3,500	2,338	540
สุกรพันธุ์	18	569	2,912	83	7,245
ไก่ไขปลัด	-	0	4,200	18,800	138,053
ไก่เนื้อ	-	0	0	0	63,600
แพะ	-	0	130	240	0

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์นครพนม

3) การส่งออกซากสัตว์

สินค้าซากสัตว์ที่มีปริมาณการส่งออกมากได้แก่ ชิ้นส่วนเนื้อไก่ ที่มีปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยในปี 2557 มีการนำเข้าเพียง 131 ตัน เพิ่มปริมาณเป็น 14,409 ตันในปี 2560 และมีแนวโน้มการส่งออกชิ้นส่วนสุกรในด้านนี้ โดยพบว่าในปี 2561 มีการส่งออกจำนวน 1,065 ตัน ซึ่งเป็นครั้งแรกในช่วง 5 ปี

ตารางที่ 13 ปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์นครพนม (หน่วย : กิโลกรัม)

รายการ	2557	2558	2559	2560	2561
ชิ้นส่วนไก่	131,500	128,000	4,041,551	14,409,034	4,785,192
ชิ้นส่วนกระบือ	0	0	113,000	790,688	0
ชิ้นส่วนสุกร	0	0	0	0	1,065,383

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์นครพนม

(3) ปัญหาอุปสรรค

เส้นทางคมนาคมมีสภาพชำรุด ค่าขนส่งและค่าบริการในลาวค่อนข้างสูง

5) ด้านกักกันสัตว์มุกดาหาร

ด้านกักกันสัตว์มุกดาหาร อยู่ในกลุ่มที่ 4 ประกอบด้วย ด้านกักกันสัตว์หนองคาย ด้านกักกันสัตว์เลย ด้านกักกันสัตว์นครพนม ด้านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด้านกักกันสัตว์อุดรธานี ด้านกักกันสัตว์ขอนแก่น ด้านกักกันสัตว์มหาสารคาม โดยทำหน้าที่กำกับดูแลด้านกักกันสัตว์ในกลุ่มที่ 4 ให้ปฏิบัติงานตามนโยบายด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน นอกจากนี้ ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเติบโตทางการค้าสินค้าไก่พื้นเมืองมีชีวิต จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งออกไก่พื้นเมืองอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา รวมทั้งออกแบบระบบพัฒนาการตลาดและการส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิต ทำให้เห็นศักยภาพการส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิตเติบโตอย่างต่อเนื่อง และได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อเติมในการบังคับใช้กฎหมายในเขตปลอดโรคระบาด เช่น เป็นหัวหน้าทีมในการเฝ้าระวังโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (ASF) โดยจัดชุดเฝ้าระวังโรค ณ จุดผ่อนปรน สะพานท่าเรือ ลาดตระเวนตามแนวชายแดน เป็นต้น

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด้านกักกันสัตว์มุกดาหาร มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 25 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 4 คน พนักงานราชการ 5 คน และลูกจ้าง 16 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 2,745,900 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 1,137,900 บาท กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 1,348,000 บาท และโครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน จำนวน 260,000 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรค ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน มีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 3 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า ทำให้ทราบสภาวะโรคได้เร็ว เนื่องจากมีเครื่องมือและอุปกรณ์ห้องปฏิบัติการครบถ้วน

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

มีสถานที่กักกันสัตว์โคเนื้อของเอกชน 1 แห่ง ที่ได้รับการรับรองคือ หจก. อารีทรัพย์ 2013 2013 ตั้งอยู่ที่ตำบลบางทรายใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาและบริการกสิกรรม-ป่าไม้ (หนองเต่า) สหวัณนะเขต ตั้งแต่ปี 2554 เป็นสถานที่สาธิตกิจกรรมการเกษตรและถ่ายทอดเทคโนโลยีในเกษตรกรชาวลาว ซึ่งการดำเนินงานด้านปศุสัตว์ โดยกรมปศุสัตว์มีกิจกรรมประกอบด้วย การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงแพะ การเลี้ยงเป็ดไข่ และเป็ดเนื้อ มีกิจกรรมเสริมในการปลูกพืชอาหารสัตว์ใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์ภายในศูนย์ฯ และเป็นเสบียงสัตว์ในช่วงแล้งหรือฤดูขาดแคลนและขยายผลสู่ชุมชน สำหรับความร่วมมือด่านกักกันสัตว์มุกดาหารและด่านกักกันสัตว์ สปป.ลาว มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์โรคระบาดสัตว์และวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

การส่งออกโคเนื้อดำเนินการโดย หจก. อารีทรัพย์ 2013 ซึ่งรวบรวมโคเนื้อจากตลาดนัดโคกระบือในจังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคามและร้อยเอ็ด เป็นโคโครงขนาดน้ำหนักเฉลี่ย 500 กิโลกรัม อายุประมาณ 3 ปี ส่งออกทุกวัน ๆ ละ 60 ตัว ตลาดปลายทางคือแขวงสุวรรณเขต สปป.ลาว มีผู้นำเข้าจำนวน 2 ราย และเวียดนาม มีผู้นำเข้าจำนวน 4 ราย นอกจากนี้ หจก. อารีทรัพย์ 2013 ยังส่งออกโครุ่นไปเลี้ยงขุนต่อที่แขวงจำปาศักดิ์ สปป. ลาว โดยส่งออกทางด่านช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี ด้วย

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

จังหวัดมุกดาหารตั้งอยู่ตรงข้ามกับเมืองโกสอนพมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว มีอำเภอที่อยู่ติดแนวพรมแดนแม่น้ำโขง คือ อำเภอหว้านใหญ่ อำเภอเมืองมุกดาหาร และอำเภอดอนตาล ด่านพรมแดนมุกดาหาร ตั้งอยู่เชิงสะพานมิตรภาพ 2 บ้านสงเปือย ถนนชยางกูร (ทางหลวงหมายเลข 212) ต.บางทรายใหญ่ อ.เมือง จังหวัดมุกดาหาร

นอกจากนี้ยังมีจุดผ่อนปรนอีก 3 จุด ซึ่งเป็นช่องทางการค้าธรรมชาติติดต่อกับ แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว คือ จุดผ่อนปรนบ้านท่าโพธิ์ อ.ดอนตาล อยู่ตรงข้ามบ้านบุงนารี เมืองไซพูทอง จุดผ่อนปรนวัดสองคอน อำเภอหว้านใหญ่ ซึ่งตรงข้ามกับบ้านแก่งกะเบาเมืองไทรบุรี และจุดผ่อนปรนบ้านท่าไคร้ อำเภอเมืองมุกดาหาร ซึ่งตรงข้ามบ้านห้วยไผ่ เมืองโกสอนพมวิหาน

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

จังหวัดมุกดาหารมีตลาดนัดโคกระบือ จำนวน 1 แห่ง คือ ตลาดนัดตำบลบ้านโคก อ.เมือง กำหนดเปิดตลาดทุกวันจันทร์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยวันละ 200 ตัว

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

- 1) ไม่มีการนำเข้าสัตว์มีชีวิตและซากสัตว์จาก สปป.ลาว
- 2) การส่งออกสัตว์มีชีวิต

สินค้าปศุสัตว์หลักที่ส่งออกภายใต้ความรับผิดชอบของด่านกักกันสัตว์มุกดาหารได้แก่ โคมีชีวิต ปริมาณการส่งออกระหว่างปี 2558-2561 เฉลี่ยประมาณปีละ 15,000 ตัว มูลค่าเฉลี่ยปีละ 750 ล้านบาท เป็นโคโครงขนาดน้ำหนักเฉลี่ย 500 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 100 บาท โดยในปี 2561 มีการส่งออกโคมีชีวิตจำนวน 16,540 ตัว นอกจากนี้มีการส่งออกไก่ไข่ต่อเนื่องทุกปี ซึ่งในปี 2561 มีการส่งออก 159,900 บาท

ตารางที่ 14 ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ปี 2558-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร (หน่วย : ตัว)

รายการ	2558	2559	2560	2561
โค	10,434	15,013	20,467	16,540
กระบือ	22	585	582	3,509
แพะ	16,575	16,464	943	0
สุกร	5,845	9,291	958	219
ลูกสุกร	2,050	23,508	9,220	5,158
โคนม	25	0	0	0
ไก่เนื้อ	4,500	0	0	0
ไก่ไข่	31,500	144,600	88,300	159,900

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร

3) การส่งออกซากสัตว์

สินค้าซากสัตว์ที่มีปริมาณการส่งออกมากได้แก่ เนื้อไก่และชิ้นส่วนเนื้อไก่ เนื้อสุกรและชิ้นส่วน โดยเริ่มมีการส่งออกในปี 2560 มีการส่งออกเนื้อสุกรและชิ้นส่วนจำนวน 923,378 กิโลกรัม เนื้อไก่และชิ้นส่วนเนื้อไก่จำนวน 5,827,817 กิโลกรัม และมีการนำเข้าต่อเนื่องในปี 2561 โดยมีปริมาณการนำเข้าลดลง

ตารางที่ 15 ปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ปี 2558-2561 ณ ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร (หน่วย : กิโลกรัม)

รายการ	2558	2559	2560	2561
เนื้อสุกร/ชิ้นส่วน	0	0	923,378	135,241
เครื่องในสุกร	0	0	150,286	189,000
เนื้อไก่	0	0	1,551,877	257,875
ซาก/ขา/ปีก/เอ็น/กระดูกไก่	0	0	4,275,940	27,600
เนื้อเป็ด	0	0	7,448	5,224
ขาเป็ด	0	0	54,000	-
เนื้อโค	0	0	154	440
เครื่องในโค	0	0	26,000	-

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร

(3) ปัญหาอุปสรรค

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์มุกดาหารด้านการปฏิบัติงานพบว่า ดำเนินงานสามารถบริหารจัดการได้ ประกอบกับมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับด่านกักกันสัตว์ สปป.ลาว ซึ่งมีการแก้ไขปัญหาด้วยกันด้วยดี

6) ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี

ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี เป็นหนึ่งในกลุ่มด่านกักกันสัตว์ที่ 3 ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ด่านกักกันสัตว์ ได้แก่ ด่านกักกันสัตว์นครราชสีมา ด่านกักกันสัตว์บุรีรัมย์ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านกักกันสัตว์ศรีสะเกษ ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ด่านกักกันสัตว์ยโสธร และด่านกักกันสัตว์ยโสธร ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานีเป็นด่านชายแดนระหว่างประเทศไทยกับ แขวงจำปาสัก สปป.ลาว และติดต่อ อำเภอจอมกระสาน จังหวัดพระวิหาร ประเทศกัมพูชา

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 34 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 4 คน พนักงานราชการ 7 คน และลูกจ้าง 23 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 2,881,840 บาท แบ่งเป็น งบบุคลากร จำนวน 1,347,240 บาท และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 1,534,600 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี เก็บตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จังหวัดสุรินทร์ ในปีงบประมาณ 2562 ตามเป้าหมายในระบบ e-Operation ทั้งหมด 240 ตัวอย่าง เฉลี่ยเก็บตัวอย่างเดือนละ 20 ตัวอย่าง (เป็นเป้าหมายการเก็บตัวอย่างส่งตรวจโรคคอหอยแอฟริกาในสุกร) และมีการขนส่งตัวอย่างส่งห้องปฏิบัติการโดยฝากรถยนต์โดยสารประจำทางปรับอากาศ ซึ่งได้รับความสะดวกรวดเร็ว

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

สถานที่กักกันสัตว์เอกชน ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ สวนสัตว์อุบลราชธานี ต.ขามใหญ่ อ.เมือง เป็นสถานที่กักกันสัตว์เอกชน ประเภทสัตว์ป่าสัตว์ปีก เพื่อการนำเข้าและนำออกราชอาณาจักร โดยกำหนดให้ใช้สำหรับการกักกันสัตว์ได้รวมทั้งสิ้นไม่เกิน 10 ตัว

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

1) โครงการความร่วมมือไทย-ลาวในการเฝ้าระวัง ควบคุมและป้องกันโรคไข้หวัดนก ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 จนถึงปัจจุบัน โดยได้มีการจัดตั้งคณะทำงานทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ในการประชุมวางแผนดำเนินงานในการเฝ้าระวังโรคร่วมกันในระดับคู่แขวง-จังหวัด สร้างเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนข้อมูล แจ้งเตือนสัตว์ปีกป่วย/ตายระหว่างกัน รวมไปถึงมีส่วนร่วมในกิจกรรมการนำเสนอข้อเสนอมหาภาคในการเตรียมความพร้อมรับมือโรค มีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ปีละ 2 ครั้ง และครั้งล่าสุดจะมีการประชุมประจำปี 2562 ระหว่างวันที่ 21-24 พฤษภาคม 2562 ณ โรงแรมฟอร์จูน ริเวอร์วิว อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เป็นการประชุมหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรมปศุสัตว์ ได้แก่ สำนักงานควบคุม ป้องกันโรคสัตว์ กองความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ (ศวพ) สำนักงานปศุสัตว์เขต 1-9 สำนักงาน

ปศุสัตว์จังหวัด ด้านกักกันสัตว์ชายแดนที่ติดต่อกับลาว คือ ด้านกักกันสัตว์หนองคาย ด้านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด้านกักกันสัตว์นครพนม ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี และด้านกักกันสัตว์เชียงราย

2) โรคพิษสุนัขบ้า เป็นการเฝ้าระวังและร่วมมือกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี

3) โรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) มีความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ในการเฝ้าระวังการลักลอบนำเข้าสินค้าปศุสัตว์ โดยเฉพาะซากสุกรและสุกรมีชีวิต เข้าประเทศไทย โดยการเข้มงวดในการตรวจค้นสัมภาระ รถโดยสารระหว่างประเทศ และความร่วมมือในการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อยานพาหนะ และเข้มงวดในการส่งสุกรมีชีวิตไปยัง สปป.ลาว โดยต้องมีการฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อทั้งก่อนออกจากประเทศไทยและต้องล้างทำความสะอาดรถขนส่งสุกรจากด่านกักกันสัตว์วังเต่า และพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนกลับเข้ามาประเทศไทย มีการประชุมระหว่างด่านกักกันสัตว์วังเต่า ปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี ปศุสัตว์อำเภอที่ติดชายแดนสปป.ลาว และด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี พร้อมทั้งมอบเครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อและน้ำยาฆ่าเชื้อ (เครื่องพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อได้รับการสนับสนุนจากสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งประเทศไทย)

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

การส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานีส่วนใหญ่เป็นการส่งออกซากสัตว์เพื่อการบริโภค เช่น ซากโค ซากสุกร ซากไก่ และซากเป็ด เป็นต้น โดยลักษณะสินค้าเป็นสินค้าแช่เย็น แช่แข็ง ซึ่งมีผู้ประกอบการที่มีห้องเย็นเป็นผู้ดำเนินการส่งออก ดังนี้

1) ห้องเย็น P-Mart ดำเนินการโดย บริษัท พีมาร์ท ฟู้ดส์ เซอร์วิส จำกัด เป็นสถานที่พักซากสัตว์เอกชน ประเภทเนื้อสัตว์และเครื่องในสัตว์ (โค, กระบือ, แพะ, แกะ, สุกร และสัตว์ปีก) เพื่อการบริโภคภายหลังการนำเข้าและนำออกราชอาณาจักร ประกอบกิจการซูเปอร์มาร์เก็ต จำหน่าย ค้าส่ง ค้าปลีก อาหารแช่แข็ง อาหารทั่วไป อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป อาหารสด อาหารแปรรูป การค้าส่งค้าปลีกเครื่องในสุกรและเครื่องในสัตว์ทุกชนิด บริษัท พีมาร์ท ฟู้ดส์ เซอร์วิส จำกัด สาขาอุบลราชธานี ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 330 หมู่ 10 บริเวณถนนเลี่ยงเมืองอุบล ตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เป็นศูนย์กระจายสินค้าการส่งออก อาหารทั่วไป อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป อาหารสด อาหารแช่แข็ง อาหารแปรรูป ประเภทสินค้าปศุสัตว์คือ เนื้อสัตว์และเครื่องในสัตว์ (โค, กระบือ, แพะ, แกะ, สุกร และสัตว์ปีก)

2) ห้องเย็นบุญศิริ ดำเนินการโดย บริษัท บุญศิริโพรเซสโปรดักส์ จำกัด เป็นสถานที่พักซากสัตว์เอกชน ประเภทเนื้อสัตว์และเครื่องในสัตว์ (โค, กระบือ, แพะ, แกะ, สุกร และสัตว์ปีก) เพื่อการบริโภคภายหลังการนำเข้าและนำออกราชอาณาจักร ประกอบกิจการจำหน่ายปลาทะเลแช่แข็งและอาหารทะเลแช่แข็ง เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าปลาทะเลแช่แข็งคุณภาพสูงทั้งในประเทศ และ นำเข้าปลาทะเลแช่แข็งจากต่างประเทศ อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลี จีน ปากีสถาน อินเดีย โอมาน เยเมน แอฟริกา และอีกหลายประเทศทั่วโลก เป็นต้น รวมทั้งจำหน่ายอาหารแช่แข็ง เนื้อสัตว์แช่แข็ง ผัก-ผลไม้แช่แข็ง และผักแช่แข็งและหนอนไหมแช่แข็ง ดำเนินธุรกิจในรูปแบบ B2B ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้าให้มากที่สุด มี 8 สาขา ใน 8 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ บุรีรัมย์ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด สุรินทร์ อุตรดิตถ์ และมุกดาหาร ห้องเย็นบุญศิริ ประกอบกิจการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสินค้าปศุสัตว์ คือ จำหน่ายเนื้อสัตว์แช่แข็ง, เครื่องในสุกรแช่แข็ง, เครื่องในโคแช่แข็ง รวมทั้งชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง โดยบริษัท บุญศิริโพรเซสโปรดักส์ จำกัด สาขาอุบลราชธานี ตั้งอยู่ที่ 159 หมู่ 4 ตำบล หนองกิงเพล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3) ห้องเย็นมหาชัยวาริน เป็นสถานที่พักซากสัตว์เอกชน ประเภท เนื้อสัตว์และเครื่องในสัตว์ (โค กระบือ แพะ แกะ สุกรและสัตว์ปีก) เพื่อการบริโภคภายหลังการนำเข้าและนำออกราชอาณาจักร ตั้งอยู่เลขที่ 20/10 ถนนเทศบาล 29 ตำบลวารินชำราบ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

4) ห้องเย็นครัวคุณย่า ดำเนินการโดยบริษัท ครัวคุณย่าอินเตอร์ฟู้ด จำกัด เป็นสถานที่พักซากสัตว์เอกชน ประเภทเพื่อเข้าเขตควบคุมหรือเขตปลอดโรคปากและเท้าเปื่อยภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่เลขที่ 284/4 หมู่ 8 ตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบกิจการผลิตและจำหน่ายส่ง หมูปิ้งนมสด

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี รวมทั้งสิ้น 8 จุด แบ่งเป็น 7 จุดที่มีพรมแดนติดกับ สปป.ลาว เป็นจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง ได้แก่ (1) ด่านพรมแดนถาวรช่องเม็ก อำเภอสิรินธร และ (2) จุดผ่านแดนถาวรบ้านปากแซง อำเภอนาตาล จุดผ่อนปรน 3 แห่ง ได้แก่ (1) จุดผ่อนปรนหน้าด่านศุลกากรเขมรราชู ตำบลพะลาน อำเภอเขมรราชู (2) จุดผ่อนปรนบ้านสองคอน ตำบลสองคอน อำเภอโพธิ์ไทร (3) จุดผ่อนปรนบ้านด่านเก่า ตำบลโขงเจียม อำเภอโขงเจียม และ (4) จุดผ่อนปรนช่องตาอู ตำบลโพนงาม อำเภอบุญศรี และท่าข้ามประเพณี 1 จุด คือ (1) ท่าข้ามประเพณีคันท่าเกวียน บ้านคันท่าเกวียน ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม และอีก 1 จุดที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา คือ (1) จุดผ่อนปรนช่องอานม้า ช่องอานม้า ตำบลโขง อำเภอน้ำยืน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 16 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี

ที่	ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า		พื้นที่ตรงข้ามประเทศเพื่อนบ้าน	หมายเหตุ
	ลักษณะพื้นที่	ที่อยู่		
1	จุดผ่านแดนถาวร	ต.ช่องเม็ก อ.สิรินธร จ.อุบลราชธานี	ด่านสากลวังเต่า บ้านวังเต่า แขวงจำปาสัก	ไทย-ลาว
2	จุดผ่อนปรน	หน้าด่านศุลกากรเขมรราชู อ.เขมรราชู จ.อุบลราชธานี	บ้านนาปากซัน เมืองสองคอน แขวงสะหวันนะเขต	ไทย-ลาว
3	จุดผ่านแดนถาวร	บ้านปากแซง ต.พะลาน อ.นาตาล จ.อุบลราชธานี	บ้านปากตะพาน เมืองละคอนเพ็ง แขวงสาละวัน (ท่าข้ามประเพณี)	ไทย-ลาว
4	จุดผ่อนปรน	บ้านสองคอน ต.สองคอน อ.โพธิ์ไทร จ.อุบลราชธานี	บ้านหนองแสง บ้านดอนหมากเตื่อ เมืองละคอนเพ็ง แขวงสาละวัน	ไทย-ลาว
5	จุดผ่อนปรน	บ้านด่านเก่า ต.โขงเจียม อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี	บ้านสิงสัมพัน เมืองชนะสมบุญ แขวงจำปาสัก	ไทย-ลาว
6	ท่าข้ามประเพณี	บ้านคันท่าเกวียน ต.นาโพธิ์กลาง อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี	บ้านคันทรงชัย เมืองคงเซโดน แขวง สาละวัน	ไทย-ลาว
7	จุดผ่อนปรน	ช่องตาอู ต.โพนงาม อ.บุญศรี จ.อุบลราชธานี	บ้านเที่ยง เมืองสุขุมมา แขวงจำปาสัก	ไทย-ลาว

ตารางที่ 16 (ต่อ) ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี

ที่	ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า		พื้นที่ตรงข้ามประเทศเพื่อนบ้าน	หมายเหตุ
	ลักษณะพื้นที่	ที่อยู่		
8	จุดผ่อนปรน	ช่องอานม้า ต.โขง อ.น้ำยืน จ.อุบลราชธานี	บ้านสะเตียลตง อำเภอจอมกระสาน จังหวัดพระวิหาร	ไทย-กัมพูชา

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี

1) จุดผ่านแดนถาวรช่องเม็กหรือด่านพรมแดนช่องเม็ก เป็นจุดผ่านแดนถาวรไทย-ลาว ตั้งอยู่ในเขตอำเภอสิรินธร จ.อุบลราชธานี ห่างจากตัวจังหวัดราว 90 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ชายแดนติดต่อระหว่างไทยกับลาว ที่แขวงจำปาสัก ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนจุดเดียวในภาคอีสาน ที่สามารถเดินทางไป สปป.ลาว โดยทางพื้นดิน ในขณะที่จุดอื่นจะต้องข้ามลำน้ำโขง ถนนสายนี้เชื่อมกับถนนในเขตลาว เข้าไปสู่เมืองปากเซในอีก 44 กิโลเมตร

2) ด่านถาวรบ้านปากแซง อำเภอนาตาล เป็นเขตติดต่อกับด่านท้องถิ่น บ้านปากตะพาน เมืองละคอนเพ็ง แขวงสาละวัน เป็นด่านที่ได้รับการพัฒนารองรับด้านการค้าและบริการของจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากสามารถขนส่งสินค้าผ่านแขวงสาละวัน สปป.ลาว ไปยังเมืองดานัง ประเทศเวียดนาม ระยะทางเพียง 137 กม. และยังคงเดินทางไปประเทศจีนได้สะดวกรวดเร็วขึ้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อคราวประชุมเมื่อปี 2555 ที่จังหวัดสุรินทร์ เห็นชอบในหลักการของกรอบข้อเสนอแผนโครงการก่อสร้างสะพานสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 6 (นาตาล-ละคอนเพ็ง) เพื่อยกระดับความเจริญในหลาย ๆ ได้ประโยชน์ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม วัฒนธรรม และด้านความมั่นคง คาดว่าจะสามารถเปิดใช้ได้ในปี 2565-2566

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

1) ตลาดนัดโคกระบือบ้านยาง ต.บึงใหม่ อ.วารินชำราบ กำหนดเปิดตลาดทุกวันพุธและอาทิตย์ มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 1,500 ตัว

2) ตลาดนัดห้วยฝ้ายพัฒนา ต.ห้วยฝ้ายพัฒนา อ.ตระการพืชผล กำหนดเปิดตลาดทุกวันเสาร์มีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 400 ตัว

3) ตลาดนัดโคกระบือบ้านเป่า อ.ตระการพืชผล กำหนดเปิดตลาดทุกวันพฤหัสบดีมีปริมาณโคกระบือเข้าตลาด เฉลี่ยนัดละ 200 ตัว

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

การส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกสัตว์ปีก ได้แก่ ไก่ไข่ ปลดตระวาง ไก่พื้นเมืองและเป็ดเนื้อ โดยมีมูลค่าการส่งออกในช่วงปี 2558-2561 เฉลี่ยปีละ 33.345 ล้านบาท 27.104 ล้านบาท และ 18.998 ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ 17 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี (มูลค่า : ล้านบาท)

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
โค (ตัว)	10,636	182.929	1,681	33.620	500	4.0	0	0
สุกรคละเพศ (ตัว)	120	0.573	0	0	69	0.310	0	0
สุกรขุน (ตัว)	210	0.973	502	1.862	51	0.226	395	5.655
ลูกสุกรพันธุ์ (ตัว)	71	0.092	650	1.105	1,106	0.925	31	0.046
สุกรพันธุ์ (ตัว)	856	0.693	444	0.746	387	5.153	1,371	20.993

ตารางที่ 17 (ต่อ) ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี (มูลค่า : ล้านบาท)

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
แกะ (ตัว)	60	0.300	22	0.044	296	0.842	47	0.066
ไก่ (กก.)	4,600	0.414	0	0	750	0.067	0	0
ไก่ไข่ปลดระวาง (กก.)	434,760	40.148	437,078	36.562	422,415	35.626	522,238	21.046
ไก่พื้นเมือง (กก.)	377,065	33.059	380,550	34.869	231,188	20.741	222,790	19.749
ลูกไก่เนื้อ (ตัว)	239,500	4.151	245,500	3.823	291,300	4.885	390,900	8.386
เป็ดเนื้อ (กก.)	146,540	13.021	236,799	20.683	211,027	24.908	190,240	17.382
เป็ดเทศ (กก.)	3,500	0.315	0	0	0	0	600	0.054

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี

สำหรับปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ในปี 2561 มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกรายการ เช่น ปริมาณการส่งออกเนื้อโคเพิ่มขึ้นจาก 600 กิโลกรัมในปี 2559 เป็น 468,439 กิโลกรัมในปี 2561 เนื้อสุกรเพิ่มขึ้นจาก 168,480 กิโลกรัมในปี 2559 เป็น 1,449,256 กิโลกรัมในปี 2561 เนื้อไก่เพิ่มขึ้นจาก 1.058 ล้านกิโลกรัมในปี 2559 เป็น 3.770 ล้านกิโลกรัมในปี 2561 และเนื้อเป็ดเพิ่มขึ้นจาก 1,194 กิโลกรัมในปี 2559 เป็น 66,489.57 กิโลกรัมในปี 2561 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการส่งออกเนื้อสัตว์ไป สปป.ลาว

ตารางที่ 18 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี (ล้านบาท)

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
โค (กก)	0	0	600	0.060	237,588	11.210	468,439	46.843
สุกร (กก)	0	0	168,480	10.108	951,138	57.068	1,449,256.14	86.955
ไก่ (กก)	88,494	4.424	1,058,665	52.933	2,589,719	129.485	3,770,129	188.506
เป็ด (กก)	0	0	1,194	0.059	34,595	1.729	66,489.57	3.324

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี

(3) ปัญหาอุปสรรค

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานีด้านการปฏิบัติงานพบว่า ดำเนินงานสามารถบริหารจัดการได้ ประกอบกับมีความร่วมมือที่ใกล้ชิดกับด้านกักกันสัตว์ สปป.ลาว ซึ่งมีการแก้ไขปัญหาพร้อมกันด้วยดี

7) ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์

ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์ เป็นกลุ่มที่ 3 ด้านกักกันสัตว์นครราชสีมา ด้านกักกันสัตว์บุรีรัมย์ ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด้านกักกันสัตว์ศรีสะเกษ ด้านกักกันสัตว์อุบลราชธานี, ด้านกักกันสัตว์ยโสธร ปฏิบัติงานตามนโยบายด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน นอกจากนี้ ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเติบโตทางการค้าสินค้าไก่พื้นเมืองมีชีวิต จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการส่งออกไก่พื้นเมืองอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา รวมทั้งออกแบบระบบพัฒนาการตลาดและการส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิต ทำให้เห็นศักยภาพการส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิตเติบโตอย่างต่อเนื่อง และได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อเติมในการบังคับใช้กฎหมายในเขตปลอดโรคระบาด เช่น เป็นหัวหน้าทีมในการเฝ้าระวังโรค

อหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF) โดยจัดชุดเฝ้าระวังโรค ณ จุดผ่อนปรน สะพานท่าเรือ ลาดตระเวนตามแนวชายแดน เป็นต้น

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 25 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 4 คน พนักงานราชการ 5 คน และลูกจ้าง 16 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 1,670,440 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 972,840 บาท กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 664,000 บาท และกิจกรรมเฝ้าระวัง ควบคุม บำบัดและชันสูตรโรคสัตว์ จำนวน 33,600 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ เก็บตัวอย่าง fecal swap ใกล้เคียงเมืองส่งห้องปฏิบัติการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง จังหวัดสุรินทร์ ประมาณเดือนละ 240 ตัวอย่าง

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

ไม่มีสถานกักกันสัตว์เอกชน แต่ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์มีคอกกักกันสัตว์ใหญ่ สามารถกักโค-กระบือได้ประมาณ 500 ตัว ส่วนใหญ่เป็นการกักกันสัตว์ก่อนเข้าพื้นที่ปลอดโรคระบาดในปศุสัตว์เขต 2

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

ปัจจุบันด่านกักกันสัตว์สุรินทร์และด่านกักกันสัตว์ประเทศกัมพูชา ไม่มีความร่วมมือระหว่างในระดับพื้นที่ การดำเนินงานระหว่างประเทศเป็นไปตามขั้นตอนที่มีความตกลงภายใต้การประชุมทวิภาคีว่าด้วยการพัฒนาสุขภาพสัตว์ไทย-กัมพูชา

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

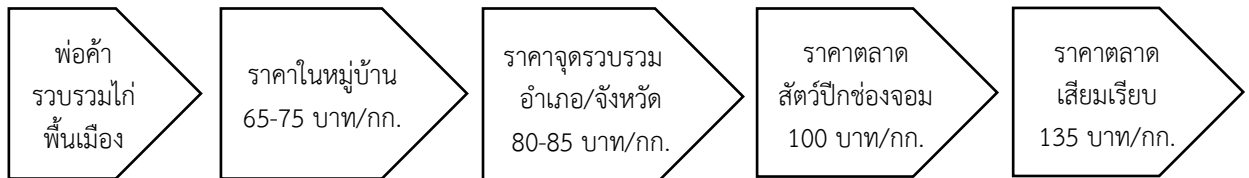
2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 และ 14 บ้านด่านพัฒนา ต.ด่าน อ.กาบ เป็นเส้นทางข้ามแดนที่ใหญ่และสะดวกที่สุดของจังหวัดสุรินทร์ไปกัมพูชา ทำให้มีการติดต่อสัญจรไปมาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างชาวไทยและชาวกัมพูชามาเป็นเวลานาน นอกจากนี้จุดผ่านแดนถาวรช่องจอมยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ใครมาเมืองสุรินทร์แล้ว จะต้องแวะเวียนไปเที่ยวตลาดการค้าชายแดนช่องจอม ซึ่งปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในไม่กี่ปีที่ผ่านมา และจะได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่ใหญ่ในอีสานใต้ต่อไป

สินค้าปศุสัตว์ที่เป็นสินค้าหลักในการส่งออกทางจุดผ่านแดนถาวรช่องจอมได้แก่ ไข่พื้นเมือง น้ำหนักเฉลี่ย 1.2-1.8 กิโลกรัม หนักอกไม่แหลม และมีขนเต็ม ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา พบว่า การรวบรวมเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อการส่งออกร้อยละ 80 รวบรวมในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 10 รวบรวมในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ และ ร้อยละ 10 รวบรวมในเขตพื้นที่ศรีสะเกษ โดยมีแหล่งรับซื้อตั้งอยู่ริมถนนสายสำคัญ ๆ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท อำเภอเขวาสินรินทร์ และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ หรือขับรถกระบะไปรับซื้อตามหมู่บ้าน โดยปกติราคาที่รับซื้อไก่พื้นเมืองในหมู่บ้านจะมีราคาประมาณกิโลกรัมละ 65-75 บาท แต่ถ้าเกษตรกรขนส่งไก่มาขายในจุดรับซื้อ ไก่พื้นเมืองจะมีราคาประมาณกิโลกรัมละ 80-85 บาท หรือถ้านำมาขายในตลาดสัตว์ปีกช่องจอมจะมีราคาประมาณกิโลกรัมละ 100 บาท แต่ในช่วงเทศกาลสำคัญของกัมพูชาราคาที่รับซื้อไก่พื้นเมืองจะสูงขึ้น เช่น ตรุษจีน เทศกาลไหว้บรรพบุรุษของคนจีน สงกรานต์ และเทศกาลแซนโตนตาหรือประเพณีแซนโหว้บรรพบุรุษผู้ล่วงลับในงานบุญเดือน 10 ชาว

กัมพูชาจะหาซื้อมะพร้าวแก่สำหรับทำขนม มะพร้าวอ่อน และไก่พื้นเมืองมีชีวิตเป็นเครื่องเช่นไหว้ ซึ่งทั้งมะพร้าวและไก่พื้นบ้านในประเทศกัมพูชาหาซื้อได้ยาก มีขายน้อยและราคาสูง จึงต้องข้ามมาหาซื้อจากตลาดชายแดนช่องจอม เพื่อนำไปขายที่ตลาด จ.เสียมราฐ และ จ.อุดรธานี ในราคาที่สูงขึ้นอีก 2-3 เท่า เพราะต้องบวกค่าขนส่ง ค่าภาษีนำเข้าต่าง ๆ ช่วงที่ราคาไก่พื้นเมืองลดต่ำ ได้แก่ ช่วงเลยสงกรานต์ ตั้งแต่วันที่ 10 เมษายนเป็นต้นไปจนถึงช่วงหว่านข้าวปลายเมษายน-พฤษภาคม โดยมีวิธีการตลาดดังนี้

สภาวะปกติ

ช่วงเทศกาล

ภาพที่ 6 เส้นทางการค้าและราคาซื้อ-ขายไก่พื้นเมืองมีชีวิตในสภาวะปกติ/ช่วงเทศกาล

ในการนี้ พบว่ามีผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีกที่ช่องจอมแบ่งได้ 7 กลุ่ม จะตั้งจุดรับซื้อ ณ จุดรวบรวมสัตว์ปีกตลาดแหลมทอง ตลาดข้างศาลาการ ตลาดอาเซียนและตลาดสิงโต โดยแต่ละกลุ่มจะมีลูกค้าชาวกัมพูชาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรธานี กัมพูชา ตลาดสัตว์ปีกช่องจอมจะเปิดทำการตั้งแต่เวลา 03.00-11.00 น. เมื่อรวบรวมไก่พื้นเมืองแล้วจะมัดขารวมกันชุดละ 2 ตัวบรรจุทุกไก่ในรถเก๋งขนส่งเข้าสู่ประเทศกัมพูชา ซึ่งกระบวนการเคลื่อนย้ายสัตว์และการส่งออกสัตว์มีชีวิตต้องปฏิบัติตามระเบียบของกรมปศุสัตว์อย่างเคร่งครัด โดยด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ได้จัดเจ้าหน้าที่ไปอำนวยความสะดวกและเฝ้าระวังโรคที่ตลาดสัตว์ปีกช่องจอมทุกวัน

ตารางที่ 19 กลุ่มผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีกที่ช่องจอม ณ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์

ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	จุดรวบรวมสัตว์ปีก	จำนวนลูกค้ากัมพูชา (ราย)	ผู้ซื้อปลายทางกัมพูชา	จำนวนรถยนต์ที่ใช้งานส่งไก่(คัน)
1.น.ส.วิไลลักษณ์ กำจัดภัย	อ.ปราสาท	ตลาดแหลมทอง	2	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรธานี	6
2.นายกิมหลี่ สืบเพ็ง	อ.ปราสาท	ตลาดแหลมทอง	1	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรธานี	2

ตารางที่ 19 (ต่อ) กลุ่มผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีกที่ช่องจอม ณ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์

ผู้ประกอบการ	ที่อยู่	จุดรวบรวมสัตว์ปีก	จำนวนลูกค้ากัมพูชา (ราย)	ผู้ซื้อปลายทางกัมพูชา	จำนวนรถยนต์ที่ใช้ขนส่งไก่(คัน)
3.นายพยา กัตัญญ	อ.ปราสาท	ตลาดข้างศาลากลาง	3	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรรัมย์	8
4.นายโกศล นาเมืองรักษ์	อ.กาบเชิง	ตลาดแหลมทอง	1	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรรัมย์	6
5.นายอนุเบส ทองศรี	อ.ศรีขรภูมิ	ตลาดสิงโต	1	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรรัมย์	4
6.นายวุฒิศักดิ์ นุตะแวง	อ.กระสัง	ตลาดแหลมทอง	1	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรรัมย์	1
7.นายบุญฤทธิ์ เลิศทองคำ	อ.กาบเชิง	ตลาดอาเซียนช่องจอม	3	บ้านโอรเสม็ด อ.สำโรง จ.อุดรรัมย์	2

ที่มา: สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม เป็นด่านตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงหมายเลข 214 (สุรินทร์-ช่องจอม) ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ไปทางทิศใต้ประมาณ 70 กิโลเมตร เป็นด่านพรมแดนแดนไทย-กัมพูชา ตรงข้ามบ้านโอรเสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรรัมย์ และเดินทางต่อไปยังเมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชาได้ ช่องจอมเป็นแนวช่องเขาของเทือกเขาพนมดงรักกั้นเขตแดนไทย-กัมพูชา ที่สามารถเดินทางข้ามแดนติดต่อกับบ้านโอรเสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรรัมย์ นอกจากนี้ยังมีจุดผ่อนปรนอีก 3 จุด ซึ่งเป็นช่องทางการค้าธรรมชาติติดต่อกับ แขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว คือ จุดผ่อนปรนบ้านท่าโพธิ์ อ.ดอนตาล อยู่ตรงข้ามบ้านบุงนารี เมืองไซพูทอง จุดผ่อนปรนวัดสองคอน อำเภอรำไพบุรี ซึ่งตรงข้ามกับบ้านแก่งกะเบาเมืองไทรบุรี และจุดผ่อนปรนบ้านท่าไคร้ อำเภอมืองมุกดาหาร ซึ่งตรงข้ามบ้านห้วยไผ่ เมืองโกสอนพมวิหาน

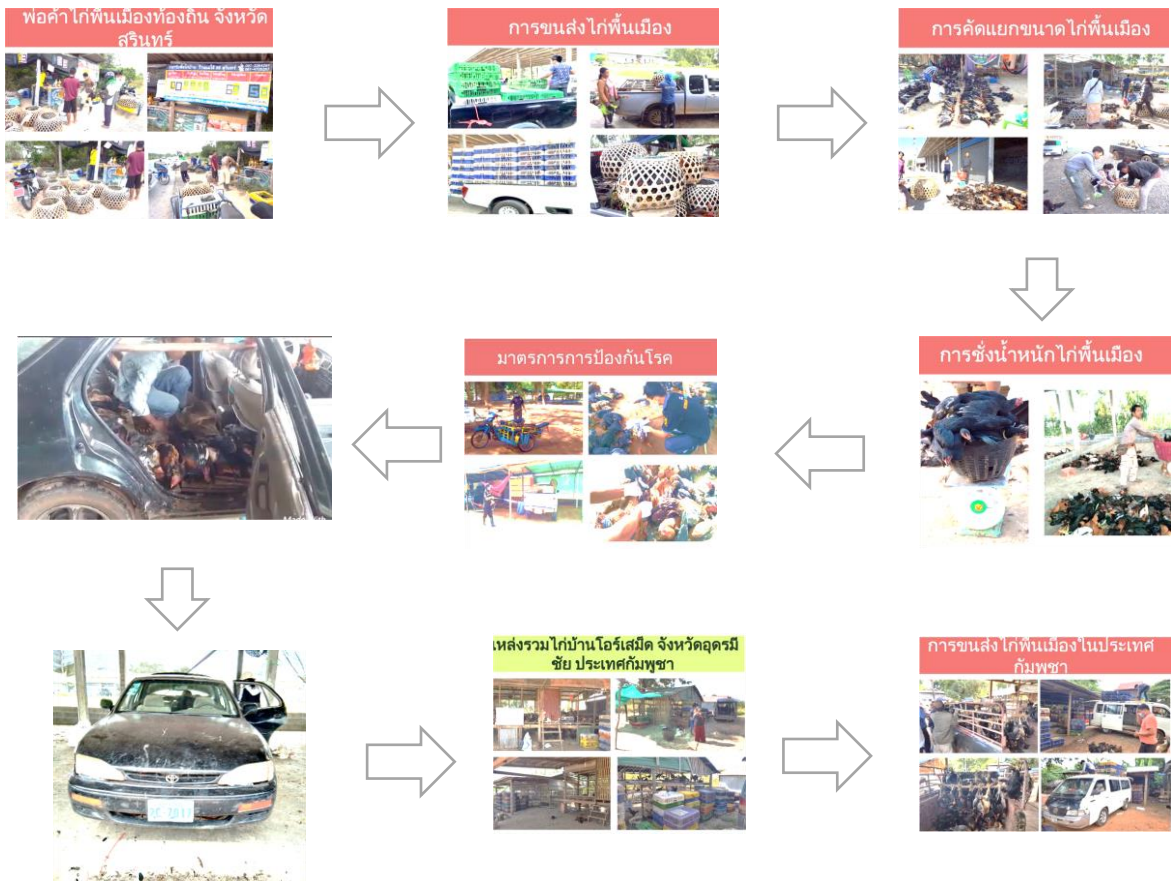
2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

ตลาดสัตว์ปีกช่องจอมมี 4 แห่ง ดังนี้

- 1) ตลาดแหลมทอง เป็นตลาดที่มีปริมาณรับซื้อไก่พื้นเมืองมากที่สุด โดยเฉลี่ยวันละ 29 ตัน มีพ่อค้าตั้งจุดรับซื้อจำนวน 10 คน
- 2) ตลาดอาเซียนช่องจอม เป็นตลาดรับซื้อไก่พื้นเมืองที่มีปริมาณเฉลี่ยวันละ 11 ตัน มีพ่อค้าตั้งจุดรับซื้อจำนวน 3 คน
- 3) ตลาดศาลากลาง เป็นตลาดรับซื้อไก่พื้นเมืองที่มีปริมาณเฉลี่ยวันละ 9 ตัน มีพ่อค้าตั้งจุดรับซื้อจำนวน 3 คน

4) ตลาดสิงโต เป็นตลาดรับซื้อไก่พื้นเมืองที่มีปริมาณเฉลี่ยวันละ 3 ตัน มีพ่อค้าตั้งจุดรับซื้อจำนวน 2 คน

เกษตรกรหรือผู้รวบรวมไก่พื้นเมืองจะบรรทุกไก่มาขายในตลาด โดยจะมีขั้นตอนการคัดแยกไก่ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ต่อรองราคา ชั่งน้ำหนัก เก็บตัวอย่างสุ่มตรวจตามมาตรการป้องกันโรคระบาด สัตว์สัตว์ปีก ขนส่งข้ามชายแดน ตามแผนภาพดังนี้

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์

ภาพที่ 7 เส้นทางการค้าไก่พื้นเมือง ณ ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

- 1) ไม่มีการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์จากประเทศกัมพูชา
- 2) การส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิต

ในอดีตการส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิตเป็นการค้าชายแดน ต่อมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ด่านกักกันสัตว์ได้มีการจัดระเบียบการส่งออกโดยเชิญผู้ประกอบการส่งออกประชุมหารือแนวทางการส่งออกให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยการนำเข้า นำออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ พ.ศ. 2544 การส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิตในปี 2558 จำนวน 513,958 กิโลกรัม มูลค่า 49,132,440 บาท มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 96 บาท เปรียบเทียบการราคาเฉลี่ยปี 2559 มีราคาต่อกิโลกรัมละ 103 บาท ราคาเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 7 หรือเท่ากับ

58,633,110 บาท และปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ซึ่งมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 566,652 กิโลกรัม ในขณะที่ปี 2560 มีการส่งออกจำนวน 632,750 กิโลกรัม มูลค่า 67,136,500 บาท มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 106 บาท คิดเป็นจำนวนไก่พื้นเมืองมีชีวิตประมาณ 46,870 ตัว

ตารางที่ 20 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์ปีกมีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์

ด้าน	2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)
ไก่พื้นเมือง	513,958	49.132	566,652	58.633	632,750	67.136	291,270	30.390
ไก่สามสาย	4,765	0.313	50	0.003	1,000	0.066	2,190	0.151
ไก่ไข่ปลด	360	0.014	230	0.012	-	-	251	0.012
เป็ดเทศ	13,663	0.864	959,609	2.885	73,080	4.663	24,100	1.470
เป็ดเนื้อ	90	0.004	31	0.001	-	-	-	-
เป็ดไข่ปลด	503	0.025	250	0.015	-	-	28	0.001

หมายเหตุ : ปี 2561 เดือน ม.ค.-พ.ค.

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์สุรินทร์

(3) ปัญหาอุปสรรค

- ขาดข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มที่มีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีกในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำมาเชื่อมโยงและวิเคราะห์ต่อยอดรวมกับข้อมูลที่มีอยู่
- มีผู้ประกอบการรายใหม่เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ทำให้การสรุปข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการค้าสัตว์ปีกทำได้ยาก
- ผู้ประกอบการรายใหม่มักจะขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการค้าสัตว์ปีกส่งออกให้ถูกต้อง ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558

8) ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว

ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว เป็นด้านกักกันสัตว์กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยด้านกักกันสัตว์สระแก้ว ด้านกักกันสัตว์นครนายก ด้านกักกันสัตว์ฉะเชิงเทรา ด้านกักกันสัตว์ชลบุรี ด้านกักกันสัตว์ปราจีนบุรี ด้านกักกันสัตว์จันทบุรี ด้านกักกันสัตว์ตราด ทำหน้าที่กำกับดูแลด้านกักกันสัตว์ในกลุ่มที่ 2 ให้ปฏิบัติงานตามนโยบายด้านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงานและได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อเติมในการบังคับใช้กฎหมายในเขตปลอดโรคระบาดและการปฏิบัติงานภายใต้โครงการโคบาลบูรพา

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว แบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายอำนวยการ และฝ่ายสารวัตรและกักกันสัตว์ มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 99 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 6 คน พนักงานราชการ 67 คน และลูกจ้าง 26 คน

1.2 งบประมาณ

ด้านกักกันสัตว์สระแก้ว ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 10,762,260 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 7,068,660 บาท กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 1,882,600 บาท กิจกรรมตรวจสอบรับรอง

คุณภาพสินค้าปศุสัตว์ จำนวน 1,551,000 บาท และโครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน จำนวน 260,000 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรคที่มักจะพบในพื้นที่เบื้องต้น ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย สารเร่งเนื้อแดง โรคแท้งติดต่อ โรควัณโรค และสารพิษจากเชื้อราในพืชอาหารสัตว์ ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน ระหว่างปี 2559-2562 รวมทั้งสิ้น 9,084,200 บาท เป็นค่าครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์จำนวน 44 รายการ เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการตรวจวิเคราะห์โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and Mouth Disease) โรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) สารเร่งเนื้อแดง (Beta-agonist) และสาร Alfatoxin โดยมีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 2 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัย สอดคล้องกับหลักการป้องกันโรคระบาดคือ “รู้โรคเร็ว ควบคุมโรคเร็ว ลดการสูญเสีย” เนื่องจากโรคระบาดเป็นโรคที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า จึงต้องมีเครื่องมือในการตรวจสอบ เมื่อตรวจพบก็จะสามารถป้องกันปราบโรคให้สงบได้อย่างรวดเร็วก่อนที่แพร่ระบาดออกไป รวมทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการดำเนินงานของภาคเอกชน เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยคาดหวังในอนาคตหากมีห้องปฏิบัติการเคลื่อนที่ (Mobile Lab) ซึ่งเป็นการทำงานแบบ real time ก็จะทำให้การป้องกันหรือควบคุมโรคมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

สินค้าปศุสัตว์หลักสำหรับการส่งออกคือ สุกรมีชีวิต ซึ่งผู้ประกอบการส่งออกจำนวน 4 ราย ได้แก่ (1) บริษัท ตะวัน-ออกฟิวเจอร์ จำกัด (2) บริษัท ไทย บูรพา เทรดิง จำกัด (3) ห้างหุ้นส่วนจำกัด บิ๊ก พิค เทรดิง และ (4) บริษัท ซี.เอส.จี จำกัด รวบรวมสุกรจากฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ได้มาตรฐานในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง สระแก้ว และจันทบุรี ซึ่งมีองค์ประกอบของมาตรฐานฟาร์มทั้ง 4 ด้าน คือ สภาพฟาร์มทั่วไป การจัดการฟาร์ม การจัดการสุขภาพสัตว์ และการจัดการสิ่งแวดล้อม

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์และกัมพูชา ได้จัดการประชุมทวิภาคีว่าด้วยการพัฒนาสุขภาพสัตว์ไทย-กัมพูชา แล้วจำนวน 9 ครั้ง โดยครั้งสุดท้ายได้จัดการประชุมทวิภาคีว่าด้วยการพัฒนาสุขภาพสัตว์ไทย-กัมพูชา (The 9th Bilateral Meeting on Cooperation on Animal Health Development between Cambodia and Thailand) ระหว่างวันที่ 3-6 กันยายน 2561 ณ โรงแรมโพรวิงส์ กรุงเทพฯ มีสาระสำคัญของการประชุมใน 2 ประเด็น คือ การอำนวยความสะดวกทางการค้าสัตว์มีชีวิตและผลิตภัณฑ์ ได้แก่ การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ และเอกสารรับรองสุขภาพร่างเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนยาสัตว์ อาหารสัตว์และอาหารเสริมในสัตว์ การทำเครื่องหมาย ประจำตัวสัตว์และระบบการติดตาม รวมทั้งความร่วมมือทางวิชาการในด้านการป้องกันและควบคุมโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญ ด้านการพัฒนาพันธุ์และการขยายพันธุ์ การจัดอบรมด้านกักกันสัตว์ นอกจากนี้ ยังมีการหารือความร่วมมือในการป้องกันโรคระบาดสัตว์ต่างถิ่นและอุบัติซ้ำตามแนวพรมแดน เช่น โรคพิษสุนัขบ้า โรคไข้หวัดนก และการรายงานความก้าวหน้าของโครงการพระราชดำริ ตลอดจนการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมในการป้องกันโรคไข้หวัดนกระหว่างจังหวัดคุนหมินไทย-กัมพูชา

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

การค้าปศุสัตว์ระหว่างชายแดนไทยกับกัมพูชา ใช้ระบบโควตาสัมปทานสินค้าที่มีมูลค่าการค้าซื้อขายครั้งละไม่เกิน 5 แสนบาท สำหรับสินค้าปศุสัตว์ส่วนใหญ่เป็นการค้าสุกรมีชีวิต โดยรัฐบาลกัมพูชาให้โควตาสัมปทานสินค้าสุกรมีชีวิต จำนวน 5 ฉบับ ๆ ละ 1,200 ตัว ซึ่งในวันที่สำรวจข้อมูล (วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2562) พบว่ามีใบสัมปทานสินค้าสุกรมีชีวิตเหลือ 2-3 ฉบับ เนื่องจากพ่อค้ากัมพูชานำเข้าสุกรจากเวียดนามมากขึ้น สาเหตุจากราคาสุกรมีชีวิตของเวียดนามระหว่างปี 2558-2559 ลดลงกว่าไทยมาก จึงชะลอการนำเข้าสุกรมีชีวิตจากไทย และเริ่มมีการส่งออกอีกครั้งในเดือนสิงหาคม 2561 เป็นการส่งออกสุกรมีชีวิตขนาดน้ำหนัก 105-110 กิโลกรัม ใช้ช่องทางด่านพรมแดนถาวรบ้านเขาหิน อำเภอลองหาด

การส่งออกสุกรไปกัมพูชาบริษัทผู้ส่งออกจะต้องได้รับคำสั่งซื้อจากตัวแทนพร้อมใบอนุญาตจากทางฝั่งกัมพูชา ก่อน ทั้งนี้ กัมพูชาต้องการสุกรมีชีวิตขนาดน้ำหนักประมาณ 110 กิโลกรัม ตอบสนองความต้องการของตลาดพนมเปญเป็นส่วนใหญ่ โดยหัวหน้าด่านกักกันสัตว์สระแก้วได้ประมาณความต้องการบริโภคสุกรของตลาดพนมเปญวันละ 2,800-3,000 ตัว แบ่งเป็นสุกรมีชีวิตที่ผลิตได้ภายในประเทศประมาณ 500 ตัว อีกประมาณ 2,300 ตัว ต้องนำเข้าจากประเทศไทยหรือเวียดนาม

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

จังหวัดสระแก้ว มีพรมแดนติดกับประเทศกัมพูชารวมทั้งสิ้น 4 จุด เป็นจุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง และจุดผ่อนปรน 2 แห่ง มีรายละเอียดดังนี้

1) ด่านพรมแดนบ้านคลองลึก (จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก) อำเภอรัญประเทศ ตั้งอยู่ที่บ้านคลองลึก ตำบลอัญประเทศ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอัญประเทศ ประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามบ้านปอยเปต อำเภอโอโจรว จังหวัดบันเตียเมียนเจย การเดินทางถึงศรีโสภณแล้ว เดินทางต่อไปบนถนนหมายเลข 5 เข้าพระตะบอง โพธิสัตว์ กัมปงชนัง เข้าพนมเปญ แล้วต่อไปยังเวียดนาม แต่ถ้าไปตามถนนหมายเลข 6 ก็ตรงไปยังเมืองเสียมเรียบและสามารถอ้อมทะเลสาบไปยังกรุงพนมเปญได้เช่นกัน

ปัจจุบันการค้าชายแดนบริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อ.อัญประเทศ จ.สระแก้ว เติบโตอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ฝ่ายไทยและกัมพูชาต้องเร่งเปิดจุดผ่านแดนถาวรแห่งใหม่ ภายใต้แนวคิด “แยกคนแยกสินค้าออกจากกัน” ซึ่งจะช่วยลดระยะเวลาในการเดินทาง และบรรเทาความหนาแน่นการจราจรบริเวณด่านผ่านแดนคลองลึกหรือตลาดโรงเกลือ รวมทั้งเป็นการขยายพื้นที่การลงทุนบริเวณด่านชายแดนที่บ้านหนองเอี่ยน ต.ท่าข้าม อ.อัญประเทศ จ.สระแก้ว และด่านป่าไร่ ต.ป่าไร่ อ.อัญประเทศ จ.สระแก้ว ซึ่งอยู่ตรงกับบ้านสติงบต ต.ปอยเปต อ.โอโจรว จ.บันเตียเมียนเจย จึงมีการก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงเชื่อมโยงโครงข่ายทางหลวงหมายเลข 33 - ทางหลวงหมายเลข 3366 - สะพานข้ามคลองพรมโหด - บ้านหนองเอี่ยน ตำบลท่าข้าม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ไปยังบ้านสติงบต ตำบลปอยเปต อำเภอโอโจรว จังหวัดบันเตียเมียนเจย ประเทศกัมพูชา เพื่อรองรับการส่งออก-นำเข้าสินค้าระหว่างประเทศ ตามนโยบายด้านโลจิสติกส์ของประเทศและการค้าระหว่างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในอนาคต

2) ด่านพรมแดนบ้านเขาหิน (จุดผ่านแดนถาวรบ้านเขาหิน) อำเภอลองหาด ตั้งอยู่ที่ตำบลเขาหิน อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอัญประเทศ ประมาณ 58 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามบ้านกิโล 13 อำเภอสำเภาลูน จังหวัดพระตะบอง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากรพนมไต ประเทศกัมพูชา กระทรวงมหาดไทยได้มีการออกประกาศยกระดับเป็นจุดผ่านแดนถาวร และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2561

3) จุดผ่อนปรนบ้านหนองปรือ อำเภอรัญประเทศ ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองปรือ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอรัญประเทศ ประมาณ 36 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามตำบลมาลัย อำเภอมาลัย จังหวัดบันเตียเมียนเจย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากรพนมมาลัย ประเทศกัมพูชา

4) จุดผ่อนปรนบ้านตาพระยา อำเภอตาพระยา ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอรัญประเทศ ประมาณ 57 กิโลเมตร อยู่ตรงข้ามบ้านบึงตากวน อำเภอทอมอพวก จังหวัดบันเตียเมียนเจย ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากรบึงตากวน ประเทศกัมพูชา

นอกจากนี้ ยังมีช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวอีก ดังนี้

1) ช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวบ้านโคกสะแบง ตั้งอยู่ที่ตำบลท่าข้าม อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอรัญประเทศ ประมาณ 12 กิโลเมตร ฝั่งตรงข้ามอยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากรปอยเปต ประเทศกัมพูชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจและควบคุมสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ณ ช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวตามที่ผู้ส่งของออกหรือผู้นำของเข้าร้องขอ

2) ช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวบ้านหนองหญ้าแก้ว ตั้งอยู่ที่ตำบลโคกสูง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอรัญประเทศ ประมาณ 52 กิโลเมตร ฝั่งตรงข้ามอยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากรบึงตากวน ประเทศกัมพูชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจและควบคุมสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ณ ช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวตามที่ผู้ส่งของออกหรือผู้นำของเข้าร้องขอช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวบ้านโนนหมากมุ่น

3) ช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวบ้านโนนหมากมุ่น ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนหมากมุ่น อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว ห่างจากด่านศุลกากรอรัญประเทศ ประมาณ 48 กิโลเมตร ฝั่งตรงข้ามอยู่ในความรับผิดชอบของด่านศุลกากรบึงตากวน ประเทศกัมพูชา มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจและควบคุมสินค้าที่ส่งออกหรือนำเข้า ณ ช่องทางอนุมัติเฉพาะคราวตามที่ผู้ส่งของออกหรือผู้นำของเข้าร้องขอ

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

ตลาดนัดโค-กระบือ จังหวัดสระแก้ว เปิดซื้อขายแลกเปลี่ยนโค-กระบือกันทุกวันพฤหัสบดีและวันอาทิตย์ มีโค-กระบือเข้าตลาดนัดเฉลี่ยวันละ 300 ตัว มีคุณชาลิสา แดงบุญมา เป็นเจ้าของ ได้เปิดดำเนินการมากกว่า 10 ปี โดยจะมีพ่อค้าและเกษตรกรผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเข้ามาซื้อขายในตลาดทั้งที่เป็นคนในจังหวัดสระแก้วและในพื้นที่ใกล้เคียง เช่น จังหวัดชลบุรี จันทบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ซึ่งสายพันธุ์โคที่นิยมได้แก่ ลูกผสมชาโรเลสและชาวลำพูน แต่อย่างไรก็ตามพบว่า ตั้งแต่ปี 2559 เป็นต้นมา ตลาดนัดแห่งนี้อยู่ในภาวะซบเซาเนื่องจากโค-กระบือในพื้นที่ลดน้อยลง ประกอบกับมาตรการชะลอการเคลื่อนย้ายสัตว์เข้าเขตปลอดโรคระบาดของกรมปศุสัตว์ จนถึงปัจจุบันไม่ได้เปิดดำเนินการแล้ว

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

(1) การนำเข้าสัตว์และซากสัตว์

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์จากกัมพูชา เนื่องจากมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) เรื่องโรคปากและเท้าเปื่อยในสัตว์กีบคู่ และการใช้วัคซีนป้องกันโรคไขหวัดนกในสัตว์ปีก

(2) การส่งออกสัตว์และซากสัตว์

การส่งออกสินค้าปศุสัตว์มีเส้นทางทั้งหมด 4 แห่ง คือ จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก จุดผ่านแดนถาวรบ้านเขาหิน อ.คลองหาด จุดผ่อนปรนบ้านตาพระยา และ จุดผ่อนปรนบ้านหนองปรือนับเป็นจุดใหญ่ที่สุดอยู่ห่างจากกัมพูชาประมาณ 1 กม. และการส่งออกต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการออกใบอนุญาตนำออกราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ของกรมปศุสัตว์และได้รับการรับรองเป็นฟาร์มมาตรฐานเพื่อการส่งออกด้วย

สินค้าปศุสัตว์มีชีวิตที่มีมูลค่าส่งออกไปกัมพูชามากที่สุดคือ สุกรขุน โดยในปี 2558 มีมูลค่าสูงสุดถึง 3,028.004 ล้านบาท และนมผงเหลือ 516.216 ล้านบาทในปี 2560 เนื่องจากราคาสุกรในประเทศเวียดนามต่ำกว่าไทย ผู้นำเข้ากัมพูชาจึงหันไปนำเข้าสุกรจากเวียดนามมากกว่า นอกจากนี้ ยังมีการส่งออกลูกไก่เนื้อและลูกไก่ไข่ อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยในปี 2558 มีมูลค่าการส่งออกลูกไก่เนื้อจำนวน 3.063 ล้านบาท และนมผงร้อยละ 21.81 ในปี 2560 เท่ากับ 2.394 ล้านบาท กล่าวโดยสรุปมูลค่าการส่งออกสัตว์ มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์สระแก้วในปี 2558 มีมูลค่ารวมเท่ากับ 3,031.709 ล้านบาท และในปี 2560 เท่ากับ 528.866 ล้านบาท ลดลงเท่ากับร้อยละ 82.55 เนื่องจากภาวะการแข่งขันกับประเทศเวียดนามเป็นหลัก

ตารางที่ 21 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว

รายการ	2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)
สุกรขุน (กก)	432,572	3,028.004	231,267	1,373.172	89,826	516.216	300,366	1,232.282
ลูกสุกรขุน (ตัว)	-	-	500	0.750	6,190	10.160	14,900	18.255
ลูกไก่เนื้อ (ตัว)	204,210	3.063	146,615	2.199	168,011	2.394	142,266	2,118
ลูกไก่ไข่ (ตัว)	13,460	0.201	4,480	0.067	6,392	0.095	9,744	0.146

หมายเหตุ : ปี 2561 เดือน ม.ค.-พ.ค.

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว

สำหรับการส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์สระแก้วพบว่า มีการส่งออกซากไก่ในปริมาณมาก โดยในปี 2559 มูลค่าการส่งออกซากไก่เท่ากับ 24.380 ล้านบาท และนมผงสูงขึ้นเท่ากับ 43.194 ล้านบาท เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 77.17 นอกจากนี้การส่งออกอาหารสัตว์ที่มีแนวโน้มสูงขึ้น จากมูลค่าการส่งออกในปี 2560 จำนวน 70.104 ล้านบาท เป็น 21.325 ล้านบาท ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2561

ตารางที่ 22 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว

รายการ	2559		2560		2561	
	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)
ซากโค	-	-	405,272	19,915,568	-	-
ซากสุกร	27,733	1,998.598	1,500	0.142	-	-
ซากไก่	315,640.5	24.380	526,822	43.194	519,562	40.312
ซากเป็ด	16,032	3.688	26,520	7.091	34,472	10.612
ซากไข่	-	-	407,800	1.223	8,072.60	0.965
น้ำนมโคดิบ	-	-	-	-	6,000	300,000
อาหารสัตว์			2,781,242.40	70,104,703.86	21,325,520.50	506,170,897.21

หมายเหตุ : ปี 2561 เดือน ม.ค.-พ.ค.

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว

(3) ปัญหาอุปสรรค

- 1) ช่องทางการส่งออกสัตว์มีความแออัด ทำให้สัตว์ได้รับความเสียหายและไม่สะดวกต่อการ

ปฏิบัติงาน

- 2) ระเบียบการนำเข้าของกัมพูชาไม่มีความชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย ไม่เป็นไปตามข้อตกลงการประชุมทวิภาคีว่าด้วยการพัฒนาสุขภาพสัตว์ไทย-กัมพูชา
- 3) ระบบการค้าชายแดนของประเทศกัมพูชา เป็นระบบโควตาสัมปทาน ไม่สอดคล้องกับการเปิดเสรีอาเซียน
- 4) ประเทศกัมพูชาไม่ค่อยรายงานข้อมูลเรื่องโรคระบาดสัตว์ ทำให้ยากลำบากต่อการควบคุมโรคตามแนวชายแดน

9) ด้านกักกันสัตว์ตราด

ด่านกักกันสัตว์ตราด อยู่ในด่านกักกันสัตว์กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ด่านกักกันสัตว์นครนายก ด่านกักกันสัตว์ฉะเชิงเทรา ด่านกักกันสัตว์ชลบุรี ด่านกักกันสัตว์ปราจีนบุรี ด่านกักกันสัตว์จันทบุรี ด่านกักกันสัตว์ตราด ทำหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายด่านกักกันสัตว์ภายในประเทศ และด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศ ตามภาระหน้าที่หน่วยงานและได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เพื่อเต็มในการบังคับใช้กฎหมายในเขตปลอดโรคระบาด

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์ตราด มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 18 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 1 คน พนักงานราชการ 5 คน และลูกจ้าง 12 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์ตราด ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 1,732,460 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 815,460 บาท กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 366,000 บาท กิจกรรมตรวจสอบรับรองคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ จำนวน 291,000 บาท และโครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน จำนวน 260,000 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์ตราด ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการและเพิ่มภารกิจในการดำเนินงานตรวจวิเคราะห์โรคที่มีจะพบในพื้นที่เบื้องต้น ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย สารเร่งเนื้อแดง และโรคแท้งติดต่อ ภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดน โดยมีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 2 คน ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า เป็นประโยชน์สนับสนุนการส่งออกสินค้า สร้างรายได้แก่ประเทศ

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

ไม่มีสถานกักกันสัตว์เอกชน

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

จังหวัดตราดมีความร่วมมือระดับพื้นที่กับจังหวัดโพธิ์สัตว์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการค้า การท่องเที่ยว แรงงานและการเกษตร โดยจังหวัดโพธิ์สัตว์มีประชากรกว่า 490,000 คน และอ.เวียลเวียง จ.โพธิ์สัตว์ มีเส้นทางที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับเมืองสำคัญ ๆ เช่น พระตะบอง กัมปงชนัง และกรุงพนมเปญ ชาวกัมพูชานิยมเข้ามาซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคของไทยและเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดตราด ซึ่งมีจุดเด่นที่มีชายทะเลและอาหารทะเล เนื่องจากการเดินทางไปเมืองชายทะเลในกัมพูชามีระยะทางไกลและไม่สะดวก

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

21. รูปแบบการค้าชายแดน

ด่านกักกันสัตว์ตราด มีผู้ประกอบการค้าสัตว์จำนวน 5 ราย ส่งออกสินค้าลูกไก่และซากไก่สดแช่แข็ง

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

1) จุดผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก พื้นที่ตำบลหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ตรงข้ามกับบ้านจามเยียม อำเภอมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง ราชอาณาจักรกัมพูชา เป็นการขนส่งสินค้าลงเรือไปยังราชอาณาจักรกัมพูชา โดยท่าเทียบเรือของเอกชน 5 แห่ง คือ ท่าเทียบเรือชลาลัย ท่าเทียบเรือกัลปิงหา ท่าเทียบเรือ ป.เกษมศิริ ท่าเทียบเรือ ส.กฤตรวิน และท่าเทียบเรือทรัพย์ชโลธร

2) จุดผ่อนปรนการค้าบ้านมะม่วง ต.นนทรีย์ อ.บ่อไร่ ติดกับ อ.สำรูด จังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา

3) ช่องทางการค้าทางธรรมชาติบ้านท่าเส้น ตำบลแหลมกลัด อำเภอเมืองตราด เป็นการค้าของชาวบ้านหมอดา ตำบลหมอดา อำเภอเวียงเวล จังหวัดโพธิสัตว์

2.3 ตลาดนัดค้าปศุสัตว์

ไม่มีตลาดนัดค้าปศุสัตว์

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

(1) การนำเข้าสัตว์และซากสัตว์

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีการนำเข้าสัตว์และซากสัตว์จากกัมพูชา เนื่องจากมีการปฏิบัติตามข้อกำหนดองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) เรื่องโรคปากและเท้าเปื่อยในสัตว์กีบคู่ และการใช้วัคซีนป้องกันโรคไขหวัดนกในสัตว์ปีก

(2) การส่งออกสัตว์และซากสัตว์

การส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์ตราด มีการส่งออกสุกรมีชีวิตในปี 2557-2558 ในปริมาณ 880 ตัวและ 3,060 ตัว ตามลำดับ หลังจากนั้นไม่มีการส่งออกสุกรมีชีวิต

ตารางที่ 23 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด่านกักกันสัตว์ตราด

รายการ	2557		2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ	มูลค่า (ล้านบาท)
สุกร (ตัว)	880	3.080	3,060	10.710	-	-	-	-	-	-

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์ตราด

สำหรับการส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์ตราดพบว่า สินค้าหลักคือชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง โดยในปี 2558 มีปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 1,984 ตัน เมื่อเปรียบเทียบกับ จำนวน 78 ตัน ในปี 2557 ตัน และ 1,458 ตัน ในปี 2560 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์ตราด

รายการ	2557		2558		2559		2560		2561	
	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (กก)	มูลค่า (ล้านบาท)
ชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง	78,000	3.800	1,984,300	99.215	1,458,000	72.900	905,482	45.274	113,000	5.650
เนื้อไก่กวนแช่แข็ง	-	-	-	-	-	-	130	0.010	-	-
เนื้อสุกร	-	-	-	-	-	-	652	0.081	-	-
เนื้อโค							865	0.259		

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์ตราด

(3) ปัญหาอุปสรรค

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานีด้านการปฏิบัติงานพบว่า ดำเนินงานสามารถบริหารจัดการได้

10) ด่านกักกันสัตว์ระนอง

ด่านกักกันสัตว์ระนอง อยู่ในกลุ่มที่ 8 ประกอบด้วย ด่านกักกันสัตว์ชุมพร ด่านกักกันสัตว์ระนอง ด่านกักกันสัตว์นครศรีธรรมราช ด่านกักกันสัตว์ภูเก็ต ด่านกักกันสัตว์ท่าอากาศยานนานาชาติสมุย ด่านกักกันสัตว์ตรัง โดยทำหน้าที่ตามภาระหน้าที่หน่วยงาน นอกจากนี้ ด่านกักกันสัตว์ระนองได้สังเกตเห็นถึงศักยภาพการค้าสินค้าตามแนวชายแดนจึงทำการจัดระเบียบผู้ส่งออกและจัดเก็บข้อมูลการส่งออกอย่างเป็นระบบ

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด่านกักกันสัตว์ระนอง มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 20 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 4 คน พนักงานราชการ 5 คน และลูกจ้าง 12 คน

1.2 งบประมาณ

ด่านกักกันสัตว์ระนอง ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 1,483,020 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 865,020 บาท และกิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 534,000 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด่านกักกันสัตว์ระนอง ไม่มีห้องปฏิบัติการ ได้ส่งตัวอย่างให้ห้องปฏิบัติการกลาง (Central Lab)

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

ด่านกักกันสัตว์ระนองไม่มีสถานกักกันสัตว์เอกชน แต่มีผู้ประกอบการนำเข้าสัตว์ได้แสดงความสนใจจะพัฒนาคอกกักกันสัตว์เอกชนเพื่อนำเข้าแพะแกะ

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

ปัจจุบันด่านกักกันสัตว์ระนองและด่านกักกันสัตว์ประเทศเมียนมา ไม่มีความร่วมมือด้านการปศุสัตว์ระหว่างในระดับพื้นที่ การดำเนินงานระหว่างประเทศเป็นไปตามขั้นตอนตามหลักสากลการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งความตกลงภายใต้กรอบความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมปศุสัตว์ของทั้งสองประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม จังหวัดระนองและจังหวัดเกาะสอง ได้ร่วมลงนามเป็นเมืองพี่เมืองน้องกัน เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2557 ณ

กรุงเนปโต ซึ่งการดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั่วไปจะเน้นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่าง 2 จังหวัด การดูแลเรื่องความปลอดภัย ยาเสพติด และสินค้าหนีภาษี เป็นต้น

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

ผู้คนในจังหวัดระนองและเกาะสองมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นเมืองพี่เมืองน้อง มีการข้ามฝั่งค้าขายมานาน โดยสินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้ากลุ่มอาหาร น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้าวัสดุก่อสร้างเนื่องจากเกาะสองมีการลงทุนขยายเส้นทางคมนาคมและโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางการค้าในพื้นที่ประเทศเมียนมาตอนใต้ รวมทั้งการพัฒนาเส้นทางการค้าใหม่ระนอง-เกาะสอง-มะริด-ทวาย-ย่างกุ้ง ซึ่งคาดว่าจะเส้นทางการค้าที่สำคัญในอนาคต ส่วนสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ อาหารทะเล ปลาป่น ถ่านไม้ป่าเลน เป็นต้น

สำหรับการค้าสินค้าปศุสัตว์ ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกซากสัตว์ เช่น ชิ้นส่วนไก่ สุกร และไข่ รวมทั้งอาหารสัตว์สำเร็จรูป เป็นต้น และมีการนำเข้าปลาป่นเป็นหลัก ด้านกักกันสัตว์ระนองได้จัดระเบียบการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 เป็นต้นมา โดยเชิญผู้ประกอบการส่งออก-นำเข้าสินค้าปศุสัตว์ชี้แจงถึงความสำคัญของการควบคุมและป้องกันโรคระบาดตามแนวชายแดน ซึ่งผู้ประกอบการจำนวน 19 ราย ให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบการนำเข้า-ส่งออกของกรมปศุสัตว์ และมีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบสืบมา

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

จังหวัดระนอง พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 86 เป็นภูเขาและหุบเขา ส่วนอีกร้อยละ 14 เป็นที่ราบ มีเขตพรมแดนติดต่อกับประเทศเมียนมาร์คือ เกาะสอง ซึ่งเป็นแผ่นดินปลายสุดของเมียนมาร์ในเขตตะนาวศรี มีผู้คนหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ ทั้งพม่า มุสลิม มอญ จีน โดยในสมัยที่อังกฤษเข้าปกครองใช้ชื่อเรียกว่า “วิกตอเรียพอยต์” (Victoria Point) แต่ปัจจุบันชาวเมียนมาร์พากันเรียกว่า “บุเรงนอง พอยท์” (Bayintnaung Point) มีแม่น้ำกระบุรีกั้นพรมแดนความยาวประมาณ 95 กิโลเมตร

จังหวัดระนองมีจุดผ่านแดนถาวร กำหนดช่องทางเข้า-ออกจำนวน 4 จุด ได้แก่

- 1) ท่าเทียบเรือสะพานปลา ตำบลบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
- 2) ท่าเทียบเรือของบริษัทอันดามันคลับ ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
- 3) ด่านตรวจคนเข้าเมืองระนอง ตำบลบางรีน อำเภอเมือง จังหวัดระนอง
- 4) ท่าเทียบเรือด่านศุลกากรระนอง ต.เขานางหงส์ อ.เมือง จ.ระนอง

และมีจุดผ่อนปรน 1 แห่ง คือ จุดผ่อนปรนบ้านเขาฝาชี ต.บางแก้ว อ.ละอุ่น จ.ระนอง ตรงข้ามบ้านมะลิวัลย์ เกาะสอง

2.3 ตลาดนัดค้าปศุสัตว์

ไม่มีตลาดนัดค้าปศุสัตว์

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

1) การนำเข้าสินค้าปศุสัตว์

จังหวัดระนองมีการนำเข้าปลาป่นในปี 2561 (เมษายน-ธันวาคม) จำนวน 18,261.85 ตัน คิดเป็นมูลค่า 657.026 ล้านบาท โดยมีผู้ประกอบการนำเข้า จำนวน 3 ราย

ตารางที่ 25 ปริมาณการนำเข้าปลาป่น ณ ด้านกักกันสัตว์ระนอง

ปี	ปริมาณ (กิโลกรัม)	มูลค่า (บาท)	หมายเหตุ
2559	-	-	ระบบการบันทึกข้อมูลไม่สมบูรณ์
2560	-	-	“
2561	18,261,854	657,026,744	เมษายน-ธันวาคม

ที่มา: ด้านกักกันสัตว์ระนอง

2) การส่งออกสัตว์มีชีวิต

การส่งออกสัตว์มีชีวิตของด่านกักกันสัตว์ระนองที่สำคัญคือ การส่งออกลูกไก่ไข่เฉลี่ยปีละ 42,005 ตัว และลูกไก่เนื้อเฉลี่ยปีละ 24,910 ตัว เนื่องจากมีนักลงทุนไทยร่วมลงทุนกับผู้ประกอบการเมียนมาในการจัดตั้งฟาร์มเลี้ยงสัตว์ปีกในเกาะสอง นอกจากนี้ยังมีการส่งออกไก่เนื้อซึ่งมีปริมาณผันแปรตามความต้องการในแต่ละปี รวมทั้งมีการส่งออกสุกรขุนและลูกสุกรขุนอีกเล็กน้อย

ตารางที่ 26 ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิต ณ ด้านกักกันสัตว์ระนอง

ปี	ไก่เนื้อ (ตัว)	ลูกไก่เนื้อ (ตัว)	ลูกไก่ไข่ (ตัว)	ไก่ไข่ (ตัว)	อื่น ๆ (ตัว)
2559	11,030	24,150	42,230	-	250
2560	5,980	23,480	52,800	0	112
2561	47,198	27,100	30,984	31,884	85

ที่มา : ด้านกักกันสัตว์ระนอง

หมายเหตุ : ข้อมูลปี 2558 ไม่สมบูรณ์

3) การส่งออกซากสัตว์

สินค้าหลักสำหรับการส่งออกได้แก่ เนื้อไก่ ที่มีอัตราการเติบโตอย่างมีนัยสำคัญจากปริมาณการส่งออกในปี 2559 จำนวน 1,204.739 ตัน เป็น 3,083.074 ตัน ในปี 2561 เพิ่มขึ้นคิดเป็น 2.56 เท่า เช่นเดียวกับการส่งออกซากสุกรเพิ่มขึ้นจากจำนวน 20.225 ตันในปี 2559 เป็น 279.385 ตัน สาเหตุจาก เกาะสองมีการลงทุนขยายเส้นทางคมนาคมและโครงการพัฒนาต่าง ๆ

ตารางที่ 27 แสดงปริมาณการส่งออกซากสัตว์ ณ ด้านกักกันสัตว์ระนอง

รายการ	2558	2559	2560	2561
ซากสุกร (กก)	0	20,225	19,357	279,385
ซากไก่ (กก)	0	1,204,739	1,936,373	3,083,074
ซากเป็ด(กก)	0	9,868.80	9,914	4,615
ไข่ไก่(ฟอง)	0	0	0	21,000
อาหารสัตว์(กก)	0	0	0	1,223,581

ที่มา : ด้านกักกันสัตว์ระนอง

(3) ปัญหาอุปสรรค

เนื่องจากรูปแบบการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างระนองและเกาะสอง เป็นการค้าชายแดนที่ทำการค้าขายระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายของทั้งสองประเทศมาเป็นเวลายาวนาน ประกอบกับมูลค่าการค้าไม่มากเมื่อเทียบกับสินค้าน้ำมันเชื้อเพลิง สิ่งก่อสร้างและการท่องเที่ยว ฯลฯ กระบวนการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่มีน้ำหนัก 50 กิโลกรัมขึ้นไป ต้องดำเนินการผ่าน shipping เพื่อดำเนินการและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามระเบียบ

ราชการต่อไป จึงเห็นควรให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกเพื่อการส่งออก

11) ด้านกักกันสัตว์สงขลา

ด้านกักกันสัตว์สงขลา เป็นหัวหน้ากลุ่มด่านที่ 9 ประกอบด้วย ด้านกักกันสัตว์สงขลา ด้านกักกันสัตว์สตูล ด้านกักกันสัตว์นราธิวาส

(1) โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการนำเข้า-ส่งออก

1.1 บุคลากร

ด้านกักกันสัตว์สงขลา มีเจ้าหน้าที่รวมทั้งสิ้น 68 คน แบ่งเป็น ข้าราชการจำนวน 4 คน พนักงานราชการ 18 คน และลูกจ้าง 43 คน

1.2 งบประมาณ

ด้านกักกันสัตว์สงขลา ได้รับงบประมาณประจำปี 2562 จำนวน 10,870,760 บาท แบ่งเป็นงบบุคลากร จำนวน 3,379,740 บาท กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ จำนวน 2,249,200 บาท และโครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน จำนวน 3,758,800 บาท โดยมีแผนปฏิบัติงานและตัวชี้วัดที่กำหนด

1.3 ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์

ด้านกักกันสัตว์สงขลา ได้รับงบประมาณในการจัดตั้งห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์โรคที่มักจะพบในพื้นที่เบื้องต้น ได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย สารเร่งเนื้อแดง โรคแท้งติดต่อ และโรคโลหิตจางในม้าภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน โดยมีนักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติงานในห้องปฏิบัติการจำนวน 6 คน สามารถดำเนินงานด้านการตรวจวิเคราะห์ได้เต็มประสิทธิภาพ ซึ่งการจัดตั้งห้องปฏิบัติการนี้เจ้าหน้าที่ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องการเฝ้าระวังโรคและสร้างความเชื่อมั่นด้านการป้องกันควบคุมโรค และความปลอดภัยอาหาร แต่อย่างไรก็ตาม ห้องปฏิบัติการต้องการ Test Kit และงบประมาณในการซ่อมแซมเครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องกรองน้ำ เครื่องสำรองไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศ

1.4 สถานกักกันสัตว์เอกชน

ด้านกักกันสัตว์สงขลา มีสถานกักกันสัตว์เอกชนเพื่อการส่งออก จำนวน 1 แห่งคือ ฌ์ฐชัยแคทเทิลฟาร์มไทยแลนด์ ต.ควนรู อ.รัตภูมิ จ.สงขลา และอยู่ระหว่างดำเนินจัดตั้งสถานกักกันสัตว์เอกชนอีก 2 แห่ง คือ สหกรณ์โคเนื้อศรีวิชัย จำกัด และ ชุนฤทธิ์ฟาร์ม อ.จะนะ จ.สงขลา

1.5 ความร่วมมือด้านการปศุสัตว์

1) คณะกรรมการพัฒนาปศุสัตว์ไทย-มาเลเซีย เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 นายสรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนฝ่ายไทยเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการพัฒนาปศุสัตว์ไทย-มาเลเซีย ครั้งที่ 6 ณ โรงแรม Royal Chulan รัฐปีนัง โดยมี Dato Dr.Quaza Nuzamuddin Hassan Nizam, Director General of Department (DVS) ประเทศมาเลเซีย เป็นหัวหน้าคณะฝ่ายมาเลเซีย ในที่ประชุมทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันหารือเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

(1) สถานการณ์โรคระบาดสัตว์และมาตรการควบคุมโรคระบาดสัตว์ระหว่างพรมแดนที่สำคัญ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย และโรคพิษสุนัขบ้า ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะมีการแต่งตั้งผู้ประสานงานในระดับจังหวัดชายแดนระหว่างกัน

(2) การติดตามความก้าวหน้าของการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างกัน

- มาเลเซียต้องการส่งออกเครื่องในไก่และขาไก่มายังประเทศไทย ซึ่ง DVS ได้ส่งข้อมูลตามแบบสอบถามเพื่อประเมินความเสี่ยงในเรื่องดังกล่าวมาให้กรมปศุสัตว์พิจารณาแล้ว

- ฝ่ายไทยได้มีการจัดทำร่างเอกสารรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) สำหรับการส่งออกแพะและแกะมีชีวิตให้ DVS พิจารณาแล้ว ซึ่งยังมีการปรับแก้ไขในรายละเอียดอีกเล็กน้อย คาดว่าจะได้ข้อตกลงในเร็ว ๆ นี้ ซึ่ง DVS ขอให้แพะที่ส่งออกมีแหล่งกำเนิดในประเทศไทย

- การส่งออกนกเขาชวาเสี่ยงจากไทยไปมาเลเซีย ฝ่ายมาเลเซียได้แจ้งเงื่อนไขการส่งออกนกเขาชวาเสี่ยงเพื่อการแข่งขันให้ฝ่ายไทยทราบ และจะส่งเอกสารดังกล่าวให้ฝ่ายไทยทราบต่อไป

- การติดตามความก้าวหน้าของการตรวจรับรองสินค้าปศุสัตว์ที่ส่งออกจากไทยไปยังมาเลเซีย ซึ่ง DVS แจ้งว่า หลังจากได้ส่งเจ้าหน้าที่มาตรวจโรงงานจำนวน 12 แห่งในประเทศไทย เมื่อเดือนตุลาคม 2561 ขณะนี้ ผลการตรวจรับรองกำลังเข้าสู่ที่ประชุมของคณะกรรมการและคาดว่าจะสามารถแจ้งผลให้ฝ่ายไทยทราบได้ภายในเดือนกุมภาพันธ์ หรือ มีนาคม 2562

- การส่งออกเนื้อแพะ ฝ่ายไทยจะส่งหนังสือขอเปิดตลาดสินค้าดังกล่าวให้ DVS ทราบอย่างเป็นทางการโดยเร็ว

- การขอยกเลิกชะลอการส่งออกโคจากประเทศไทยไปยังมาเลเซีย เนื่องจากการเกิดโรคปากและเท้าเปื่อยในโคที่ส่งออกจากไทยที่ด่านปาดังเบซาร์ โดยฝ่ายไทยจะส่งรายงานผลการสอบสวนโรคและมาตรการควบคุมโรคที่ได้ดำเนินการแล้วให้ DVS. ทราบอย่างเป็นทางการ รวมทั้งเสนอมาตรการเพิ่มเติมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นที่เกี่ยวข้องเช่น การติดตั้งกล้องวงจรปิดในคอกกักสัตว์ รวมทั้งการเชิญเจ้าหน้าที่ของ DVS และหน่วยงานด้านของมาเลเซีย (MAQIS) มาเยี่ยมชมฟาร์มและคอกกักสัตว์สำหรับการส่งออกในประเทศไทย เพื่อให้ยกเลิกมาตรการห้ามการส่งออกโคจากประเทศไทยโดยเร็ว

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 7-11 พฤษภาคม 2562 อธิบดีกรมปศุสัตว์ได้ร่วมประชุมกับคณะเจ้าหน้าที่จากประเทศมาเลเซีย ประกอบด้วย Dr.Arman Bin Kison (Chief Assistant Director of Department of Veterinary Services: DVS) Mrs.Lily Rosalind Paul Pakianathan (State Director of Malaysia Quarantine and Inspection Services : MAQIS) Mr.Mohammad Ezri bin Shamsuddin (Agricultural's counsellor from the embassy of Malaysia ในโอกาสเดินทางมาตรวจรับรองสถานที่ศูนย์รวบรวมสัตว์ และด่านกักกันสัตว์ในประเทศไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบการตรวจสอบโคเนื้อ ได้แก่ มาตรการควบคุมการเคลื่อนย้ายโคเนื้อของไทย ทั้งการนำเข้าและส่งออก สถานการณ์โรคระบาดและมาตรการควบคุมโรคในโคเนื้อของกรมปศุสัตว์ และการตรวจวินิจฉัยโรคทางห้องปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกโคเนื้อของกรมปศุสัตว์ เสริมสร้างโอกาสขยายตลาดการส่งออกโคเนื้อของไทยไปมาเลเซียและความสัมพันธ์ทางการค้าที่ดีระหว่างทั้งสองประเทศ

2) การนำเข้าสัตว์และสัตว์ปีกของมาเลเซีย

การนำเข้าสัตว์มีชีวิตและสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์ มาเลเซียจะเป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎเกณฑ์ Animal Rules 1962 เกี่ยวกับการนำสัตว์มีชีวิตหรือสัตว์ปีกเข้ามายังมาเลเซียภายใต้กฎระเบียบ Animal Ordinance 1953, Animal Rules 1962, Animal Importation Order 1962 และ Federal Animals Quarantine Station (Management and Maintenance) By-Law 1984 ใช้บังคับและกำหนดเงื่อนไข เช่น

ใบอนุญาตนำเข้า ใบรับรองสุขอนามัย ซึ่งใช้สำหรับการนำเข้าสัตว์มีชีวิตหรือสัตว์ปีกเข้ามายังมาเลเซีย

เนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์ปีก (ยกเว้นเนื้อหมู) กรมปศุสัตว์ มาเลเซียจึงเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการสร้างความมั่นใจว่า ผลิตภัณฑ์จากแหล่งกำเนิดของสัตว์เพื่อการบริโภคของมนุษย์ถูกสุขอนามัยปลอดภัย และเป็นประโยชน์ต่อการบริโภค นอกจากนี้กฎระเบียบ Control of Slaughter Rules 1975 กำหนดให้เนื้อสัตว์และ

ผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่นำเข้ามาขมาเลเซียต้องได้รับการรับรองฮาลาลและผลิตภัณฑ์ต้องเริ่มจากโรงเชือดสัตว์ที่ได้รับการตรวจสอบและรับรองจาก JAKIM (Islamic Development Foundation of Malaysia) และแต่งตั้ง Islamic Center เพื่อติดตามและตรวจสอบสถานะ “ฮาลาล” ของได้รับการรับรองและออกใบรับรองฮาลาลสำหรับการส่งออกทั้งหมด

(2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

2.1 รูปแบบการค้าชายแดน

การส่งออกโคมีชีวิตไปประเทศมาเลเซียมีแหล่งรวบรวมและขุนโคจนได้น้ำหนักตามที่ตลาดต้องการ ได้แก่ นครสวรรค์ สุพรรณบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ เมื่อถึงกำหนดส่งออกจะทำการกักโรค ณ สถานกักกันสัตว์เอกชนเพื่อการส่งออก ระยะเวลา 21 วัน หลังจากนั้นจะขนส่งครั้งละประมาณ 100-200 ตัว เพื่อนำมากักในสถานกักกันสัตว์เอกชนในพื้นที่เขต 9 อีก 10 วัน

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2561 สหกรณ์โคเนื้อศรีวิชัยพัทลุง จำกัด ได้ลงนามสัญญาการซื้อขายโคเนื้อ โคนม โคกระบือ กับสหกรณ์โคมารตี ประเทศมาเลเซีย โดยในสัญญาระบุว่า ผู้ซื้อตกลงซื้อโคเนื้อ ก่อนขุนไม่น้อยกว่าเดือนละ 300 ตัว ราคาไม่ต่ำกว่าตัวละ 19,500 บาท และซื้อโคเนื้อขุนไม่น้อยกว่าเดือนละ 200 ตัว ราคาไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 94 บาท คาดว่าจะรวมเป็นเงินประมาณ 16 ล้านบาท/เดือน หรือประมาณ 192 ล้านบาท/ปี ส่วนในการซื้อโคเนื้อขุนกระบือหรือโคสำหรับประกอบพิธีในวันอีฎิ้ลอฎฮา ตามความเชื่อในศาสนาอิสลาม น้ำหนักระหว่าง 250-350 กิโลกรัม ไม่น้อยกว่าปีละ 1,000 ตัว ราคาไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 105 บาท และซื้อโคนมเพศผู้ก่อนขุนไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 80 บาท สำหรับเงื่อนไขการป้องกันโรคระบาดในโคเนื้อผู้ขายต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย ยาบำรุง ยาถ่ายพยาธิ ฟิงฮอร์โมน ทิตเบอร์ห์ และทำประวัติโคทุกตัวก่อนส่งมอบ รวมถึงผู้ขายต้องขออนุญาตขนย้ายโคและออกค่าใช้จ่ายเอง ส่วนการขออนุญาตส่งออกและพิธีการศุลกากรผู้ขายเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย เมื่อมีคำสั่งซื้อ ผู้ซื้อต้องชำระเงินมัดจำค่าโคให้แก่ผู้ขายตัวละ 5,000 บาท และหลังจากผู้ซื้อตรวจสอบคุณภาพและชั่งน้ำหนัก ผู้ซื้อต้องชำระเงินสดส่วนที่เหลือให้เสร็จสิ้นก่อนเคลื่อนย้ายโค โดยผู้ขายต้องส่งมอบโคที่สถานกักกันสัตว์ด่านบูกิตกาญูอิตัม รัฐเกดะฮ์ ประเทศมาเลเซีย ภายใน 7 วัน ซึ่งสัญญาจะมีผลตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2561-31 สิงหาคม 2564 รวม 3 ปี

2.2 ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

ไทยมีแนวชายแดนติดต่อกับมาเลเซียเป็นระยะทางยาวถึง 647 กิโลเมตร และทั้งสองประเทศมีด่านศุลกากรที่ควบคุมดูแลการค้าระหว่างชายแดนถึงจำนวน 11 ด่าน โดยจังหวัดสงขลามีช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ 4 ด่าน ได้แก่

- (1) ด่านสะเดา อ.สะเดา อยู่ตรงกับด่านบูกิตกาญูอิตัม รัฐเคดาห์
- (2) ด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา อยู่ตรงกับด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส
- (3) ด่านบ้านประกอบ อ.นาทวี อยู่ตรงกับด่านบ้านคูเรียนบูรจ อ.ปาดังเตอรัง รัฐเคดาห์
- (4) ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ซึ่งเป็นท่าเรือหลักและท่าเรือระหว่างประเทศด้านชายฝั่งอ่าวไทย

ภาคใต้ตอนล่างสามารถรองรับเรือขนาด 9,000-20,000 ตันตัน ประกอบด้วยท่าเทียบเรือสินค้าทั่วไป 2 ท่า และท่าเทียบเรือสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ 1 ท่า สามารถรองรับตู้สินค้าคอนเทนเนอร์ได้ 140,000 ตู้ต่อปี

2.3 ตลาดนัดปศุสัตว์

ไม่มีตลาดนัดค้าปศุสัตว์

2.4 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

1) การนำเข้าสินค้าปศุสัตว์

จังหวัดสงขลามีการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ ในปี 2561 จำนวน 11,255.337 ตัน โดยมีผู้ประกอบการนำเข้า จำนวน 8 ราย

2) การส่งออกสินค้าปศุสัตว์

การส่งออกสัตว์มีชีวิตของด่านกักกันสัตว์สงขลาที่สำคัญคือ โคมีชีวิต จากข้อมูลการส่งออก ระหว่างปี 2557-2561 พบว่ามีการส่งออกเฉลี่ยปีละ 20,210 ตัว ตามด้วยกระบือ เฉลี่ยปีละ 785 ตัวและโคนม เฉลี่ยปีละ 456 ตัว รวมทั้งมีการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็ง เฉลี่ยปีละ 6,536.723 ตัน

ตารางที่ 28 ปริมาณการส่งออกสัตว์มีชีวิตและซากสัตว์ ณ ด่านกักกันสัตว์สงขลา

รายการ	2557	2558	2559	2560	2561
โค (ตัว)	20,327	15,369	11,090	24,958	29,305
กระบือ (ตัว)	956	844	340	988	797
โคนม (ตัว)	915	464	380	428	99
เนื้อไก่สดแช่แข็ง (ตัน)	2,823.660	2,428.200	1,205.556	7,611.600	18,614.598

ที่มา: ด่านกักกันสัตว์สงขลา

(3) ปัญหาอุปสรรค

กรอบความตกลงการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multimodal Transport) ของ ASEAN ซึ่งกรมขนส่งทางน้ำและพาณิชย์นาวีได้ออกพระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ.2548 บังคับใช้เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2548 ทำให้ประเทศเพื่อนบ้านสามารถขนส่งสินค้าผ่านแดนไทยได้โดยไม่จำกัดปริมาณและประเภทสินค้า แต่การส่งออกสินค้าผ่านแดนจากมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ ภายใต้บันทึกความเข้าใจการขนส่งสินค้าเน่าเสียผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์กำหนดให้ผ่านแดนได้เฉพาะด้านสะเดาเพียงด้านเดียวและมีการจำกัดปริมาณปีละไม่เกิน 30,000 เมตริกตัน โดยไม่ต้องเสียภาษีนำเข้า หากเกินกว่าเพดานที่กำหนดจะต้องเสียภาษีนำเข้าให้แก่มาเลเซีย ส่งผลให้สินค้าไทยที่มีศักยภาพในการส่งออก เช่น เนื้อไก่ และเนื้อหมู ไม่สามารถขนส่งผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ไม่สามารถขยายตัวได้ นอกจากนี้ มาเลเซียไม่อนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทยเข้าไปในมาเลเซีย ต้องขนถ่ายสินค้าที่บริเวณชายแดนเกิดความล่าช้าและส่งผลเสียหายต่อสินค้าเกษตรประเภทผักและผลไม้ รวมทั้งกำหนดเงื่อนไขให้รถที่ผ่านเข้าออกมาเลเซียจะต้องจดทะเบียนและทำประกันภัยในมาเลเซียโดยเฉพาะรถขนส่งสินค้าจะต้องใช้พนักงานจากมาเลเซีย

มาเลเซียใช้ระบบโควตาในการนำเข้า โดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนดจำนวนขึ้นตามมูลค่าการขายปริมาณหรือจำนวนของรายการสินค้า เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะอุปสงค์และอุปทานในประเทศ รายการสินค้าที่รัฐบาลมาเลเซียกำหนดไว้นั้นส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้กลุ่มสินค้าอ่อนไหว เช่น นม สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อสุกร เนื้อไก่ ไช้ไก่ พืชบางชนิด ผลไม้บางชนิด ยาสูบ เป็นต้น

4.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ

การศึกษาได้ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของหัวหน้าด่านกักกันสัตว์หรือเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์และผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศ ในประเด็นปัจจัยทางการส่งเสริมและนโยบายรัฐที่มีผลต่อการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์และความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ และ

วิเคราะห์ข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งมีระดับการประเมินแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ในการนี้ การแปลผลความคิดเห็นพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ได้ใช้เกณฑ์ของเบสท์ (John W. Best) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ผลการศึกษารูปดังนี้

1) การสอบถามความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์

การศึกษาได้สอบถามความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ต่อปัจจัยด้านการส่งเสริมและนโยบายรัฐที่มีผลต่อการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ในตารางที่ 29 พบว่า เจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์แสดงความเห็นพ้องกันว่า ปัจจัยด้านบุคลากรมีความสำคัญมากที่สุดในระดับ 4.45 รองลงมาได้แก่ วัสดุ/ครุภัณฑ์/ยานพาหนะ มีความสำคัญมากในระดับที่ 4.1 เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภารกิจของด่านกักกันสัตว์บรรลุตามเป้าหมายด้านการเฝ้าระวังและติดตามการกระทำผิดจากการลักลอบการนำเข้าสัตว์มีพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ด่านกักกันสัตว์มีข้าราชการเฉลี่ยด่านละ 4 ราย จึงต้องการหมุนเวียนพนักงานราชการหรือลูกจ้างช่วยปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น

ตารางที่ 29 ความเห็นของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ต่อปัจจัยทางด้านการส่งเสริมและนโยบายรัฐ

ปัจจัยทางด้านการส่งเสริมและนโยบายรัฐ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเห็น
งบประมาณ	4.0	1.00	มาก
วัสดุ/ครุภัณฑ์/ยานพาหนะ	4.1	0.99	มาก
บุคลากร	4.45	0.93	มาก
ค่าตอบแทนการทำงาน	4.0	0.94	มาก
วัสดุห้องปฏิบัติการ/น้ำยาเคมี	4.09	0.70	มาก
วัคซีน/เวชภัณฑ์	4.0	0.63	มาก
ฟาร์มมาตรฐาน	4.0	0.77	มาก
ความรู้เกษตรกร	3.91	0.70	มาก
ความรู้ผู้ประกอบการนำเข้า/ส่งออก	4.09	0.83	มาก
การเคลื่อนย้ายสัตว์	4.27	0.47	มาก
การจัดทำทะเบียนสัตว์	4.09	0.83	มาก
ขั้นตอนการนำเข้า/ส่งออกประเทศเพื่อนบ้าน	4.09	0.70	มาก

ที่มา : ผลการวิเคราะห์

2) การสอบถามความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์

การศึกษาได้สอบถามความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ ตามตารางที่ 30 พบว่า ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการขออนุญาตในระดับสูงที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.42 เนื่องจากมีการใช้ระบบสารสนเทศช่วยลดภาระการติดต่อกับหน่วยงานราชการ โดยมีการนำระบบ National Single Window (NSW) มาใช้ร่วมกัน ซึ่งเป็นระบบการบริการเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ สำหรับการนำเข้า ส่งออก และโลจิสติกส์ รองรับบริการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ เป็นระบบบริการแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ โดยอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้บริการสามารถทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์แบบปลอดภัยและไร้เอกสาร รวมถึงการใช้ข้อมูลร่วมกันกับทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการเชื่อมโยงข้อมูลใบอนุญาตและใบรับรองระหว่างหน่วยงานภาครัฐภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งผู้ให้บริการทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจสามารถติดตามผลในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินงานนำเข้า ส่งออกและการอนุมัติต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ (e-Tracking) ทุกวันและตลอดเวลา 24 ชั่วโมง รองลงมาที่คะแนนเฉลี่ย 3.96 คือ มีความพึงพอใจต่อการรับบริการจากเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ การเคลื่อนย้ายสัตว์และมาตรการมาตรฐานฟาร์ม ในระดับมาก ซึ่งเน้นย้ำว่าผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกต่างมีความพึงพอใจการบริการของด่านกักกันสัตว์

ตารางที่ 30 ความพึงพอใจของผู้ประกอบการต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์

ความพึงพอใจ	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเห็น
ขั้นตอนการขออนุญาต	4.42	0.5	มาก
ขั้นตอนการนำเข้า/ส่งออกสัตว์จากเพื่อนบ้าน	3.75	0.94	มาก
บุคลากร	3.96	0.91	มาก
ค่าธรรมเนียมการนำเข้า-ส่งออก	3.33	0.87	ปานกลาง
การทำงานห้องปฏิบัติการ	3.83	0.64	มาก
วัคซีน/เวชภัณฑ์	3.83	0.56	มาก
ฟาร์มมาตรฐาน	3.96	0.62	มาก
ความรู้เกษตรกร	3.83	0.64	มาก
ความรู้ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออก	3.92	0.72	มาก
การเคลื่อนย้ายสัตว์	3.96	0.62	มาก
การจัดทำทะเบียนสัตว์	3.88	0.61	มาก

ที่มา : ผลการวิเคราะห์

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนฐานการผลิตสินค้าปศุสัตว์ภายในประเทศเพื่อการนำเข้า-ส่งออก ประกอบด้วย ห้องปฏิบัติการตรวจชันสูตรโรคสัตว์ สถานกักกันสัตว์เอกชนที่ได้รับการรับรอง ภาวะเทียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าปศุสัตว์กับประเทศเพื่อนบ้าน ระบบสารสนเทศผู้ประกอบการค้าสัตว์ ตลาดนัดปศุสัตว์ กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ การจัดหาปัจจัยการผลิต การผลิตและการส่งมอบผลผลิต การกักกันและการดูแลสุขภาพสัตว์ ปัญหาอุปสรรคด้านการผลิต การตลาด การจัดการห่วงโซ่อุปทาน การนำเข้าและส่งออกสัตว์ ตามแนวชายแดนระหว่างประเทศและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดน ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ และผู้ประกอบการค้าสัตว์ระหว่างประเทศ มีการคัดเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ด่านกักกันสัตว์ที่มีศักยภาพทางการค้าชายแดน จำนวน 9 แห่ง คือ ด่านอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ด่านคลองใหญ่ จังหวัดตราด ด่านกักกันสัตว์เชียงราย ด่านกักกันสัตว์ตาก ด่านหนองคาย จังหวัดหนองคาย ด่านนครพนม จังหวัดนครพนม ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ด่านระนอง จังหวัดระนอง และด่านกักกันสัตว์สงขลา สรุปผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อการนำเข้า-ส่งออก ได้แก่ การพัฒนาด่านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศภายใต้โครงการเพิ่มศักยภาพด้านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 10 ด่าน ที่ได้สนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ครุภัณฑ์และบุคลากร ในระดับที่เหมาะสมและเพียงพอในการดำเนินงานขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการตรวจวิเคราะห์และชันสูตรโรคสัตว์ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ที่ทำงานในห้องปฏิบัติการดังกล่าวต่างลงความเห็นว่า การจัดตั้งห้องปฏิบัติการตามแนวชายแดน ได้สร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยอาหาร มีเครื่องมือในการตรวจสอบโรคระบาดที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า สอดคล้องกับหลักการป้องกันโรคระบาดคือ “รู้โรคเร็ว ควบคุมโรคเร็ว ลดการสูญเสีย” ซึ่งเมื่อตรวจพบก็จะสามารถป้องกันปราบโรคให้สงบได้อย่างรวดเร็วก่อนที่แพะระบาดออกไป รวมทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการดำเนินงานของภาคเอกชน เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

2) กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศ National Single Window (NSW) เป็นระบบบริการแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ ซึ่งให้บริการเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจในการเชื่อมโยงข้อมูลใบอนุญาตและใบรับรองระหว่างหน่วยงานภาครัฐภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยผู้ใช้บริการทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจสามารถติดตามผลในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินงานนำเข้า ส่งออกและการอนุมัติต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ (e-Tracking) ทุกวันและตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งผลสัมฤทธิ์ของระบบนี้ประเมินจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการพบว่า ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการขออนุญาตในระดับสูงที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมาที่คะแนนเฉลี่ย 3.96 ในระดับมาก คือ มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์ในการเคลื่อนย้ายสัตว์

โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 โครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อการนำเข้า-ส่งออก

กรมปศุสัตว์ เห็นความสำคัญของการสนับสนุนการนำเข้าและส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ได้จัดตั้งด่านกักกันสัตว์ รวมทั้งสิ้น 58 แห่ง มีหน้าที่ความรับผิดชอบกำกับ ดูแลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประสานงานและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับด้านการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ ชากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้ง ศึกษา วิเคราะห์ เกี่ยวกับการควบคุมและวิเคราะห์ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายสัตว์ ชากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์ หาแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พร้อมแนวทางการบังคับใช้กฎหมาย ในการนี้ การศึกษาได้คัดเลือกตัวอย่างด่านกักกันสัตว์ที่ปฏิบัติงานตามแนวชายแดนจำนวน 11 แห่ง ศึกษาโครงสร้างพื้นที่สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อการนำเข้า-ส่งออกในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ การตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างในห้องปฏิบัติการ และสถานที่กักกันสัตว์เอกชน สรุปดังนี้

1) ด่านกักกันสัตว์มีจำนวนเจ้าหน้าที่เฉลี่ยด่านละ 36 คน เป็นข้าราชการเฉลี่ยด่านละ 4 คน พนักงานราชการเฉลี่ยด่าน 13 คน และลูกจ้างเฉลี่ยด่านละ 19 คน ซึ่งทุกด่านมีความเห็นพ้องกันว่า มีจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่สอดคล้องกับปริมาณงานที่ต้องปฏิบัติในการควบคุมเคลื่อนย้ายสัตว์ ชากสัตว์และสินค้าปศุสัตว์เนื่องจากมีพื้นที่ควบคุมและเฝ้าระวังจำนวนหลายจุด โดยเฉพาะในกรณีที่มีโรคระบาดสำคัญ ๆ เช่น อหิวาต์แอฟริกาในสุกร กรมปศุสัตว์แก้ไขปัญหาโดยการมอบหมายเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นให้มาช่วยปฏิบัติงานในด่านกักกันสัตว์ที่มีปริมาณงานมาก ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาในระดับหนึ่ง

2) กรมปศุสัตว์ได้จัดสรรงบประมาณดำเนินงานให้เฉลี่ยด่านละประมาณ 4.210 ล้านบาท แบ่งเป็นงบบุคลากร ร้อยละ 46.71 กิจกรรมพัฒนาสุขภาพสัตว์ ร้อยละ 29.65 โครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดน ร้อยละ 19.04 กิจกรรมพัฒนาคุณภาพสินค้าร้อยละ 3.98 กิจกรรมเฝ้าระวัง ควบคุม บำบัดและชันสูตรโรคสัตว์ ร้อยละ 0.62 และ ตามลำดับ

ตารางที่ 31 รายละเอียดงบประมาณรายด่านกักกันสัตว์ หน่วย ล้านบาท

รายชื่อด่าน	เพิ่มศักยภาพฯ	คุณภาพสินค้า	เฝ้าระวัง	บุคลากร	พัฒนาสุขภาพ	รวม
ตาก	-	-	-	2,162,820	832,000	2,994,820
แม่ฮ่องสอน	-	-	-	1,727,760	1,168,000	2,895,760
เชียงราย	4,278,800	-	168,000	1,185,960	1,618,600	7,251,360
นครพนม	-	-	-	970,620	1,534,600	2,505,220
มุกดาหาร	260,000	-	-	1,137,900	1,348,000	2,745,900
อุบลราชธานี	-	-	-	1,347,240	1,534,600	2,881,840
สุรินทร์	-	-	33,600	972,840	664,000	1,670,440
สระแก้ว	260,000	1,551,000	-	7,068,660	1,882,600	10,762,260
ตราด	260,000	291,000	-	815,460	366,000	1,732,460
ระนอง	-	-	84,000	865,020	534,000	1,483,020
สงขลา	3,758,800	-	-	3,379,740	2,249,200	9,387,740
รวม	8,817,600	1,842,000	285,600	21,634,020	13,731,600	46,310,820
ร้อยละ	19.04	3.98	0.62	46.71	29.65	100.00

ที่มา : <http://aqi.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/budget2562>

3) กรมปศุสัตว์ได้จัดทำโครงการเพิ่มศักยภาพด่านสินค้าเกษตรชายแดนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน จำนวน 10 ด่าน ทำหน้าที่ (1) เก็บตัวอย่างสัตว์-ซากสัตว์ส่งตรวจห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจโรคระบาดที่สำคัญได้แก่ โรคปากและเท้าเปื่อย โรคทูลเบอร์คิวโลสิส โรคบรูเซลโลสิส โรค ASF (African Swine Fever) และโรคโลหิตจางติดเชื้อในม้า (EIA) (2) ตรวจวินิจฉัยสัตว์-ซากสัตว์ทางห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจวิเคราะห์เชื้อซัลโมเนลล่าในเนื้อสัตว์นำเข้า ตรวจวิเคราะห์จุลชีวินวิทยา (total count) ในเนื้อสัตว์นำเข้า และตรวจวิเคราะห์เชื้อ (Straphylococcus aureus) ในเนื้อสัตว์นำเข้า (3) เก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจห้องปฏิบัติการ เพื่อตรวจวิเคราะห์ชนิดปริมาณ Alfatoxin B1, B2, G1,G2 (4) เก็บตัวอย่างปัสสาวะ เพื่อตรวจหาสารเร่งเนื้อแดง และ (5) เก็บตัวอย่างสัตว์-ซากสัตว์ส่งตรวจห้องปฏิบัติการอื่น เพื่อตรวจโรค PPR (Peste des Petit Ruminants) ตรวจ Trypanosoma evansi (Surra) ตรวจ West Nile และตรวจโรค PRRS โดยด่านกักกันสัตว์ตากมีแผนการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างมากที่สุดจำนวน 14,275 ตัว มีเหลือมีแผนการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างเฉลี่ยด่านละ 468 ตัวอย่าง และมีแผนพัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์สินค้าให้ได้มาตรฐานในการนำไปสู่การรับรองห้องปฏิบัติการตามมาตรฐาน ISO/IEC 17025 ซึ่งส่งผลดีต่อการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์ของประเทศไทย โดยเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ให้ความเห็นตรงกันว่า เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัย สอดคล้องกับหลักการป้องกันโรคระบาดคือ “รู้โรคเร็ว ควบคุมโรคเร็ว ลดการสูญเสีย” เนื่องจากโรคระบาดเป็นโรคที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า จึงต้องมีเครื่องมือในการตรวจสอบ เมื่อตรวจพบก็จะสามารถป้องกันปราบโรคให้สงบได้อย่างรวดเร็วก่อนที่แพร่ระบาดออกไป รวมทั้งช่วยลดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาในการดำเนินงานของภาคเอกชน เป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยคาดหวังในอนาคตว่าหากได้รับการสนับสนุนงบประมาณจัดซื้อน้ำยาและสารเคมีได้อย่างเพียงพอ และมีห้องปฏิบัติการเคลื่อนที่ (Mobile Lab) ซึ่งเป็นการทำงานแบบ real time ก็จะทำให้การป้องกันหรือควบคุมโรคมียุทธศาสตร์มากขึ้น

4) สถานกักกันสัตว์เอกชน ผลการศึกษาพบว่า ด่านกักกันสัตว์ได้ส่งเสริมผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ จัดสร้างสถานกักกันสัตว์เอกชนเพื่อ กักกันตรวจสอบสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยซากสัตว์ ในการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ระหว่างประเทศ รวมถึงกรณีการเคลื่อนย้ายเข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานก่อนนำเข้าและระหว่างโคอยู่ในคอกกักกันสัตว์เอกชน เช่น เจาะเลือดสัตว์นำเข้า กักตรวจสุขภาพสัตว์นำเข้า ฉีดวัคซีนและกำจัดพยาธิสัตว์นำเข้า และทำเครื่องหมายสัตว์นำเข้า พร้อมอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการนำเข้า-ส่งออกในการยื่นคำขอและหลักฐานประกอบคำขอที่ด่านกักกันสัตว์ในท้องที่ซึ่งสถานกักกันสัตว์ตั้งอยู่ จึงพบว่าในพื้นที่ด่านกักกันสัตว์ที่อยู่ตามแนวชายแดนที่มีการนำเข้าสัตว์จำนวนมาก เช่น ด่านกักกันสัตว์ตากมีด่านกักกันสัตว์เอกชน จำนวน 11 แห่ง และ ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน มีด่านกักกันสัตว์เอกชน จำนวน 20 แห่ง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปว่า กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อการนำเข้า-ส่งออกอย่างต่อเนื่อง จนมีศักยภาพสามารถตอบสนองต่อการให้บริการผู้ประกอบการนำเข้าส่งออกสินค้าปศุสัตว์

ตารางที่ 32 สรุปผลการศึกษาในประเด็นโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการค้าสินค้าปศุสัตว์เพื่อการนำเข้า-ส่งออก

ด่านกักกันสัตว์	จำนวนเจ้าหน้าที่				งบประมาณ (ล้านบาท)	เป้าหมาย การตรวจ วิเคราะห์	สถานที่ กักกันสัตว์ เอกชน
	รวม	ข้าราชการ	พนักงาน ราชการ	ลูกจ้าง			
ตาก	30	7	11	12	2.994	14,275	11
แม่ฮ่องสอน	23	4	8	14	2.895	-	20
เชียงราย	36	6	6	16	7.251	700	3
นครพนม	22	3	5	14	2.505	500	1
มุกดาหาร	25	4	5	16	2.745	555	1
อุบลราชธานี	34	4	7	23	2.881	240	1
สุรินทร์	25	4	5	16	1.670	-	1
สระแก้ว	99	6	67	26	10.762	325	4
ตราด	18	1	5	12	1.732	260	-
ระนอง	20	4	5	12	1.483	-	-
สงขลา	68	4	18	43	9.387	700	1
รวม	400	47	142	204	46.310	18	43
เฉลี่ย	36	4	13	19	4.210	1,600	4

ที่มา : ผลการศึกษา

5.2 กระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

การศึกษากระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้ความสำคัญต่อรูปแบบการค้าสินค้าปศุสัตว์กับประเทศเพื่อนบ้าน การจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าปศุสัตว์ และการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อทราบวิธีการตลาดสินค้าปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน และการบริหารด้านโลจิสติกส์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) รูปแบบการค้าสินค้าปศุสัตว์กับประเทศเพื่อนบ้าน

(1) โคเนื้อ

การค้าสัตว์ระหว่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญคือ สินค้าโคเนื้อ มีการนำเข้าจากเมียนมาเพื่อตอบสนองความต้องการโคเนื้อที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะจีนและเวียดนาม โดยมีการนำเข้าผ่านด่านกักกันสัตว์ตาก และด่านกักกันแม่ฮ่องสอน ซึ่งเส้นทางการเคลื่อนย้ายโคเนื้อระหว่างชายแดนไทยกับเมียนมา โดยแหล่งรวบรวมโคในเมียนมาได้แก่ พื้นที่เขตจังหวัดลอยก้อ (Loikaw หรือ Hpruso) รัฐคะยา และเมืองผาปูน (Hpapun) รัฐกระเหรี่ยง โดยพ่อค้าไทยใช้โทรศัพท์สั่งให้พ่อค้าเมียนมารวบรวมโคตามจำนวนที่ต้องการแล้วขนส่งมาที่ชายแดน ทำการคัดเลือกและตกลงราคาซื้อขายโค แล้วจึงโอนเงินให้พ่อค้าเมียนมา แล้วจึงขนส่งโคเนื้อผ่านด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน จำนวน 5 ช่องทาง ได้แก่ บ้านห้วยผึ้ง บ้านน้ำเพียงดิน บ้านห้วยต้นนุ่น บ้านเสาหิน และบ้านแม่สามแลบ นอกจากนี้ยังมีแหล่งรวบรวมโคในเขตพื้นที่เมืองย่างกุ้งและพะโค ซึ่งขนส่งโคผ่านด่านกักกันสัตว์แม่สอด ในเขต อ.อุ้มผาง อ.แม่สอด อ.แม่ระมาด และ อ.ท่าสองยาง การขนส่งข้ามพรมแดนอาจทำได้โดยบรรทุกขึ้นเรือข้ามแม่น้ำสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน แม่น้ำเมย จังหวัดตาก หรือจ้างคนจูงโคข้ามชายแดนมาพักในสถาน

กักกันสัตว์เอกชนของไทย เพื่อรอนำไปขายในตลาดนัดโคกระบือและรวบรวมส่งออกไป ในกรณีที่โคยังไม่ได้นำหนักตามที่ต้องการ พ่อค้าจะซื้อแล้วนำไปขุนต่อในจังหวัดสุโขทัย กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ระยะเวลา 2-3 เดือน จากนั้นจะทำการติดต่อซื้อขายหรือทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างพ่อค้าและผู้ขุนโค แล้วจึงขนส่งโคที่ขุนได้นำหนักแล้วส่งกลับขึ้นภาคเหนือไปส่งออกที่ด่านกักกันสัตว์เชียงราย (ด่านเชียงแสน ด่านเชียงของ และด่านเวียงแก่น) เพื่อส่งออกผ่าน สปป.ลาวต่อไปจีน มีผู้ประกอบการค้าสัตว์จำนวน 45 ราย ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ไปให้คู่ค้า สปป.ลาว ประมาณ 20 ราย ในขณะที่การส่งออกไปเวียดนามจะใช้ช่องทางการขนส่งผ่านด่านกักกันสัตว์นครพนม หรือด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร บนเส้นทาง R9 เข้าสู่ สปป.ลาว ถึงเวียดนาม

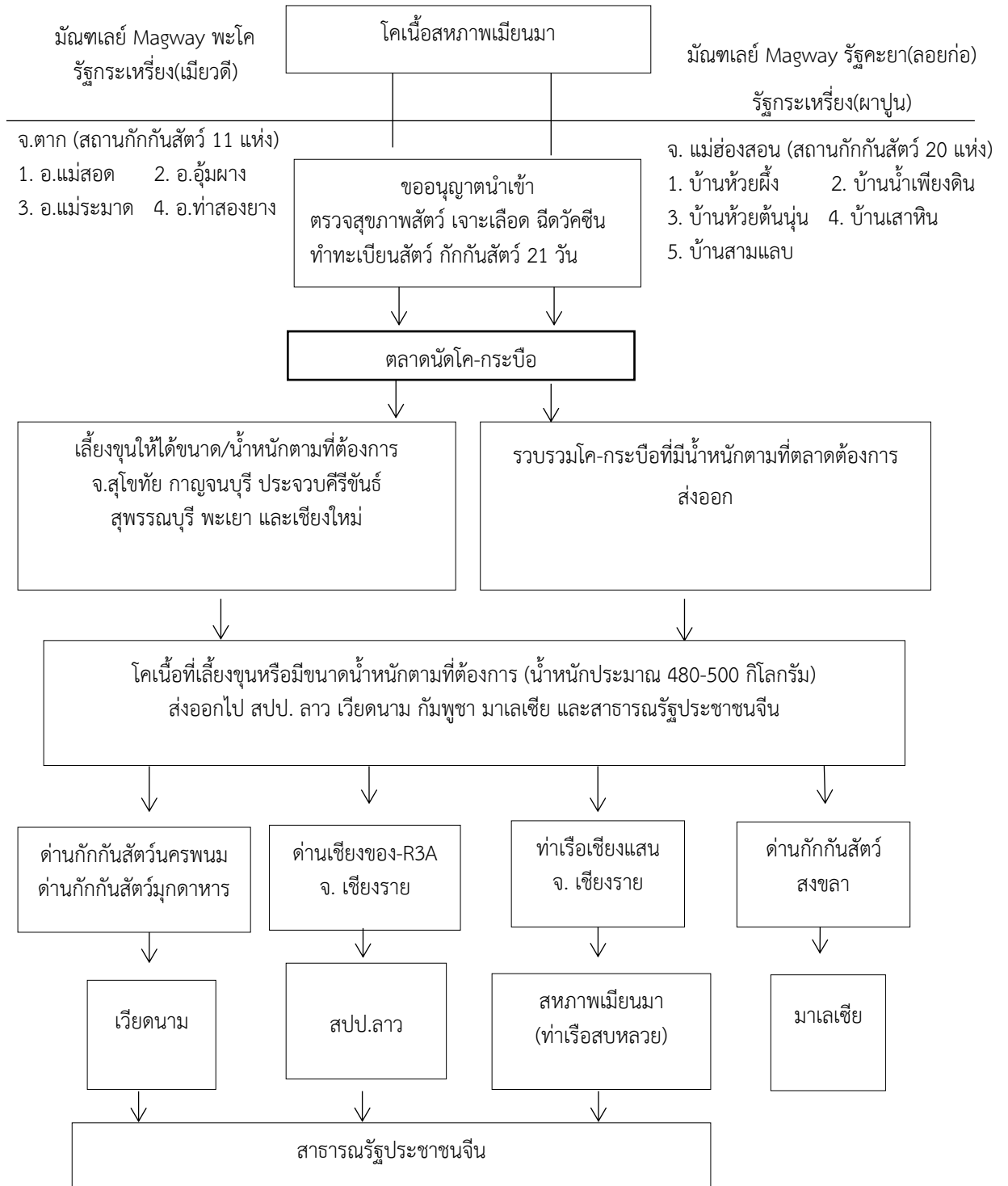
(2) สุกร

มีการส่งออกจำนวนมาก ณ ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว ผู้ประกอบการส่งออกจำนวน 4 ราย จะรวบรวมสุกรจากฟาร์มเลี้ยงสุกรที่ได้รับการรับรองเป็นฟาร์มมาตรฐานเพื่อการส่งออกในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง สระแก้ว และจันทบุรี โดยการส่งออกต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการขอใบอนุญาตนำออก ราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ของกรมปศุสัตว์ ซึ่งการค้าปศุสัตว์ระหว่างชายแดนไทยกับกัมพูชาพบว่า กัมพูชาใช้ระบบโควตาสัมปทานสินค้าที่มีมูลค่าการซื้อขายครั้งละไม่เกิน 5 แสนบาท ซึ่งรัฐบาลกัมพูชาให้โควตาสัมปทานสินค้าสุกรมีชีวิตของไทย จำนวน 5 ฉบับ ๆ ละ 1,200 ตัว ในการนี้ หัวหน้าด่านกักกันสัตว์สระแก้วได้ประมาณความต้องการบริโภคสุกรของตลาดพนมเปญวันละ 2,800-3,000 ตัว แบ่งเป็นสุกรมีชีวิตที่ผลิตได้ภายใน ประเทศประมาณ 500 ตัว อีกประมาณ 2,300 ตัวต้องนำเข้าจากไทยหรือเวียดนาม ภาวะการส่งออกของไทยจึงมีการแข่งขันกับประเทศเวียดนามเป็นหลัก โดยพบว่าในปี 2558 มีมูลค่าส่งออกสูงสุดถึง 3,028.004 ล้านบาท และโน้มลงเหลือ 516.216 ล้านบาทในปี 2560 เนื่องจากราคาสุกรในประเทศเวียดนามต่ำกว่าไทย ผู้นำเข้ากัมพูชาจึงหันไปนำเข้าสุกรจากเวียดนามมากขึ้น

(3) ไข่พื้นเมือง

มีการส่งออกผ่านด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม ซึ่งด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา พบว่า การรวบรวมเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อการส่งออกร้อยละ 80 มีการรวบรวมในเขตพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ โดยมีแหล่งรับซื้อตั้งอยู่ริมถนนสายสำคัญ ๆ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าตูม อำเภอปราสาท อำเภอเขวาสินรินทร์ และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ หรือขับรถกระบะไปรับซื้อตามหมู่บ้าน โดยปกติราคาที่รับซื้อไก่พื้นเมืองในหมู่บ้านจะมีราคาประมาณกิโลกรัมละ 65-75 บาท แต่ถ้าเกษตรกรขนส่งไก่มาขายในจุดรับซื้อไก่พื้นเมืองจะมีราคาประมาณกิโลกรัมละ 80-85 บาท หรือถ้านำมาขายในตลาดสัตว์ปีกช่องจอมจะมีราคาประมาณกิโลกรัมละ 100 บาท และในช่วงเทศกาลสำคัญของกัมพูชาราคารับซื้อไก่พื้นเมืองจะสูงขึ้นอีก 2-3 เท่า เพราะต้องบวกค่าขนส่ง ค่าภาษีนำเข้าต่าง ๆ ช่วงที่ราคาไก่พื้นเมืองลดต่ำ ได้แก่ ช่วงเลยสงกรานต์ ตั้งแต่วันที่ 10 เมษายนเป็นต้นไปจนถึงช่วงหว่านข้าวปลายเมษายน-พฤษภาคม การส่งออกไก่พื้นเมืองมีชีวิตในปี 2558 จำนวน 513,958 กิโลกรัม มูลค่า 49,132,440 บาท มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 96 บาท เปรียบเทียบราคาเฉลี่ยปี 2559 ที่กิโลกรัมละ 103 บาท ราคาเพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 7 หรือเท่ากับ 58,633,110 บาท และปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ซึ่งมีปริมาณการส่งออกเท่ากับ 566,652 กิโลกรัม ในขณะที่ปี 2560 มีการส่งออกจำนวน 632,750 กิโลกรัม มูลค่า 67,136,500 บาท มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 106 บาท คิดเป็นจำนวนไก่พื้นเมืองมีชีวิตประมาณ 46,870 ตัว

(4) สินค้าซากสัตว์ พบว่า ประเทศเพื่อนบ้านมีความต้องการซื้อเนื้อโค เนื้อสุกร เนื้อไก่ชำแหละ ในทุกประเทศ ลักษณะสินค้าเป็นสินค้าแช่เย็น แช่แข็ง จึงพบว่ามีหลายจังหวัดที่อยู่ตามแนวชายแดนมีห้องเย็นในการเก็บรวบรวมซากเพื่อการส่งออก เช่น

ที่มา : การสังเคราะห์ข้อมูล

ภาพที่ 8 การเคลื่อนย้ายโคเนื้อตลอดห่วงโซ่อุปทาน

2) การจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าปศุสัตว์

กรมปศุสัตว์ได้ออกระเบียบและแนวทางการขออนุญาตนำสัตว์/ซากสัตว์เข้าราชอาณาจักรไทยจะยื่นขอใบอนุญาต แบบ ร.1/1 ในระบบ e-service เมื่อด่านฯ ได้รับเอกสารจะทำการตรวจสอบเอกสาร ตรวจสอบสถานะโรคระบาดสัตว์ และความเหมาะสมของสถานกักกันสัตว์นำเรื่องขออนุญาตจากอธิบดีกรมปศุสัตว์ โดยจะออกใบแจ้งอนุมัตินำสัตว์หรือซากสัตว์ (ร.6) ให้ผู้ขออนุญาตนำไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่ด่านฯ ประจำช่องทางนำเข้าเพื่อนำสัตว์เข้าสถานกักกันสัตว์เอกชนที่ได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์แล้ว เจ้าหน้าที่ด่านฯ จะตรวจสอบเอกสาร นับจำนวนสัตว์ ตรวจพิจารณาสัตว์ที่นำเข้า สุ่มเจาะเลือดเพื่อคัดแยกซีรัมในการทดสอบโรคปากและเท้าเปื่อย และโรคแท้งติดต่อ (Brucellosis) ฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากและเท้าเปื่อยเข็มที่ 1 และติดเบอร์หูประจำตัวสัตว์แล้วอนุญาตให้ผู้ขนานำสัตว์เข้านำสัตว์ไปกักในสถานกักกันสัตว์ครบตามจำนวนที่ขออนุญาต และออกใบอนุญาตนำสัตว์เข้าฯ (ร.7) ให้ผู้ขออนุญาตเพื่อนำไปดำเนินพิธีการทางศุลกากร หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ จะตรวจสุขภาพสัตว์ระหว่างกักและฉีดวัคซีนป้องกันฯ เข็มที่ 2 ในวันที่ 14 ของการกัก และเมื่อกักสัตว์ในสถานกักกันสัตว์ครบ 21 วันก็จะตรวจสุขภาพสัตว์ ถ้ามีอาการปกติจะออกใบอนุญาตให้เคลื่อนย้ายแบบ ร.3 (เคลื่อนย้ายภายในจังหวัด) หรือ ร.4 (เคลื่อนย้ายระหว่างจังหวัด) แต่ถ้าสัตว์มีอาการโรคระบาดก็จะไม่อนุญาตให้เคลื่อนย้าย จะรักษาหรือทำลายหรือปิดช่องทางนำเข้านั้น สัตว์ที่ได้รับใบ ร.3/ร.4 จะมีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อไปขายตลาดนัดโค-กระบือต่อไป

ในการนี้ที่ต้องการส่งออกโคมีชีวิตผ่านด่านกักกันสัตว์สงขลา โคมีชีวิตจะถูกกัก ณ สถานกักกันสัตว์เอกชนเพื่อการส่งออก ระยะเวลา 21 วัน หลังจากนั้นจะขนส่งครั้งละประมาณ 100-200 ตัว เพื่อนำมากักในสถานกักกันสัตว์เอกชนในพื้นที่เขต 9 อีก 10 วัน ส่วนการซื้อโคกระบือหรือโคสำหรับประกอบพิธีในวันอิฎิ้ลฮัจญ์ ตามความเชื่อในศาสนาอิสลาม มีเงื่อนไขการป้องกันโรคระบาดในโค โดยผู้ขายต้องฉีดวัคซีนป้องกันโรคปากเท้าเปื่อย ยาบำรุงยาถ่ายพยาธิ ฟิงฮอร์โมน ติดเบอร์หู และทำประวัติโคทุกตัวก่อนส่งมอบ ผู้ขายต้องขออนุญาตขนย้ายโคและออกค่าใช้จ่ายเอง รวมทั้งการขออนุญาตส่งออกและพิธีการศุลกากร ทั้งนี้ ผู้ซื้อต้องชำระเงินมัดจำค่าโคให้แก่ผู้ขายตัวละ 5,000 บาท หลังจากผู้ซื้อตรวจสอบคุณภาพและชั่งน้ำหนักโค จะชำระเงินสดส่วนที่เหลือให้เสร็จสิ้นก่อนเคลื่อนย้ายโค โดยผู้ขายต้องส่งมอบโคที่สถานกักกันสัตว์ด่านบูกิตกาญูฮิตัม รัฐเกดะห์ ประเทศมาเลเซีย ภายใน 7 วัน

3) เส้นทางการค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

(1) เส้นทางการค้าไทย-เมียนมา

1) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์ตาก มีช่องทางการนำเข้าโคกระบือตามจุดที่อยู่ใกล้คอกที่เป็นสถานกักกันสัตว์เอกชน รวมทั้งสิ้น 11 แห่ง ใน 5 อำเภอที่มีเขตติดต่อกับชายแดนเมียนมา ได้แก่ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง

2) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน มีจุดผ่อนปรนการค้าตามแนวชายแดนเมียนมาจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ช่องทางบ้านห้วยผึ้ง อ.เมือง เขตติดต่อกับเมืองปั่น แขวงลอยแหลม รัฐฉาน ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน อ.เมือง เขตติดต่อกับจังหวัดดอยก่อ ช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น อ.ขุนยวม เขตติดต่อกับเมืองเต้า รัฐฉาน ช่องทางบ้านเสาหิน อ.แม่สะเรียง เขตติดต่อกับรัฐกอกูแล และช่องทางบ้านแม่สามแลบ อ.สบเมย เขตติดต่อกับเมืองผาปูน จังหวัดดอยก่อ

(2) เส้นทางการค้าไทย-สปป.ลาว

1) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์เชียงราย ประกอบด้วย 3 หลัก ได้แก่ (1) ด่านเชียงแสน เป็นจุดค้าชายแดนและผ่านแดนที่สำคัญของการขนส่งทางน้ำไป สปป.ลาว เมียนมาและจีนตอนใต้ ซึ่งมีท่าเรือกวเหล่ย มณฑลยูนนาน เป็นท่าเรือตามนโยบาย One Belt One Road ของจีน ที่ใช้รองรับการขนส่งสินค้าแช่เย็นตู้คอนเทนเนอร์เพียงจุดเดียวในการกระจายสินค้าไปมณฑลต่าง ๆ (2) ด่านเชียงของ เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าทั้งทางน้ำและทางบกผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว แห่งที่ 4 (เชียงของ-ห้วยทราย) รวมทั้งสามารถเชื่อมต่อไปยัง

จินตอนใต้ และ (3) ด้านศุลกากรแม่สาย ตั้งอยู่ตรงข้ามด่านท่าซี้เหล็ก แขวงท่าซี้เหล็ก รัฐฉาน ประเทศเมียนมา มีสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมา แห่งที่ 1 และแห่งที่ 2 ในการขนส่งสินค้าไปยังเมืองตองยี รัฐฉาน ซึ่งเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าของไทยที่สำคัญเมือง โดยสินค้าปศุสัตว์ที่สำคัญได้แก่ การส่งออกโค-กระบือมีชีวิต อายุ 3-4 ปี น้ำหนักระหว่าง 450-500 กิโลกรัม

2) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์นครพนม มีการขนส่งสินค้าผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว 3 ซึ่งเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดนครพนมกับเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สปป.ลาว เวียดนามและภาคใต้ของประเทศไทย เป็นระยะทางที่ใกล้ที่สุดจากพรมแดนไทยไปยังเวียดนามและจีน ซึ่งจะสามารถเปิดเส้นทางการค้าออกท่าเรือน้ำลึกที่เมืองวุงอวอง ของเวียดนาม ตลอดจนการขนส่งสินค้าจากจีนที่เมืองหนานหนิงมายังประเทศไทยได้ใช้เวลาเพียงข้ามคืนเท่านั้น สินค้าส่งออกหลักได้แก่ โคเนื้อ กระบือมีชีวิต อายุ 3-5 ปี น้ำหนักเฉลี่ย 450 กิโลกรัม ซึ่งมีแหล่งรวบรวมสัตว์จากจังหวัดเพชรบุรี สุพรรณบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ส่งออกไป สปป.ลาวและเวียดนาม มีผู้ประกอบการส่งออกจำนวน 3 ราย ปริมาณการส่งออกโค-กระบือ เฉลี่ยประมาณปีละ 68,026 ตัว

3) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร มีการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ผ่านสะพานมิตรภาพ 2 ระหว่างจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต สปป.ลาว โดยมีสินค้าหลักคือ โคเนื้อ-กระบือ ซึ่งรวบรวมโคเนื้อจากตลาดนัดโค-กระบือในจังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคามและร้อยเอ็ด เป็นโคโครงขนาดน้ำหนักเฉลี่ย 500 กิโลกรัม อายุประมาณ 3 ปี ส่งออกทุกวัน ๆ ละ 60 ตัว ตลาดปลายทางคือแขวงสุวรรณเขต สปป.ลาว มีผู้นำเข้าจำนวน 2 ราย และเวียดนาม มีผู้นำเข้าจำนวน 4 ราย ปริมาณการส่งออกเฉลี่ยประมาณปีละ 15,000 ตัว

4) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี มีการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ผ่านทางด่านพรมแดนช่องเม็ก ระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีกับแขวงจำปาสัก สปป.ลาว ซึ่งเป็นจุดผ่านแดนจุดเดียวในภาคอีสานที่สามารถเดินทางไป สปป.ลาว โดยทางพื้นดินที่เชื่อมกับถนนในเขตลาวเข้าไปสู่เมืองปากเซอีก 44 กิโลเมตร และด่านถาวรบ้านปากแซง อำเภอนาตาล เป็นเขตติดต่อกับด่านท้องถิ่น บ้านปากตะพาน เมืองละคอนเพ็ง แขวงสาละวัน ซึ่งเป็นด่านที่ได้รับการพัฒนารองรับด้านการค้าและบริการของจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากสามารถขนส่งสินค้าผ่านแขวงสาละวัน สปป.ลาว ไปยังเมืองดานัง ประเทศเวียดนาม ระยะทางเพียง 137 กม. และยังเดินทางไปในประเทศจีนได้สะดวกรวดเร็วขึ้น การส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานีส่วนใหญ่เป็นการส่งออกซากสัตว์เพื่อการบริโภคมีลักษณะสินค้าเป็นสินค้าแช่เย็น แช่แข็ง ซึ่งมีผู้ประกอบการที่มีห้องเย็นเป็นผู้ดำเนินการส่งออก 4 ราย ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกซากสัตว์ เนื้อโค เนื้อสุกร และเนื้อไก่ เป็นต้น

(3) เส้นทางการค้าไทย-กัมพูชา

1) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์สระแก้ว มีการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ผ่านทางด่านพรมแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และบ้านปอยเปต อำเภอโอโจรว จังหวัดบันเตียเมียนเจย การเดินทางถึงศรีโสภณแล้วเดินทางต่อไปบนถนนหมายเลข 5 เข้าพระตะบอง โพธิ์สัตว์ กัมปงชนัง เข้าพนมเปญ แล้วต่อไปยังเวียดนาม แต่ถ้าไปตามถนนหมายเลข 6 จะตรงไปยังเมืองเสียมเรียบและสามารถอ้อมทะเลสาบไปยังกรุงพนมเปญได้เช่นกัน นอกจากนี้ มีการส่งออกทางจุดผ่านแดนถาวรบ้านเขาหิน อ.คลองหาด จุดผ่อนปรนบ้านตาพระยา และ จุดผ่อนปรนบ้านหนองปรือนับเป็นจุดใหญ่ที่สุดอยู่ห่างจากกัมพูชาประมาณ 1 กม. สินค้าปศุสัตว์หลักสำหรับการส่งออกคือ สุกรมีชีวิต ซึ่งผู้ประกอบการส่งออกจำนวน 4 ราย

2) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์ตราด มีการส่งออกสินค้าปศุสัตว์หลักคือชิ้นส่วนไก่แช่แข็ง ผ่านแดนถาวรบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่ ตรงข้ามกับบ้านจามเยียม อำเภอมณฑลสีมา จังหวัดเกาะกง ประเทศกัมพูชา เป็นการขนส่งสินค้าลงเรือไปยังราชอาณาจักรกัมพูชา โดยท่าเทียบเรือของเอกชน 5 แห่ง คือ ท่าเทียบเรือชลาลัย ท่าเทียบเรือกัลปิงหา ท่าเทียบเรือ ป.เกษมศิริ ท่าเทียบเรือ ส.กฤตรวิน และท่าเทียบเรือทรัพย์ชโลธร มีผู้ประกอบการค้าสัตว์จำนวน 5 ราย ส่งออกสินค้าลูกไก่และซากไก่สดแช่แข็ง

3) ช่องทางการค้าผ่านด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม เป็นด่านตั้งอยู่ริมถนนทางหลวงหมายเลข 214 (สุรินทร์-ช่องจอม) ตำบลด่าน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ห่างจากตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ไปทางทิศใต้ประมาณ 70 กิโลเมตร ช่องจอมเป็นแนวช่องเขาของเทือกเขาพนมดงรักกั้นเขตแดนไทย-กัมพูชา ตรงข้ามบ้านโอรส์เสม็ด อำเภอสำโรง จังหวัดอุดรธานี และเดินทางต่อไปยังเมืองเสียมราฐ ประเทศกัมพูชาได้ มีสินค้าหลักที่ส่งออกคือ ไม้พื้นเมือง

(4) เส้นทางการค้าไทย-มาเลเซีย

ช่องทางการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ 4 ด่าน ได้แก่ (1) ด่านสะเดา อ.สะเดา อยู่ตรงกับด่านบูกิตกา ยูอิตัม รัฐเคดาห์ (2) ด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา อยู่ตรงกับด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส (3) ด่านบ้านประกอบ อ.นาทวี อยู่ตรงกับด่านบ้านคูเรียนบูรัง อ.ปาดังเบซาร์ รัฐเคดาห์ และ (4) ท่าเรือน้ำลึกสงขลา ซึ่งเป็นท่าเรือหลัก และท่าเรือระหว่างประเทศด้านชายฝั่งอ่าวไทยภาคใต้ตอนล่างสามารถรองรับเรือขนาด 9,000-20,000 เดทเวทตัน ประกอบด้วยท่าเทียบเรือสินค้าทั่วไป 2 ท่า และท่าเทียบเรือสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ 1 ท่า สามารถรองรับตู้สินค้าคอนเทนเนอร์ได้ 140,000 ตู้ต่อปี

4) การพัฒนาระบบ National Single Window (NSW)

กรมปศุสัตว์ ได้เข้าร่วมในการพัฒนาระบบ National Single Window (NSW) ซึ่งเป็นระบบการบริการเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ สำหรับการนำเข้า ส่งออกและโลจิสติกส์ รองรับบริการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ ซึ่งเป็นระบบบริการแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติ ควบคู่ไปกับการปฏิรูปกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการและการลดการใช้เอกสาร ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ให้บริการสามารถทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์แบบปลอดภัยและไร้เอกสาร รวมถึงการใช้ข้อมูลร่วมกันกับทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง และการเชื่อมโยงข้อมูลใบอนุญาตและใบรับรองระหว่างหน่วยงานภาครัฐภายในประเทศและระหว่างประเทศ โดยผู้ให้บริการทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจสามารถติดตามผลในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินงานนำเข้า ส่งออกและการอนุมัติต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ (e-Tracking) ทุกวันและตลอดเวลา 24 ชั่วโมง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กรมปศุสัตว์ได้พัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงาน มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ รวมทั้งนาระบบ National Single Window (NSW) ที่มีการเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจแบบอัตโนมัติและกึ่งอัตโนมัติควบคู่ไปกับการปฏิรูปกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการและการลดการใช้เอกสาร มาช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ให้บริการสามารถทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กับหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจทางอิเล็กทรอนิกส์ได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งการสำรวจความเห็นผู้ประกอบการต่อการให้บริการด่านกักกันสัตว์พบว่า ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อขั้นตอนการขออนุญาตในระดับสูงที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.42 และมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่ด่านกักกันสัตว์เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลการดำเนินงานของด่านกักกันสัตว์ด้านกระบวนการจัดการเคลื่อนย้ายสินค้าและการขนส่งสินค้าปศุสัตว์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

5) การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์

เมื่อพิจารณาการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการให้บริการของด่านกักกันสัตว์ในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ พบว่า แต่ละด่านกักกันสัตว์มีบทบาทในการสนับสนุนการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่หลากหลายแตกต่างกันตามความต้องการของประเทศคู่ค้า และ มีการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านสูงขึ้นต่อเนื่องทุกปี

(1) การนำเข้าโค-กระบือ

การนำเข้าโคเนื้อ ณ ด่านกักกันสัตว์ตาก ระหว่างปี 2557-2561 จากประเทศเมียนมาโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 87,052 ตัว และนำเข้ากระบือเฉลี่ยปีละ 21,650 ตัว รวมกันเฉลี่ยปีละ 108,702 ตัว ในขณะที่ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอนมีการนำเข้าโค-กระบือมีชีวิตระหว่างปี 2557-2561 เฉลี่ยปีละ 33,920 ตัว แบ่งเป็นนำเข้าโคเฉลี่ยปีละ 27,513 ตัว และกระบือเฉลี่ยปีละ 6,407 ตัว โดยมีการนำเข้ามากที่สุดในช่องทางบ้านแม่สามแลบ อ.สบเมย เป็นการขนส่งข้ามแม่น้ำสาละวิน กล่าวโดยสรุป มีโค-กระบือที่นำเข้าจากทั้งสองด่านกักกันสัตว์ เฉลี่ยปีละ 142,622 ตัว

(2) การส่งออกโค-กระบือ

การส่งออกโค-กระบือ มีมากที่สุด ณ ด่านกักกันสัตว์เชียงราย เป็นการส่งออกไป สปป.ลาว เพื่อส่งผ่านไปประเทศจีนและเวียดนามบางส่วน ปริมาณการส่งออกโคระหว่างปี 2557-2561 เฉลี่ยปีละ 98,600 ตัว และกระบือเฉลี่ยปีละ 46,692 ตัว รวมโค-กระบือมีการส่งออกเฉลี่ยปีละ 145,292 ตัว รวมทั้งมีการส่งออกโคมีชีวิตผ่านด่านกักกันสัตว์สงขลาไปมาเลเซีย จากข้อมูลการส่งออกระหว่างปี 2557-2561 พบว่ามีการส่งออกเฉลี่ยปีละ 20,210 ตัว ตามด้วยกระบือ เฉลี่ยปีละ 785 ตัวและโคนมเฉลี่ยปีละ 456 ตัว รวมทั้งมีการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็ง เฉลี่ยปีละ 6,536.723 ตัน

(3) การส่งออกสุกรมีชีวิต

มีการส่งออกผ่านด่านกักกันสัตว์สระแก้วไปกัมพูชา โดยพบว่าในปี 2558 มีมูลค่าส่งออกสูงสุดถึง 3,028.004 ล้านบาท และโน้มลงเหลือ 516.216 ล้านบาทในปี 2560 เนื่องจากราคาสุกรในประเทศเวียดนามต่ำกว่าไทย ผู้นำเข้ากัมพูชาจึงหันไปนำเข้าสุกรจากเวียดนามมากกว่า

(4) การส่งออกไก่พื้นเมือง มีการส่งออกผ่านด่านกักกันสัตว์สุรินทร์ไปกัมพูชา ซึ่งในปี 2560 มีการส่งออกจำนวน 632,750 กิโลกรัม มูลค่า 67,136,500 บาท มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 106 บาท คิดเป็นจำนวนไก่พื้นเมืองมีชีวิตประมาณ 46,870 ตัว

ตารางที่ 33 การนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์หลัก ปี 2561 แสดงเป็นรายด่านกักกันสัตว์

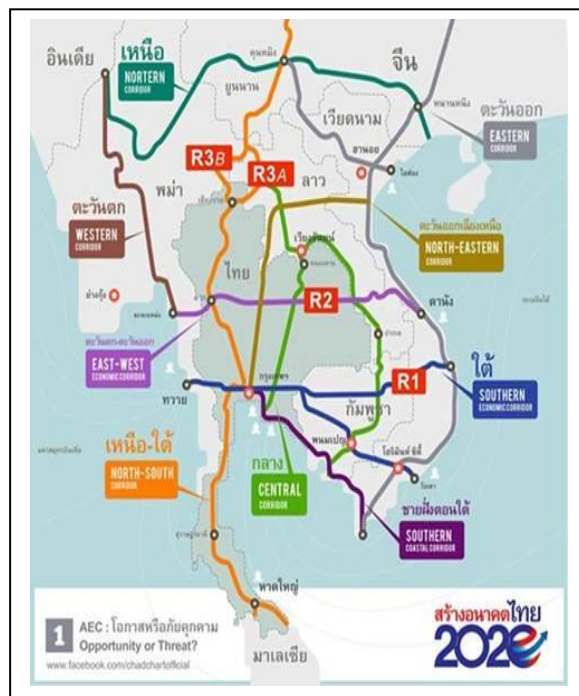
รายชื่อด่าน	จำนวนนำเข้า สินค้าหลัก	จำนวนส่งออก สินค้าหลัก	หมายเหตุ สินค้าหลัก
ด่านกักกันสัตว์ตาก	164,841	-	โคกระบือ (ตัว)
ด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน	35,969	-	โคกระบือ (ตัว)
ด่านกักกันสัตว์เชียงราย	-	168,026	โคกระบือ (ตัว)
ด่านกักกันสัตว์นครพนม	-	58,442	โคกระบือ (ตัว)
ด่านกักกันสัตว์มุกดาหาร	-	20,049	โคกระบือ (ตัว)
ด่านกักกันสัตว์อุบลราชธานี	-	1,449,256	ซากสุกร (ตัน)
ด่านกักกันสัตว์สุรินทร์	-	291,270	ไก่(ตัว)
ด่านกักกันสัตว์สระแก้ว	-	300,366	สุกร (ตัว)
ด่านกักกันสัตว์ตราด	-	113.00	ซากไก่ (ตัน)
ด่านกักกันสัตว์ระนอง	-	3.083	ซากไก่(ตัน)
ด่านกักกันสัตว์สงขลา	-	468,439	โคกระบือ (ตัว)

ที่มา : ผลการสังเคราะห์ข้อมูล

5.3 แนวทางการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนเป็น Distribution Livestock Hub

โอกาสที่ประเทศไทยจะเป็น Distribution Livestock Hub มีนโยบายที่สนับสนุนสำคัญ ได้แก่ นโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนประเทศในการใช้ประโยชน์จากโอกาสการเชื่อมโยงภูมิภาคกับประชาคมอาเซียน โดยรัฐบาลได้คัดเลือกพื้นที่ที่มีศักยภาพเหมาะสมในการจัดตั้งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zones: SEZs) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการนำเข้าประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และประกาศพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะแรกในเดือนมกราคม 2558 จำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก สระแก้ว ตราด สงขลา และมุกดาหาร ต่อมาในเดือนเมษายนปีเดียวกันได้ประกาศเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มเติมอีกจำนวน 5 เขต ประกอบด้วย เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย กาญจนบุรี เชียงราย นครพนม และนราธิวาส ล้วนเป็นพื้นที่ชายแดนบนแนวระเบียงเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (GMS Economic Corridors) ซึ่งแบ่งภูมิภาคออกเป็น 3 เส้นทางหลัก ๆ ได้แก่

- 1) แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) เชื่อมโยงระหว่างไทย เมียนมา ลาว และจีน
- 2) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เชื่อมโยงระหว่างเวียดนาม ลาว ไทย และพม่า อาจเรียกได้ว่าเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างทะเลจีนใต้กับทะเลอันดามัน
- 3) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) เชื่อมโยงระหว่างเมียนมา ไทย กัมพูชา และเวียดนาม

ที่มา : http://www.thaitribune.org/contents/detail/0?content_id=25208&rand=1484376677

ภาพที่ 9 เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง

มีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1) แนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) ประกอบด้วยเส้นทางหลัก 3 เส้นทาง ระยะทางรวม 1,800 กิโลเมตร โดยจังหวัดของไทยที่อยู่ตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจนี้มี 13 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ พิษณุโลก นครสวรรค์ พระนครศรีอยุธยา และกรุงเทพฯ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เส้นทาง R3E หรือ R3A เชื่อมระหว่างจีนตอนใต้กับลาวและไทย โดยมีจุดเริ่มต้นที่ นครคุนหมิง - ยูซี - หยวนเจียง - โมเฮย - ชิเม่า - เฉียวเมิงหยาง ผ่านด่านบ่อหาน อ.เหม่งล่า เขตปกครองตนเองสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน - เข้าสู่ด่านบ่อเต็น (สปป.ลาว) - หัวยทราย - ด่านเชียงของ - เชียงราย มีปลายทางที่กรุงเทพฯ

(2) เส้นทาง R3W หรือ R3B มีจุดเริ่มต้นที่นครคุนหมิง-เมืองต้าลี่ เขตปกครองพิเศษสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน ผ่านเข้ามาทางเมียนมาที่เชียงตุง - ท่าขี้เหล็ก (พม่า) - แม่สาย - เชียงราย มีปลายทางที่กรุงเทพฯ เช่นกัน

(3) เส้นทาง R5 มีจุดเริ่มต้นจากเมืองหนานหนิงในมณฑลกว่างสี มายังเมืองฮานอยและท่าเรือไฮฟองของเวียดนาม โดยมีจุดข้ามแดนคือ เฮียโค้ว (จีน) - ลาวโค (เวียดนาม)

2) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) หรือที่เรียกว่า เส้นทาง R2 หรือ R9 ก็ได้ (จะเรียก R9 เมื่ออยู่ในลาว) ซึ่งเส้นทางนี้มีเพียงเส้นทางหลักเดียว ไม่มีเส้นย่อย เป็นการตัดขวางเชื่อมระหว่าง 2 มหาสมุทร คือ มหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออก หรือทะเลจีนใต้ และมหาสมุทรอินเดียทางตะวันตก โดยมีระยะทาง 1,450 กิโลเมตร เป็นประตูหน้าด่านที่สำคัญในการเชื่อมโยงการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวด้านทิศตะวันตกเชื่อมโยง 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา ไทย ลาว และเวียดนาม โดยมีจุดเชื่อมโยงเมืองสำคัญต่าง ๆ จากเมืองท่าดานังของเวียดนาม ผ่านเมืองเว้และเมืองลาวบาว (Lao Bao) อันเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษของเวียดนามซึ่งติดกับชายแดนสปป.ลาว จากนั้นเส้นทางหมายเลข 9 จะผ่านเข้าแขวงสะหวันนะเขตในสปป.ลาว และมาข้ามสะพานมิตรภาพ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) ข้ามแม่น้ำโขงสู่ไทยที่จังหวัดมุกดาหาร ผ่านจังหวัด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น เพชรบูรณ์ พิษณุโลก จนไปสุดที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และเข้าไปยังเมืองเมียวดี ประเทศเมียนมาจนทะลุอ่าวมะละมาที่เมืองมะละมาโยหรือมะละหม่ง (Mawlamyine / Mawlamyain) เป็นการเชื่อมจากทะเลจีนใต้ไปสู่มหาสมุทรอินเดีย ซึ่งอาจจะสามารถเชื่อมต่อไปยังอินเดียและตะวันออกกลางต่อไป ซึ่งมีด่านระหว่างประเทศที่สำคัญ 3 ด่าน คือ ด่านพรมแดน เมียวดี-แม่สอด (พม่า-ไทย) มุกดาหาร-สะหวันนะเขต (ไทย-ลาว) และแดนสะหวัน-ลาวบาว (ลาว-เวียดนาม)

สำหรับจังหวัดของไทยตามแนวเส้นทาง R2 หรือ R9 มี 7 จังหวัด ได้แก่ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ และมุกดาหาร โดยจังหวัดพิษณุโลกจะเป็นจุดตัดระหว่างเส้น NSEC และ EWEC ซึ่งเรียกกันว่า สี่แยกอินโดจีน

ที่มา : <https://blogmaesod.wordpress.com/2015/05/12/ความคืบหน้า-โฮสปีดเทรน-ก/>

ภาพที่ 10 เส้นระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก

3) แนวพื้นที่เศรษฐกิจตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ระยะทางประมาณ 700 กิโลเมตร เป็นการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมระหว่างไทย-กัมพูชา-เวียดนาม โดยจังหวัดที่อยู่ตามแนวเส้นทางเศรษฐกิจนี้มี 8 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราดและกาญจนบุรี แบ่งเป็น 4 เส้นทางย่อย คือ

(1) เส้นทางสายกลาง (Central Sub-corridor) หรือเรียกว่าเส้น R1 หรือ R6 มีจุดเริ่มต้นที่กรุงเทพฯ ผ่านไปยัง อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว แล้วเข้าสู่จังหวัดบันเตนเมียนเจยและพนมเปญของกัมพูชา มีปลายทางที่ โฮจิมินห์ ซิตี้และวังเตาของเวียดนาม โดยมีจุดข้ามแดนคือ อรัญประเทศ (ไทย) – ปอยเปต (กัมพูชา) และบาเวต (กัมพูชา) – มอกไบ (เวียดนาม)

(2) เส้นทางสายเหนือ (Northern Sub-corridor) เริ่มจากกรุงเทพฯ ไปยัง จ.สระแก้วเช่นกัน แต่เมื่อเข้าเขตกัมพูชาแล้ว จะแยกขึ้นเหนือผ่านเสียมราฐ แล้วไปสิ้นสุดที่เมืองกวีเยิน ทางตอนกลางของเวียดนาม

(3) เส้นทางเลียบบชายฝั่งด้านใต้ (Southern Coastal Sub-corridor) หรือเรียกว่าเส้น R10 มีจุดเริ่มต้นที่กรุงเทพฯ เช่นกัน แต่จะเลียบบชายฝั่งทะเลไปยังจังหวัดเกาะกงและพระสีหนุของกัมพูชา มีปลายทางที่ เมืองนามคานของเวียดนาม โดยมีจุดข้ามแดนคือ หาดเล็ก (ไทย) และ แซมแยม (กัมพูชา)

(4) เส้นทางเชื่อมภายในทวีป (Inter-corridor Link) เป็นเส้นทางแนวตั้งผ่านกัมพูชาและลาว โดยจะเชื่อมเส้นทาง 3 เส้นหลักก่อนหน้า และปัจจุบันได้ขยายแนวเส้นทางไปทางตะวันตก ผ่านด่านพุน้ำร้อน จ.กาญจนบุรี ไปสิ้นสุดที่เมืองทวาย

ผลกระทบจากการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจเศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขง (GMS Economic Corridors) ที่มีต่อประเทศไทย จะช่วยกระตุ้นกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามแนวพื้นที่การพัฒนาทั้งในด้านการเพิ่มขีดความสามารถ การค้าและการลงทุน ซึ่งส่งผลต่อการกระจายรายได้และลดปัญหาความยากจน มีการผ่อนคลายกฎ/ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สามารถกระจายสินค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีตลาดสินค้าที่ใหญ่ขึ้น มีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และดึงดูดนักลงทุนเข้ามาลงทุนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันต่อไป

ทั้งนี้ จังหวัดที่ได้รับประโยชน์จากแนวระเบียงเศรษฐกิจ EWEC จำนวน 7 จังหวัด ได้แก่ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร เป็นจังหวัดที่มีการเลี้ยงโคเนื้อหนาแน่น และเป็นเส้นทาง การค้าสัตว์ที่สำคัญของประเทศในการนำเข้าโคเนื้อจากเมียนมาแล้วนำมาเลี้ยงเพิ่มมูลค่าในเขตจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก และเพชรบูรณ์ เมื่อโคสมบูรณ์ได้นำหนักตามความต้องการของตลาดก็จะเคลื่อนย้ายส่งออก ณ ด่านกักกัน สัตว์มุกดาหารผ่าน สปป.ลาว เข้าสู่ประเทศเวียดนามหรือจีน ด้วยศักยภาพของพื้นที่ที่มีการค้ามายาวนานจึง สามารถพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางการเลี้ยงโคเนื้อนำเข้าจากเมียนมานำมาเลี้ยงเพิ่มมูลค่าเพื่อส่งออกได้ ประกอบ กับกลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนมและมุกดาหาร) ก็มีสินค้าโคขุนคุณภาพได้แก่ โคขุนหนองสูงและโคขุน โพนยางคำ เป็นสินค้าหลักที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงการค้ายกระดับคุณภาพเป็นสินค้าแปรรูปคุณภาพสูงได้ด้วย

ในขณะที่ แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (The North South Economic Corridor - NSEC) ก็มีความสำคัญและมีศักยภาพในการส่งเสริมการลงทุนด้านการรวบรวมโค การขนส่ง และส่งเสริมกระบวนการตลาด โคเนื้อในบริเวณชายแดนให้เป็นระบบและขยายตลาดสินค้าปศุสัตว์ของไทยในมณฑลทางตอนใต้ของจีน โดยมี ปัจจัยสนับสนุนคือ ความร่วมมือทางวิชาการและเศรษฐกิจด้านการปศุสัตว์ที่มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนาการ ควบคุมและป้องกันโรคระบาดสัตว์ตามแนวชายแดน โดยมีการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหา การควบคุมป้องกัน โรคระบาดสัตว์ข้ามแดนและการเคลื่อนย้ายสัตว์ระหว่างประเทศ ให้ปฏิบัติตามระเบียบ ขั้นตอนการนำเข้าสัตว์ และซากสัตว์ตามที่ได้ตกลงร่วมกัน การเจรจาเปิดตลาดการค้าสินค้าปศุสัตว์ระหว่างกัน เช่น กฎระเบียบ เงื่อนไข หรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก สินค้าและผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ การประเมินความเสี่ยงด้านสุขอนามัย การจัดทำร่างเอกสารรับรองสุขอนามัย (Health Certificate) เงื่อนไขการนำเข้า-ส่งออก ความก้าวหน้าของการ ตรวจรับรองสินค้าปศุสัตว์ เร่งรัดขอยกเลิกมาตรการห้ามนำเข้าเนื่องจากภาวะโรคระบาด รวมทั้งปัจจัยสนับสนุน อื่น ๆ โดยเฉพาะข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนและเขตการค้าเสรีอาเซียน ทำให้อัตราภาษีปรับลดลงเป็น ลำดับและการกีดกันทางการค้าลดลงด้วย ทำให้มีความต้องการสินค้าเพิ่มขึ้น เป็นแรงหนุนสำคัญให้การค้า ระหว่างไทยกับพม่า กัมพูชา ลาว เวียดนาม และมณฑลยูนนาน (จีน) เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ

กล่าวโดยสรุป การเตรียมความพร้อมของรัฐบาลไทยผ่านงานนโยบายการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการสร้างโอกาสในการเสริมศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย การพัฒนาเส้นทางคมนาคม เชื่อมโยงประเทศลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ คือ ไทย พม่า ลาว จีน (ยูนนานและกวางสี) เวียดนาม และ กัมพูชา ใน 3 แนวระเบียงเศรษฐกิจ คือ แนวตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) แนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor: NSEC) และ แนวตอนใต้ (Southern Economic Corridor: SEC) ล้วนมี โครงข่ายที่ประเทศไทยเป็นจุดศูนย์กลาง ประกอบกับจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจ ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์ที่มีศักยภาพในการส่งออกหรือทำธุรกิจการค้าซากสัตว์กับประเทศเพื่อนบ้าน อยู่แล้ว โดยกรมปศุสัตว์ได้มีการพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกการนำเข้า-ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ปรับปรุงนโยบาย กฎระเบียบ พิธีการ รวมทั้งพัฒนาระบบขนส่งข้ามพรมแดนและกระบวนการตรวจปล่อยข้ามพรมแดนให้มี ประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการพัฒนาบริการโลจิสติกส์และอำนวยความสะดวกการค้าข้ามพรมแดน โดยเฉพาะระบบการ loading การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยลดการใช้แบบฟอร์มเอกสารที่หลากหลายในด้าน พรมแดน มีการเตรียมคู่มือปฏิบัติการในด้านพรมแดน การตรวจปล่อยสินค้าและการตรวจปล่อย ณ จุดพรมแดนเดียว (Single Stop Inspection : SSI) เช่น การพัฒนาพื้นที่ควบคุมร่วมกัน (Common Control Area: CCA) ซึ่งเป็นการ ปฏิบัติงานตรวจร่วมกันของเจ้าหน้าที่ของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกัน เพื่อให้มีการตรวจสินค้าเพียงครั้งเดียว ที่เน้นเฉพาะการตรวจขาเข้าสำหรับสินค้าที่ไม่มีชีวิต โดยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในประเทศขาออกจะไปปฏิบัติงานใน ประเทศขาเข้า ในขณะที่การตรวจสินค้ามีชีวิตจะดำเนินการตรวจ ณ ประเทศขาออก ส่งผลให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว อำนวยความสะดวกให้กับผู้ประกอบการ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันพบว่ายังขาดการพัฒนาการสร้างกลไกการดำเนินงานทางด้านธุรกิจการนำเข้า-ส่งออก เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการธุรกิจ มิฉะนั้นอุตสาหกรรมปศุสัตว์ไทยจะเสี่ยงกับการสูญเสียการเป็นผู้บริหารการค้าและการขนส่ง ซึ่งอาจจะลดบทบาทลงเหลือเพียงผู้ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ให้ประเทศที่สามไปบริหารจัดการ ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการจีนมีความพร้อมและศักยภาพสูงกว่าผู้ประกอบการไทย ประกอบกับได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้ขยายและพัฒนากิจการโลจิสติกส์ให้เข้มแข็ง โดยมีความร่วมมือด้านการพัฒนาสถานที่กักกันโคมีชีวิตข้ามแดน จีน-ลาว-เมียนมา ภายใต้การสนับสนุนของกระทรวงการศุลกากร สาธารณรัฐประชาชนจีน (General Administration of China Customs : GACC) กระทรวงเกษตรและกิจการชนบท และกระทรวงพาณิชย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ร่วมกับลาวและเมียนมา เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อย สร้างระบบความปลอดภัยและการควบคุมโรคระบาดสัตว์ข้ามแดนระหว่างจีน-ลาว และจีน-เมียนมา โดยในส่วนของลาว จีนได้ลงทุนสร้างจุดทดลองการจัดการโรคระบาดสัตว์ข้ามพรมแดน ณ เมืองสิง สปป.ลาว บริหารงานโดยหอการค้านำเข้าอุตสาหกรรมโคเนื้อสิบสองปีนา คาดการณ์จะสามารถรองรับการกักกันโคมีชีวิตที่จะส่งเข้าจีนได้ปีละประมาณ 5 แสนตัว โดยมีการกักกันโรคในพื้นที่ สปป.ลาว จนครบระยะเวลาที่กำหนด จึงขนส่งโคเข้าโรงเชือด ณ อำเภอเหมิงล่า ซึ่งประสิทธิภาพการผลิต 120-130 ตัวต่อชั่วโมง และมีโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์โคทั้งแบบแช่เย็น แช่แข็งและปรุงสุก รวมถึงมีห้องเย็นรองรับอย่างครบวงจรด้วย ซึ่งสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีนได้เพียงร้อยละ 10

ความร่วมมือด้านการพัฒนาสถานที่กักกันโคมีชีวิตข้ามแดน จีน-ลาว-เมียนมา ของจีน เป็นภัยคุกคามที่บั่นทอนการพัฒนาศักยภาพการค้าปศุสัตว์ตามแนวชายแดนของไทยในการเป็น Distribution Livestock Hub ซึ่งจะถูกเคลื่อนย้ายไปอยู่ที่ สปป.ลาว จึงเห็นควรให้เร่งดำเนินการส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการธุรกิจการส่งออกปศุสัตว์ ซึ่งอาจรวมตัวก่อตั้งในรูปแบบขุมนุมสหกรณ์ปศุสัตว์และแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออก เพื่อให้เกิดการช่วยเหลืร่วมกันพัฒนาธุรกิจการส่งออกปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจระหว่างสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์อย่างเป็นระบบและพัฒนาการค้าชายแดนสู่ระบบการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่กลไกการดำเนินงานระหว่างประเทศซึ่งมีหน่วยงานภาครัฐเป็นผู้ประสานงานหลักในการประสานแผนงาน/โครงการภายใต้แผนงานกับหน่วยงานปฏิบัติ และภาคเอกชนมีบทบาทในการใช้เวทีการประชุมระหว่างประเทศต่าง ๆ ในการเจรจากับประเทศสมาชิกอาเซียนหรือ GMS เพื่อประสานการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาทิ กรอบความร่วมมือ GMS (Greater Mekong Sub region) กรอบความร่วมมืออาเซียน กรอบความร่วมมืออาเซียน+6 และความร่วมมือการพัฒนาปศุสัตว์ไทย - ประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น

5.4 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่ มีบุคลากรจำกัด นอกจากการนำระบบ National Single Window มาใช้แล้ว ควรมีการจัดหาและการใช้ระบบคอมพิวเตอร์หรือระบบการสื่อสารข้อมูล ช่วยการทำงานของบุคลากรในด้านต่าง ๆ เช่น Internet of Thing (IOT) ในการติดตามตรวจสอบเส้นทางการขนส่งโคด้วย RFID, GPS เป็นต้น

2) ด้านกักกันสัตว์ระหว่างประเทศควรมีห้องปฏิบัติการเคลื่อนที่ (Mobile Lab) ซึ่งเป็นการทำงานแบบ real time จะช่วยให้การป้องกันควบคุมโรคระบาดตามแนวชายแดน และตรวจสอบคุณภาพสินค้า ได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) คณะกรรมการบริหารสินค้าโคเนื้อ (Beef Board) ควรมีการพัฒนาการสร้างกลไกและยุทธศาสตร์การค้าโคระหว่างประเทศ เช่น จัดตั้งองค์กร/สถาบันเกษตรบริหารสินค้าปศุสัตว์และแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อการส่งออกเพื่อ

ให้เกิดการร่วมมือพัฒนาธุรกิจการส่งออกปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ครบวงจร รวมทั้งเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจระหว่างสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์อย่างเป็นระบบ

4) หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่เจรจาการค้าระหว่างประเทศ เช่น กรมปศุสัตว์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ หรือกระทรวงการต่างประเทศ ควรมีการยกประเด็นเรื่องข้อกำหนดการนำเข้าสินค้าของประเทศเพื่อนบ้าน ในลักษณะที่เป็นอุปสรรคทางการค้าขึ้นหาหรือในการประชุมระหว่างประเทศในเวทีต่าง ๆ เช่น โควตาการนำเข้าสินค้าสุกรของกัมพูชา การขนส่งสินค้าข้ามแดนของมาเลเซีย ฯลฯ เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) นักวิจัยควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพหรือการเก็บข้อมูลเชิงลึกในสภาพปัญหา หรือข้อจำกัดของการปฏิบัติงานของด่านศุลกากรประเทศเพื่อนบ้าน
- 2) นักวิจัยควรทำการศึกษาวิจัยในการนำเทคโนโลยีสมัยมาทำงานร่วมเสริมประสิทธิภาพบุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งเป็นงานวิจัยที่มีประโยชน์และสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาได้อย่างแท้จริง
- 3) นักวิจัยควรมีการศึกษาวิจัยเชิงพาณิชย์ ในการขยายโอกาสการค้าสินค้าแปรรูปและผลิตภัณฑ์ในประเทศเพื่อนบ้านและประเทศที่มีศักยภาพ เพื่อสร้างโอกาสในการพัฒนาประเทศเป็น Distribution Livestock Hub

บรรณานุกรม

กรมปศุสัตว์เร่งความพร้อมด่านกักกันสัตว์, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<https://www.sanook.com/news/1869262/>

การค้าชายแดน – เว็บไซต์จังหวัดตราด, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://www.trat.go.th/newweb2018/pages/marketopen.html>

กาดจ้ว หรือตลาดทุ่งฟ้าบด ตลาดนัดโค-กระบือโบราณ อำเภอสันป่าตอง, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://www.cm77.com/news/travel/detail/item/78.html>

กัมพูชาจัดตลาดเปิดด่านถาวร 7 วัน “บ้านท่าเส้น-ทมอตา” ดันการค้า-ลงทุน-ท่องเที่ยว, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<https://www.prachachat.net/local-economy/news-281893>

กฎระเบียบเกี่ยวกับการนำเข้าและส่งออก, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

https://www.ditp.go.th/contents_attach/92453/92453.pdf

ขั้นตอนการนำเข้าส่งออก / การเคลื่อนย้ายสัตว์และซากสัตว์, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://aqi.dld.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=201&Itemid=37

3 เขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 ประเทศเชื่อมการค้าโลก, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://pvlo-man.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu-2/livestock-news-menu/307-3-3>

เขตเศรษฐกิจพิเศษ, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก https://www.boi.go.th/upload/content/BOI-brochure%202018-SEZ-20180712_5bb1f7955deb7.pdf

โคชายแดนตะวันออกเกลี้ยง พ่อค้าเวียดนาม-เขมรกว้านซื้อหมดเมือง, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

https://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=1465192108

ค้าชายแดนเชียงรายโตกระโดด! อานิสงส์จีนนำเข้าอาหารแช่แข็ง, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://www.thansettakij.com/content/276864>

งบประมาณด้านฯปี 2562, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://aqi.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/budget2562>

จับตาจริงหรือ? , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/1166>

จุดผ่านแดนถาวรบ้านริมเมย, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<doi.nrct.go.th/ListDoi/Download/406031/b5b334fe1b506a8108f43936968e187e?>

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://www.pyomoph.go.th/thailao/backoffice/file_Learning/1.pdf

จุดผ่านแดนถาวรบ้านริมเมย, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<doi.nrct.go.th/ListDoi/Download/406031/b5b334fe1b506a8108f43936968e187e?>

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทย, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://www.pyomoph.go.th/thailao/backoffice/file_Learning/1.pdf

โชติกา ชุ่มมี และ ศรีนรินทร์ เผ่าพงษ์ไพบูลย์. เขตเศรษฐกิจพิเศษ ... Roadmap ประเทศ และโอกาสทองที่ต้อง

จับตาจริงหรือ, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/1166>

ด้านศุลกากรอรัญประเทศ “ช่องทางการนำเข้า-ส่งออก” , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<http://www.arancustoms.org/index.php?lay=show&ac=article&id=422767>

ด้านศุลกากรอรัญประเทศ “ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการค้าชายแดน” , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<http://www.arancustoms.org/index.php?lay=show&ac=article&id=570872>

ด้านช่องเม็ก, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <https://www.aumlucktour.net/album/5308/ด้านช่องเม็ก>
 ตีพิมพ์ 19 มี.ค. 62 ไทย-เมียนมา เปิดสะพานมิตรภาพฯข้ามแม่น้ำเมยแห่งที่ 2, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://siamrath.co.th/n/69451>

“ตลาดช่องจอม” ด้านเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา แหล่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจ อีสานตอนล่าง, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://cheechongruay.smartsme.co.th/content/261>

ถนน “หนองเอี่ยน-สตึงบท” เสร็จ ก.ย.นี้ หนุนเขต ศก.พิเศษชายแดนสระแก้ว หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 36
 ฉบับที่ 3,207 วันที่ 6 - 9 พฤศจิกายน 2559, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://mgronline.com/business/detail/9610000048560>

ไทย-มาเลเซีย'หารือด้านพัฒนาปุศุสัตว์ มาตรการโรคระบาด-การส่งออก, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://www.naewna.com/local/383780>

นิยม ไวยรัชพานิช. เอกสารคำบรรยายสภาพการค้าแห่งประเทศไทย 21 พฤษภาคม 2550
 แนวทางการดำเนินงานทางห้องปฏิบัติการด้านสินค้าเกษตรชายแดน, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
http://aqi.dld.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=475%3AAtaqis&catid=36%3A2013-03-20-16-43-07&Itemid=53

บทบาทเขตเศรษฐกิจพิเศษในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://www.smartsme.co.th/content/13325>

บทความเรื่องการค้าชายแดนและการค้าข้ามแดน , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
http://www.logisticscorner.com/index.php?option=com_content&view=article&id=94:2009-05-26-13-39-13&catid=39:import-export&Itemid=85

บทความเรื่อง การค้าชายแดน การเชื่อมสัมพันธ์ตามรอยตะเข็บ โครงการข่าวสารทิศทางประเทศไทย (TTMP)
 โดยการสนับสนุนของ (สกว) , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<http://www.budutani.com/article/article10.html>

ไปคุยกับพ่อค้าโคเมียมมาข้ามแดนในตลาดแม่สอด...ตลาดล่อรัฐ ข้ามรัฐ ซ่อนรัฐขนาดใหญ่ของคนเป็ยน้อย,
 [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <https://blogazine.pub/blogs/achariyach/post/5381>

ประชุมหารือการวางแผนบริหารจัดการ ร่วมเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดชายแดนใต้, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<http://www.dld.go.th/th/index.php/th/newsflash/director-news/17613-head-25611029-2>

ปัญหาอุปสรรคการค้าชายแดน, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://www.e-toyotaclub.net/site/Webboard/aft/25150>

เปิดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <http://www.realist.co.th/blog/เขตเศรษฐกิจพิเศษ/>
 ผู้ว่าฯ ระนองพบปะผู้ว่าฯ เกาะสอง เชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://mgronline.com/south/detail/9570000142900>

มานี้เจอแน่! กาดจัวของแท้ออริจินัลต้องที่สันป่าตอง, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก
<https://www.reviewchiangmai.com/1910-p/>

เมืองชายแดนสระแก้ว ระเบียบเศรษฐกิจบูรพา, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<https://www.thairath.co.th/content/1388525>

ระนอง พม่าประตูการค้า ท่องเที่ยวการลงทุนที่ไม่ควรมองข้าม, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://www.uasean.com/kerobow01/1272>

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). รายงานผลการวิจัย“นวัตกรรมการบริหารจัดการการพัฒนาโคเนื้อ
เชิงระบบเพื่อความมั่นคงอาหารและความสามารถในการแข่งขัน”, 2557

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติการพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ
(Economic Corridors Development) , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5136

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://pcoc.moc.go.th/wappPCOC/views/dstructure.aspx?pv=63>

สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ. จุดผ่านแดนไทย- มาเลเซีย, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=2648&filename=index

สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ. จุดผ่านแดนจุดผ่านแดนถาวร / ด้านสากล
ไทย – สปป.ลาว, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=2576&filename=index

สำนักความร่วมมือการค้าและการลงทุน กรมการค้าต่างประเทศ. จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนไทยเมืงมา,
[ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=4120&filename=aseanknowledge

เส้นทางสายไหม One Belt, One Road ‘คัมภีร์ผู้นำจีน’ , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/633823>

เส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียน, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก <https://www.ryt9.com/s/prg/2397918>

สหกรณ์โคชรีวิชัยMOUมาเลเซียชายโคเนื้อพันตัว/ปี , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<https://www.prachachat.net/local-economy/news-214522>

สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก-ตะวันตก

(East-West Economic Corridor: EWEC) หรือเส้นทางหมายเลข 9 (R9), [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/twilightidea/2012/05/04/entry-1>

3 หน่วยงานหลัก ประชุมเตรียมความพร้อม การจัดทำ Single Stop Inspection เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ –
นำร่องมุกดาหาร, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

http://pca.fda.moph.go.th/public_media_detail.php?id=2&cat=50&content_id=673

อาเซียนศึกษา, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก [https://sites.google.com/site/xaseiynsuksa/prathes-
malesey/payha-xupsrrkh-thangkar-kha-kar-Ingthun](https://sites.google.com/site/xaseiynsuksa/prathes-malesey/payha-xupsrrkh-thangkar-kha-kar-Ingthun)

Connecting Asia ทาบ One Belt, One Road ทับ EEC โอกาสร่วมทางยุทธศาสตร์ไทย-จีน

เชื่อมโลกเชื่อมไทย 5 ด้าน , [ออนไลน์] เข้าถึงจาก

<https://thaipublica.org/2017/11/connecting-asia-one-belt-one-road-bbl-semina/>

Malaysia, [ออนไลน์] เข้าถึงจาก www.ditp.go.th/contents_attach/135809/135809.docx